

bONUM PUBLICUM

NKE-Nemzetközi és Európai

Karalapítás: 2015. február

OLGALATI

06

TÁLAS PÉTERREL
BESZÉLGETTÜNK

„Sikereket elérni azok tudnak
leginkább, akik szeretik azt,
amit csinálnak.”

38

GARAMVÖLGYI
LÁSZLÓ

A szövők első
parancsolata: „Ne szerepelj,
tájékozass!”

44

LUDOVIKA
SZABADEGYETEM

Újra kitérta a tudás kapuját
az NKE

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ALUMNI KÖZÖSSÉG

Jelentkezz Alumni Közösségünkbe!

Egyetemünkön és jogelődeinél végzett hallgatóink mellett közösségünk tagja lehet egyetemünk és jogelődeinek korábbi és jelenlegi oktatója, kutatója, alkalmazottja, továbbá jelenlegi, legalább négy lezárt félévvel rendelkező hallgatója.

A részletekért látogass el a
<http://uni-nke.hu/szolgáltatások/alumni> oldalra,
vagy keresd alumnikoordinátorunkat az
alumni@uni-nke.hu címen.

NKE Alumni Közösség

A hónap gondolata

„Minden nemzet alkotmánya amennyit ér,
amennyit közigazgatása megvalósítani bír.”
Concha Győző

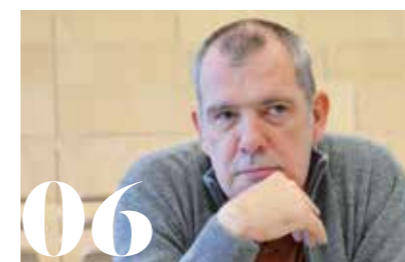
Kedves Olvasók!
A Bonum Publicum februári számát Concha Győző 110 évvel ezelőtt megjelent *Politika - Közigazgatástan* című művében található idézettel indítjuk útjára. A magyar tudományos panteon jeles alakja Concha Győző professzor, aki eredeti gondolataival, tanári és tudományos teljesítményével napjainkban is hatást gyakorol nemcsak a közjoggal foglalkozó szakemberekre, hanem a közélet iránt érdeklődő értelmiségi gondolkodókra is. 2015. február 3-án megalakult a Közigazgatási Perjogi Kodifikációs Bizottság, amelynek missziója, hogy az 1949 óta hiányzó egységes, közigazgatási tevékenységgel összefüggő bíráskodás önálló törvényi rendszerére tegyen javaslatot. „Egy ország közigazgatása nem más mint az alkotmány gyakorlata” – idézhetjük újfent Concha Győzőt. Ma évente közel 20 millió közigazgatási határozat születik, így a jogszerűségi garanciarendszer kiépítése nem csupán követelmény, hanem kötelesség.

Prof. Dr. Patyi András
rektor

17

Mintegy száz magyar katona teljesít szolgálatot a NATO január elsejétől indult Resolute Support (Eltökélt Támogatás) missziójában, Afganisztánban. Amíg a korábbi műveletekben a katonai szövetség csapatai együtt harcoltak az afgán erőkkel, mostantól csak tanácsadással segítik ottani társaikat. Cikkünkben annak jártunk utána, milyen körülmények között élnek mindennapjaikat a magyarok a távoli országban.

Interjú
Tóth Péterrel,
a Nemzetközi
és Európa
Tanulmányok Kar
dékánjával

06

Innováció
a közsférában:
egy új európai
kutatási irány

29

Újra kitérta a
tudás kapuját
az NKE

44

2015. FEBRUÁR TARTALOM

02	MOZAIK	35	STRATÉGIÁK ÉS REFORMOK AZ ÁLLAM MŰKÖDÉSÉBEN
06	TÁLAS PÉTERREL BESZÉLGET-TÜNK „SIKEREKET ELÉRNI AZOK TUDNAK LEGINKÁBB, AKIK SZERETIK AZT, AMIT CSINÁLNAK”	36	NKE A KÜLFÖLDI VENDÉGOKTATÓK SZEMÉVEL
10	TÖBB EZER FIATAL AZ NKE NYÍLT NAPJAIN	38	A SZÓVIVŐK ELSŐ PARANC SOLATA: „NE SZERPELJ, TÁJÉKOZTASS!” - GARAMVÖLGYI LÁSZLÓ
13	ÁLLAMTUDOMÁNYOK FELSŐFOKON	40	PÁNCÉLOSALAKULAT, DE PÁNCÉLOS CIRKÁLÓ - MEGJELENT AZ ÚJ KATONAI HELYESÍRÁSI SZÓTÁR
15	MENTOR-OKTATÓKKAL ERŐSÍT AZ NKE	42	VESZÉLYES FIATALOK VAGY FIATALOK VESZÉLYBEN?
17	ÉLET AZ AFGANISZTÁNI KÜLDETÉSBEN	45	ÚJRA KITÁRTA A TUDÁS KAPUJÁT AZ NKE
20	ACADEMY OF DIPLOMACY BUDAPEST	47	SZÁRNYAL A PÁVA A LUDOVIKÁN
22	FRANCIAORSZÁG ISZLAMISTA TERRORFENYEGETTSÉGE	48	ELSŐ DÍJJAL JUTALMAZTÁK A KERESZTHEGY CÍMŰ FILMET
25	GEORG SPÖTTLE: „SOHA ILYEN TÁVOL NEM VOLTUNK MÉG A BEKÉTŐL”	50	TÚLJÁRNI A MÁSIK ESZÉN
28	INNOVÁCIÓ A KÖZSFÉRÁBAN: EGY ÚJ EURÓPAI KUTATÁSI IRÁNY	52	HITLER-SZALONNA, ELÉGETETT TÉLIKABÁTOK
31	ÉRZÉKENYÍTŐ KÉPZÉS INDUL AZ NKE KÖZIGAZGATÁSI KARÁN	55	„EGY EMBER, AKI KÖNNYŰ VOLT SZERETNI ÉS NEHÉZ ELFELEJTENI”
32	AZ ÁLLAMTUDOMÁNYOK SZOLGÁLATÁBAN	56	AJÁNLO
34	„LEGFONTOSABB FELADATUNK AZ ÁLLAMTUDOMÁNYOK DEFINIÁLÁSA”		

Nemzeti konzultáció indul a gazdasági bevándorlásról

A kormány támogatja a Fidesz-frakció nemzeti konzultációra vonatkozó kezdeményezését a gazdasági bevándorlással kapcsolatban. A konkrét kérdéseket Rogán Antal frakcióvezető felvetései mentén fogalmazzák meg. Például támogatják-e az állampolgárok a harmadik országból érkező illegális bevándorlók őrizetbe vételét és az ellenőrzés alatt tartásukat mindad-

dig, amíg nem dől el, jogosultak-e menekültstátusra. Az is kérdés lesz: támogatják-e az emberek, hogy az illegális bevándorlókat „haladéktalanul vissza kelljen toloncolni”. Az elmúlt év végére 42-43 ezer határsértőt, illetve menedékkérőt regisztráltak Magyarországon, s ez az idei

másfél hónap alatt már elérte a tavalynak több mint felét, 23 ezret.

Patyi András a Közigazgatási Perjogi Kodifikációs Bizottság elnöke

Bizottság elnökének. A testület feladata az önálló közigazgatási perrendtartás kidolgozása lesz. A Kormány a 1011/2015. (I.22.) Korm. határozatában

Patyi András, a Nemzeti Közigazgatási Egyetem rektorát, az Államreform Bizottság elnökét nevezte ki a kormány a Közigazgatási Perjogi Kodifikációs

rendelte el a közigazgatási perjogi felülvizsgálatát, az önálló közigazgatási perrendtartás kidolgozására irányuló munkálatok megkezdését, és felhívta Trócsányi László minisztert a közigazgatási perrendtartás koncepciójának kidolgozására. A feladatra a tudomány, az igazságszolgáltatás, a központi és területi közigazgatás, valamint az Igazságügyi Minisztérium képviselőinek részvételével kodifikációs bizottságot hoztak létre. A testület feladata lesz a koncepcionális súlyú kérdésekben álláspont kialakítása, szakmai anyagok előkészítése és véleményezése.

Vitanap az EU-Parlamentben a fiatalok munkanélküliségéről

A fiatalok munkanélküliségének csökkentését előmozdító ifjúsági garanciaprogramról tartott vitát február 10-én az Európai Parlament plenáris ülése Strasbourgban. A képviselők szerint az uniónak minél hamarabb lépnie kell, hiszen a munkanélküli fiatalok száma elérte a 7,5 milliót Európában. A munkanélküliségtől leginkább sújtott dél-európai régiókban a 15 és 24 év közöttiek fele nem talál munkát. „Európa a fiatalok egész generációját elveszítheti, mert azok nem tudnak saját lábukra állni és kiaknázni a bennük rejlő lehetőségeket” – áll az EP közleményében. A 2013-ban újtára indított programról azért vitáztak az EP képviselői Marianne Thyssen foglalkoztatáspolitikáért felelős uniós biztos részvételével, mert az Európai Bizottság a múlt héten arra tett javaslatot, hogy az uniós forrásból a garancia megvalósítására fordítható összegnek már mintegy harmadát, egymilliárd eurót fel lehessen használni 2015-ben. Az ifjúsági garanciaprogram célja, hogy minden 25 év alatti fiatal legfeljebb négy hónappal munkahelye elvesztése vagy iskolai befejezése után állást, képzést vagy gyakorlati helyet kapjon. Magyarország számára e célra tavaly és idén összesen mintegy 100 millió euró áll rendelkezésre az ifjúsági garancia és a szociális alap forrásaiból.

Diplomaosztó a Ludovikán

„Azt kívánom, hogy az életben legyenek legalább olyan sikeresek és még sikeresebbek, mint a tanulmányaik során voltak. Használják és fejlesszék folyamatosan az itt szerzett tudásukat és legyenek büszkéek arra, hogy a Nemzeti

Közigazgatási Egyetemen szerezték diplomájukat. Sok sikert, erőt, egészséget, bölcsességet és kitartást kívánok az élethez és köszönöm, hogy itt tanultak” – ezekkel a gondolatokkal köszöntötte Dr. Boldizsár Gábor ezredes, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja az idén végzett hallgatókat a Ludovika Főépület Kápolnájában megrendezett oklevélátadó ünnepségen.

Az NKE Nemzetközi Intézetében végzett hallgatók közül MSc biztonság és védelempolitikai szakon ketten, BsC biztonság és védelempolitikai szakon négyen, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon, had- és biztonságtechnikai mérnöki szakon nappali alapképzésben huszonketten, míg had- és biztonságtechnikai mérnöki szakon levelező alapképzésben tizenegyen, közlekedésmérnöki szakon alapképzésben pedig ketten vehettek át oklevelet.

7350 képesített kormányablak-ügyintéző végzett az NKE-n

Befejeződött minden idők legnagyobb léptékű közigazgatási továbbképzési programja az NKE-n, amelyen 7350 tisztviselő vett részt, s szerezte meg 10 hónap alatt a kormányablak ügyintézői képesítést. A képzés az ügyfélbarát közigazgatás meg-

valósításának egyik legfontosabb eszköze, amelynek segítségével lehetővé vált, hogy professzionális hatósági ügyintézéssel várják az állampolgárokat az integrált ügyfélszolgálatokon. Az egyetem a program folytatását és továbbfejlesztését tervezi. A projekt célja az volt, hogy a kibővült feladat- és hatáskörrel megnyíló kormányablakokban olyan képzett személyi állományt kell biztosítani, amely képes a 21. századnak megfelelő, színvonalas közigazgatási szolgáltatásokat nyújtani. Az ügyintézők öt modulban olyan széleskörű tudásra tettek szert, amellyel gyorsan és eredményesen tudják az egyablakos ügyintézés során megoldani a hozzájuk forduló ügyfelek

gondjait. A kormányablakok munkatársainak képzésével párhuzamosan ország-szerte közel 100 kormányablak nyílt meg. A képzés az Államreform Operatív Program 2.2.20-2012-2013-0001 számú EU finanszírozású projekt támogatásával valósult meg.

Kutatásban a világ élvonalában

A kormányzati kutatóközpontok körében a világ élvonalában, a 41. helyen szerepel Magyarországon a védelmi szféra biztonság- és védelempolitikai döntéshozatalának háttérintézményeként működő Stratégiai Védelmi Kutatóközpont (SVK) – olyan előkelő társaságban, mint a brit Royal United Services Institute (RUSI), a lengyel Polish Institute of International Affairs (PISM) vagy az Európai Unió biztonságpolitikai kutatóintézete, az EUISS. Mindez a Pennsylvania Egyetem által készített világméretű felmérésből derül ki, amely a 2014-es Global

Go To Think Tanks Index, azaz azoknak a kutatóintézeteknek, „agytrösztöknek” a listája, amelyek mérvadóknak számítanak a kormányzati és társadalmi politikaformálásban. Az Index készítői globálisan 6618 kutatóintézetet vizsgáltak, és tevékenységük érté-

kelése során 20 ezer politikus, szakértő, újságíró, kormányzati és magánszereplő, valamint donor véleményét is felmérték, így alakítva ki a funkcionálisan és földrajzi bontásban is vizsgált sorrendet.

Új rendőrségi kamerák az utakon

Új közlekedési ellenőrzési rendszert tesztel a rendőrség februárban, az első 160 változtatható helyű kamerát már kiosztották a megyei rendőr-főkapitányságoknak, további mintegy 130 fix kamerát az év végéig telepítenek. Az uniós forrásból vásárolt, egyenként 5,7 millió forint értékű új eszközök a sebességtűllépés mellett forgalomszámálásra, rendszámfelismerésre is alkalmasak, de például a tilos jelzésen való áthaladást és a záróvonal átlépését is figyelni tudják.

Egy kiegészítő kézi berendezés segítségével a rendőrök azt is látni fogják, ha a kamerával figyelt autót körözik, lejárt a műszaki érvényessége vagy épp nincs érvényes kötelező biztosítása. A márciustól már élesben működő rendszer arra is alkalmas, hogy ellenőrizze a buszsáv jogosulatlan igénybevételét vagy a biztonsági öv használatát. A fejlesztés keretében a rendőrség egy új, Európában is egyedülálló, preventív rendszer kiépítését tervezi.

Már átutalással is fizethetünk illetéket

Az idén már az illetékbélyeg vásárlása mellett banki átutalással is teljesíthető a közigazgatási hatósági eljárásban felmerülő illeték megfizetése. A Nemzetgazdasági Minisztérium közleménye szerint a tárca – az új fizetési mód tapasztalatait figyelembe véve – további egyszerűsítési megoldásokat is vizsgál. A tájékoztatás szerint a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz benyújtott felüyleti intézkedés iránti kérelem esetén, az eljárás kezdeményezésekor az eljárásért fizetendő illetéket a Nemzetgazdasági Minisztérium 10032000-01460658-30006016 számlaszámára is utalhatják az adózók. Az átutalási bizonylat közlemény rovatában a felülvizsgálni kért hatósági döntés ügyszámát is fel kell tüntetni.

Elindultak a csekkbefizető automaták

Az országban egyelőre húsz helyen, a nagyobb bevásárló-központokban, illetve postákon működnek csekkbefizető automaták, amelyek közül 11-et a fővárosba, illetve annak környékére telepítettek, de került belőlük Debrecenbe, Győrbe, Kecskemétre, Miskolcra, Szegedre, Székesfehérvárra és Szombathelyre is. Az automatákból most még csak gépi kitöltésű csekkek adhatók fel, a fizetés pedig bankkártyával történik, amely tranzakcióért a posta nem számít fel díjat. A későbbiekben valamennyi csekk-típus – tehát a kézi kitöltésű is – feladható lesz az automatákban, amelyek a QR kódos és az anélküli csekkeket is elfogadják.

Navracsics Tibor az NKE díszpolgára

Díszpolgári címet kapott az NKE Szenátusától Navracsics Tibor uniós biztos. Az egyetem alapításában is meghatározó szerepet játszó egykori miniszterelnök-helyettes „emberi és szakmai támogatását mindig is érezhettük magunk mögött, ez is kellett ahhoz, hogy sikeresen legyünk túl az NKE első három évén” – mondta köszöntőjében Prof. Dr. Patyi András, az intézmény rektora, aki személyesen nyújtotta át az elismerést igazoló oklevelet az NKE új díszpolgárának az intézmény rendkívüli ünnepi szenátusi ülésén február 12-én, a Ludovika Főépületében. „Mindig jó látni, ha egy álom megvalósul” – kezdte ünnepi gondolatait Navracsics

Tibor, akinek kiemelt szerepe volt a Ludovika Campus-projekt kialakításában, így az egykori Ludovika Akadémia épületének felújításában is. Véleménye szerint az NKE létrehozásával, a közszolgálati életpályák átjárhatóságának megteremtésével Magyar Zoltán elképzelései is

kiteljesedhettek, valóra válhattak. Oktatásért is felelős uniós biztosként úgy látja, hogy azok a célok, amit az EU az európai felsőoktatás jövőbeni irányainak kitűzött, nagy vonalakban megegyeznek azzal, amit kicsiben az NKE-n megvalósítanak.

Folytatódik a Suliturné

Idén is folytatódik a Dirty Slippers zenekar Suliturné elnevezésű ingyenes programja, amely a méhnyakrák, a drog és az alkohol veszélyeire hívja fel a fiatalok figyelmét. A Suliturné első állomása február 20-án volt Szarvason, majd Kunszentmárton, Tiszaföldvár, Szeged, Monor, Dabas, Budapest, Miskolc és Eger iskoláiba, tavasszal pedig dunán-

túli városokba látogat el az együttes – közölte a zenekar frontembere, Lobó-Szalóky Lázár az MTI-vel. Az iskolák számára ingyenes program a 12-24 éves korosztályt szólítja meg: a foglalkozás első részében könnyűzenei koncerten vehetnek részt a diákok, a második felében a méhnyakrák, a drog és az alkohol veszélyeiről, valamint az egészségtelen életmód kockázatairól beszélnek a Dirty Slippers tagjai, akiket egészségügyi dolgozók készítettek fel a lényeges információkkal. A prevenció koncerttel egybekötött előadást 2014 óta a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet is támogatja.

Hazánk egyre hatékonyabb az uniós pénzek lehívásában

A 2015-re tervezett 2100 milliárd forint megszerzésével Magyarország egyetlen eurócentet sem veszít a számára rendelkezésre álló uniós forrásokból, a támogatások kifizetésében rekordév lehet az idei is – mondta Csepreghy Nándor egy budapesti sajtótájékoztatón. A Miniszterelnökség fejlesztéspolitikai kommunikációért felelős helyettes államtitkára szerint az intézményrendszer átalakítása nélkül Magyarország nem tudott volna rekordot elérni az uniós forrás felhasználásában. Tavaly összesen 1863 milliárd forintot fizettek ki a kedvezményezetteknek. A kormány jelentősen könnyített azokon az adminisztratív feltételeken, amelyeket a pályázóknak teljesíteniük kell a már megnyert támogatások lehívásához. Az új rendszert alapvetően azért dolgozták ki, hogy 2014-2020 között könnyebb legyen pályázni, mint korábban, de a könnyítéseket, egyszerűsítéseket a 2007-2013-as fejlesztések megvalósításához is engedélyezték – hangsúlyozta Csepreghy Nándor.

„Sikereket elérni azok tudnak leginkább, akik szeretik azt, amit csinálnak”

Interjú Tálás Péterrel

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGY DÉNES

A Nemzeti Közszerológati Egyetem új karáról kikerülő szakemberekre nem vár egyből nagyköveti kinevezés: de a legjobbak egy évtizeden belül akár ide is eljuthatnak. Tálás Péterrel, a Nemzetközi és Európa Tanulmányok Kar dékánjával beszélgettünk.

Ön a szakmájában sikeres, elismert embernek számít: oktatói-kutatói munkája mellett biztonságpolitikai szakértőként gyakran szerepel a sajtóban is. A dékáni megbízás már csak „hab a tortán?”

Tálás Péter: Amikor először felvetődött, hogy pályázhatnék a kar dékáni tisztségére, megbeszéltem a dolgot azokkal az emberekkel, akikre eddig is hallgattam a pályafutásom alatt. Bevallom, leginkább a családom ellenkezett. Konkrétan rákérdeztek: kell ez nekem? Ugyanis már most is nagyon sokat hiányolnak. Ehhez

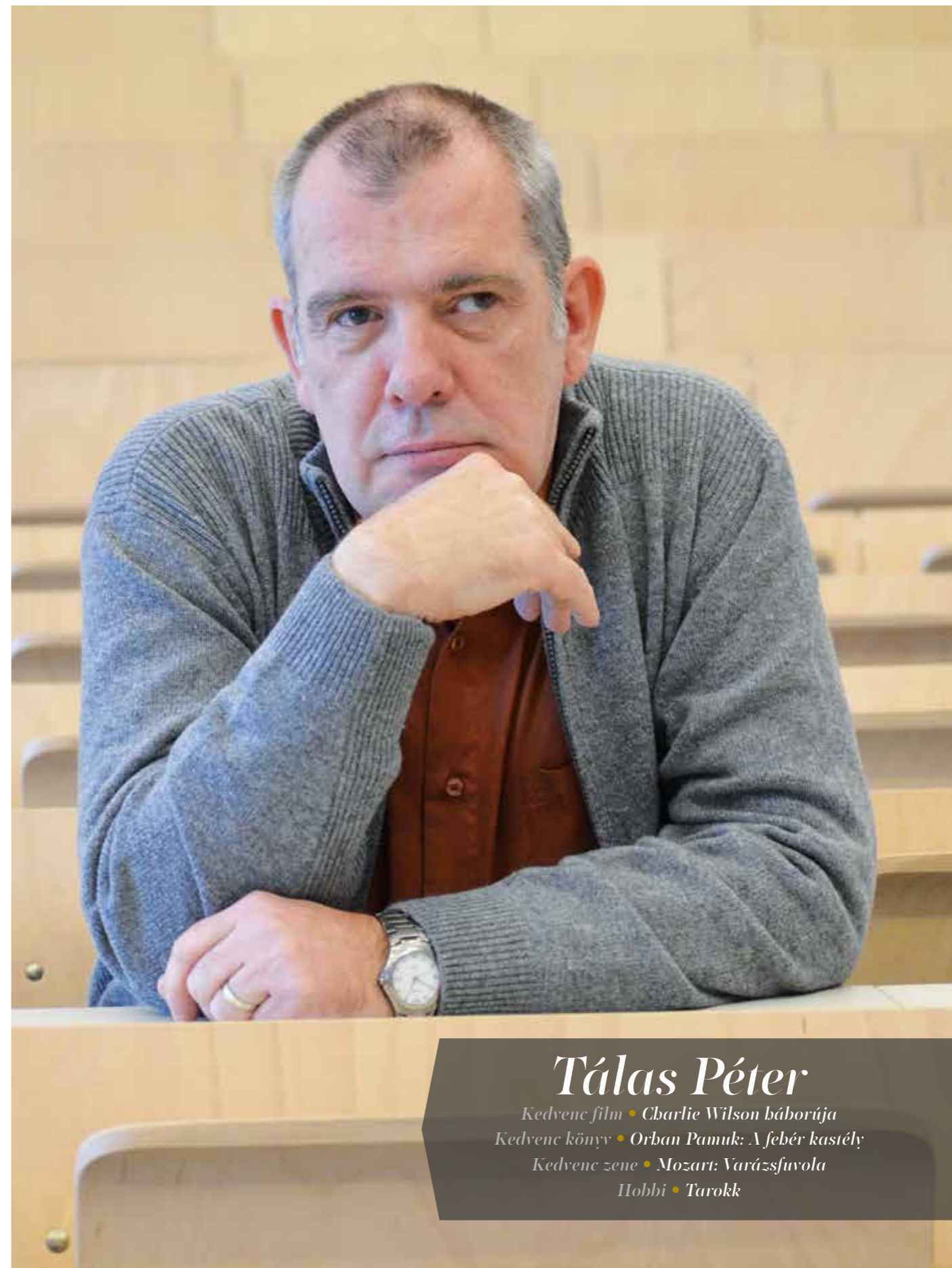
képezt egy kar igazgatása, vezetése még több időt igényel. Nagyon ritkán adódik azonban olyan alkalom, amikor egy új egyetem új kart alapít. Ez az unikális helyzet vezetett oda, hogy a pályázás mellett döntöttem. Azt érzem, hogy a csapatommal, akikkel dolgozni szeretnék, hatásunk lehet a kar profiljára, stílusára. A döntésben az is fontos szempont volt, hogy az egyetem vezetésének ígérete szerint ez a kar meghatározó lesz az intézmény életében az elkövetkező években. Nem titkolom, hogy a dékáni munkámat egy három évre szóló projektnek tekintem,

ennyi időre szól a kinevezésem. Ennek megfelelően most a legfőbb feladatomban a kar beindítása.

Mitől lesz ennyire fontos az NETK az egyetem számára? Már azon túl persze, hogy ez az első olyan kar, amit az intézmény nem megörököl, hanem maga alapít.

T. P. Azok közül az emberek közül, akivel megkezdjük a munkát, sokakkal már évek, néha évtizedek óta együtt dolgozom vagy ismerem őket szakmailag. A Nemzetközi Intézettől érkező csapat válogatott szakmai társaság. A dékán

»

Tálás Péter

*Kedvenc film • Charlie Wilson báborúja
Kedvenc könyv • Orban Pamuk: A fehér kastély
Kedvenc zene • Mozart: Varázsfuvola
Hobbi • Tarokk*

önmagában borzasztó kevés ahhoz, hogy a kar jól működjön, ehhez csapatmunka kell. A kar szakterülete nagyon speciális: a közszolgálat nemzetközi részére képez rendőröket, katonákat, civil tisztviselőket. Mivel évek óta foglalkozom kül-, biztonság- és védelempolitikával, pontosan tudom, hogy az a közszolga, akit mi képezünk majd, kulcspozícióban van. A nemzetközi kapcsolatokban – és most nem a csúcstról, a diplomaták világáról beszélek –, ez az a réteg, amely alapján a külföld ténylegesen kialakítja a véleményét egy országról. Látja, milyen az államapparátus: miként lehet együttműködni vele, mennyire gyors és felkészült. Ez az a réteg, ami a leginkább képes érvényesíteni a magyar állam érdekeit. Ha jól végzi a munkáját, tájékozott a nemzetközi viszonyokban, nagyon sokat tehet azért, hogy ami a politika szintjén megszületik, a gyakorlatban is megvalósuljon.

Az NKE esetében sokkal erősebben érvényesül a kormányzati politika, mint a többi felsőoktatási intézménynél. Megvan a kormányzati támogatás az új kar sikeréhez is?

T. P. Részben megvan, részben meg-

Évek óta foglalkozom kül-, biztonság- és védelempolitikával, pontosan tudom, hogy az a közszolga, akit mi képezünk majd, kulcspozícióban van.

teremthető. Dékáni munkám kezdeti szakaszának egyik legfontosabb területe lesz a portfólió kialakítása. Pontosán meg kell vizsgálni és meg kell határozni, hogy milyen területekre tudunk képezni a fenntartó minisztériumok, illetve az egész magyar állam számára. Mi az a piac, ami befogadja majd a nálunk diplomát szerző hallgatókat. Meg kell

keresni ezeket a szervezeteket, és egyszerűen megkérdezni tőlük, mit adjunk a hallgatóknak, amitől az államapparátus a lehető legsikeresebben működhet majd. Nevezhetjük ezt röviden igényfelmérésnek is. Hangsúlyozottan nem politikai, hanem szakmai értelemben. Csodát nem várok, de azt igen, hogy ha a nálunk végzett szakember odakerül egy hatósághoz, ne másfél évig tartson a betanítása, hanem mondjuk két hónapig. Ugyanez vonatkozik azokra az európai intézményekre is, ahová majd a nálunk végzetek kikerülnek. Jó értelemben vett piaci szemléletet szeretnék meghonosítani a kar képzésében.

Mitől lehet majd az NETK a hazai diplomataképzés fellegvára?

T. P. A kar képzései olyan tudásanyagot adnak majd a hallgatóinknak, ami lehetővé teszi akár azt is, hogy diplomátákká váljanak. Ugyanakkor egy huszonegy-huszonöt éves ember, aki kikerül tőlünk, csupán a tanulmányok elvégzésétől még nem válik diplomatává. Abban bízom, hogy egy évtizeden belül lesznek olyan diplomaták, akik nálunk végeztek. A diplomatán egyébként a közvélekedés-

sel ellentétben korántsem csak a nagy követet vagy az attasét kell érteni. Én diplomatának tekintem például azt is, aki az Egészségügyi Világszervezetben (World Health Organisation) Magyarországot képviseli egy tanácskozáson. A klasszikus elképzeléseket az is módosítja, hogy az EU-val kapcsolatos tevékenység úgyszólván már belpolitikának számít, nem

hiába került át a Külgazdasági és Külügyminisztériumtól a Miniszterelnökséghez a terület. Itt is szükség lesz megannyi jó szakemberre.

Az Educatio kiállításon és a nyílt napon megtapasztalhattuk, milyen nagy az érdeklődés az induló kar iránt. Kiknek ajánlható az itteni képzés?

T. P. Nagy dolgokat végrehajtani, sikereket elérni azok tudnak leginkább, akik szeretik azt, amit csinálnak. Akiknek örömet okoz az, amivel foglalkoznak. Ezt látom a saját közvetlen szakmai környezetemben. Vagyis mindenekelőtt azokat várjuk a karra, akik szeretik az itt oktatott tárgyakat, területeket. Ugyanakkor szerintem ma már nincs olyan, hogy európai tanulmányok. Vagy legalábbis túl tág fogalom, nem lehet vele igazi szakmai sikereket elérni. A karon az lesz a dolgunk, hogy az első másfél évben felmutassuk a hallgatóknak mindazon lehetőségeket, amelyekre későbbi tanulmányaik során specializálódhatnak. Másfelől várjuk azokat is, akik saját, már meglévő szakmájukat szeretnék kibővíteni például az európai ismeretekkel. Miért ne jöhetne hozzánk egy agrármérnök, akit kifejezetten az uniós agrárpolitika érdekel?

Ez a specializálódás részben megjelenik az alapszakokon, a mesterképzésben viszont már kifejezetten erre kell koncentrálnunk. A kart a szó modern értelmében oktató-kutató intézményként szeretnénk üzemeltetni. Azaz olyan helyként, ahol mindenki kutat és tanít is. Szerintem vonzó az ide készülő hallgatóknak az is, hogy olyan tudást adunk a kezükbe, ami nemcsak Magyarországon piacképes. Ne csupán EU-s vagy egyéb, nemzetközi szervezetekhez kötődő intézményekre gondoljunk. Ma már az NGO-k (nem kormányzati szervezetek) is sokszor komoly nemzetközi közgazgatási tudással rendelkező munkaerőt igényelnek.

Továbbra is igazgatója marad a karon belül működő Stratégiai Védelmi Kutatóközpontnak, amely egy szakmai-

lag sikeres, elismert szervezet nemzetközi téren is. Mit „örököl” majd a kar az SVKK-tól?

T. P. Talán leginkább a stratégiai szemléletet. Azt tapasztalom, hogy a közigazgatásban dolgozóknak sokszor irdatlan mennyiségű információval kell dolgozniuk, és időnként nem látják a fától az erdőt. Aki kap negyven e-mailt naponta, esetleg nincs lehetősége, hogy eltávolodjon az egésztől és más szemszögből tekintsen a területre. Azt szeretném, ha minden leendő hallgatónkat megtanítanánk arra, vegyék észre a nagyobb, hosszabb távú összefüggéseket.

Mennyire lesz az oktatás gyakorlatcentrikus az új karon?

T. P. Azt szeretném, ha az lenne. Ez persze nem azt jelenti, hogy a hallgató már az első évben külső gyakorlatra megy. De azt igen, hogy pontosan arra a munkára készül majd, amit később végezni fog. Lehet, hogy ez kezdetben „nem szeretem

dolog” lesz. Merthogy fontos lenne, ha mindjárt az elején mindenki jól megtanulna összefoglalni dolgokat, fejlődne a hallgatók íráskészsége. Az illető kap két ötdoldalas dokumentumot, aminek a lényegét két oldalban össze kell foglalnia. Azután megkérem, hogy a két oldalból csináljon egy hatpontos listát. Erre azért van szükség, mert pontosan tudom, ilyen a gyakorlatban, a munkavégzés során előfordul majd. Lesznek olyan tárgyak, amiket érdemes angolul tanítani, természetesen ott az írásbeli feladatok is ezen a nyelven lesznek teljesítendőek. Titkon egyébként azt remélem, rá tudunk venni hallgatókat, hogy az angol mellett egy-egy „kis” nyelvet is megtanuljanak. Ilyen szakemberekre nagy szükség lehet például egy-egy bilaterális ügyekkel foglalkozó főosztályon. Aki például Skandináviával szeretne foglalkozni, tanuljon meg egy ottani nyelvet, értsen valamit ezeknek a

népeknek a kultúrájából. Arra is készülök, hogy a legtehetségesebb hallgatókat kutató asszisztensként bevonjuk a kar munkájába. Nagy híve vagyok annak, hogy egy egyetem saját nevelésű kutatókat foglalkoztasson. Szeretném, ha lenne néhány olyan stratégiai partnerünk, akikkel oktatói, kutatói és hallgatói cseréket tudnánk lebonyolítani.

Mikor indul be a karon a nagyüzem?

T. P. A soron következő tanévtől. Tanítás közben persze igyeckszünk majd finomítani a portfóliót.

Mikorra látszanak majd az eredmények?

T. P. Ez egy egyetem, tehát azonnali eredményeket nem kell várni. Az irányokról, tudniillik hogy azok jók-e, már viszonylag hamar kaphatunk visszajelzéseket. A nem graduális kurzusokból, például féléves továbbképzésekből érkező elégedettségi mutatók aránylag hamar értékelhetők. ●

Több ezer fiatal az NKE nyílt napjain

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR, SZŐÖR ÁDÁM, TAKÁCS PÉTER
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Nagy érdeklődés kísérte a Nemzeti Közszolgálati Egyetem karain megrendezett nyílt napokat, ahol a továbbtanulni vágyók informálódhattak a különböző képzésekről, a felvétellel kapcsolatos főbb tudnivalókról. Az egyetem új kara, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar is bemutatkozott az érdeklődőknek.

„A KÖZIGAZGATÁS MEGHATÁROZZA EGY KÖZÖSSÉG JÓLÉTÉT”

Január 8-án zsúfolásig megtelt a Magyar Zoltán előadóterem a NKE Közigazgatás-tudományi Karán (KTK). A résztvevőket Prof. Dr. Patyi András rektor köszöntötte. Előadásában az egyetem eszmeiségének és működésének lényegét hangsúlyozta, miszerint az intézmény nemcsak a saját szakmájukra készíti fel a hallgatókat, hanem olyan tudást ad át,

amely elengedhetetlen a közigazgatás működtetéséhez, szervezéséhez, a rendészeti tiszti és a katonatiszti feladatok ellátásához. Prof. Dr. Kiss György, az NKE KTK megbízott dékánja szerint az igazgatás talán az egyik legbonyolultabb tevékenység. A közigazgatás nagyon fontos feladat, meghatározza egy adott közösség jólétét, szerkezetét, fejlődését. Hozzáfűzte, a közigazgatás összetettségét jól mutatja a kar képzésének struktúrája,

amelynek elsődleges célja a hallgatók felkészítése az előttük álló közigazgatási feladatokra és kihívásokra. Dr. Szabó Szilvia megbízott oktatási dékánhelyettes az eseményen arról beszélt, hogy a kar oktatási portfóliója a közigazgatás teljes képzési kínálatát biztosítja, az alap- és mesterképzés pedig célirányosan készíti fel a hallgatókat. Hozzáfűzte, hogy az NKE KTK oktatói hazai és nemzetközi szinten elismert szakemberek. Dr. Fejes

Zsuzsanna tudományos és nemzetközi dékánhelyettes ismertette a karon folyó tudományos és nemzetközi életet, különös tekintettel a kiterjedt nemzetközi intézményi kapcsolatokra. Bemutatta a nyelvi képzést, a kari szakkönyvtárat és a szakkollégiumok által kínált lehetőségeket. Kiemelte az intézményi tudományos diákkörök jelentőségét, amit az is erősít, hogy március végén, a KTK lesz a házigazdája a XXXII. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekciójának.

„NAGYON NEHÉZ ÚT ÁLL AZOK ELŐTT, AKIK EZT A HIVATÁST VÁLASZTJÁK”

A békés, boldog élet biztosítására készülnek azok, akik itt tanulnak, egy egyáltalán nem békés világban – mondta Prof. Dr. Patyi András az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának január 9-i nyílt napján mintegy 800 érdeklődő előtt. Az egyetem rektora hozzátette: „Nagyon nehéz út áll azok előtt, akik ezt

a hivatást választják, de az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara kellő alapot és felkészülést nyújt hozzá.” Boldizsár Gábor ezredes, a kar dékánja szerint a honvédtisztek fegyverrel a kézben, életük kockáztatásával szolgálják a hazájukat. A speciális szaktudás arra készíti fel a honvédtiszteket, hogy „oda menjenek, ahonnan mindenki menekül”. A karra felvehető hallgatók számát a Magyar Honvédség határozza meg, így gyakorlatilag foglalkoztatási garancia van azok részére, akik becsülettel elvégzik a négy évet és esküt tesznek. Aki sikeresen felvételizik a kar három szakának egyikére és az egyetem hallgatójává válik, egyben a Magyar Honvédség katonája is lesz, a Ludovika Zászlóaljban. Az elsős honvédtisztjelöltek augusztusban három hónapos alapképzéssel kezdik meg a felkészülést a katonai pályára. Prof. Dr. Bleszity János nyugalmazott tüzoltó altábornagy elmondta, hogy a Zrínyi-cam-

puson működik a Katasztrófavédelmi Intézet is, ahol három szakirányon képzik a jövő katasztrófavédelmi szakembereit. A szolgálatokat az elmúlt években teljesen újjászervezték. Ma a területen dolgozók mintegy 400 hatósági jogkört látnak el. 2016-ban végeznek az első hallgatók, akik már teljes egészében az új alapképzésben vettek részt, és akkorra megnyílik a lehetőség a mesterképzés előtt – mondta a tüzoltó altábornagy. A nyílt napon résztvevő fiatalok megismerkedhettek a HHK különböző szakirányú képzéseivel, megtekinthettek egy katonai testnevelési bemutatót, egészségügyi alkalmassági tanácsadáson vehettek részt. A pályaválasztás előtt álló diákok olyan modern eszközökkel is megismerkedhettek, mint például az ANDROS F6-A típusú tüzserész robot, amely alkalmas robbanótettek, lőszer felkutatására, felderítésére és megsemmisítésére, vagy a Skylark 1 SUAV drón repülőgép. >>

„A TUDOMÁNNYAL MÉG AZ ERŐNÉL IS HATÉKONYABBAN LEHET HARCOLNI, HISZEN A TUDÁS A HARCNÁL, A KÜZDELEMNÉL, ÉS A NYERS ERŐNÉL IS TÖBBET ÉR”

Ezernél is többen voltak kíváncsiak az NKE Rendészettudományi Karának nyílt napjára. Prof. dr. Patyi András rektor beszédében kiemelte, hogy a tudománnyal, még az erőnél is hatékonyabban lehet harcolni, hiszen a tudás a harcnál, a küzdelemnél, és a nyers erőnél is többet ér. Tehát, azok, akik majd az RTK-ra adják be jelentkezésüket, elsajátítják azt az elméleti anyagot, amely ehhez a sajátos közszolgálati, rendvédelmi, egyenruhás, fegyveres életpályához, hivatáshoz feltétlenül szükséges.

Prof. Dr. Ruzsonyi Péter büntetés- végrehajtási dandártábornok, az NKE RTK dékánja avatta be a résztvevőket a karon folyó képzésekbe, ismertette a főbb tudnivalókat és a távlati terveket. A nyílt napon a felvételizők részletes tájékoztatást kaptak a 2015. évi felvételi eljárással kapcsolatos tudnivalókról, a fizikai állapotfelmérő vizsgálatokról, az egészségügyi és pszichológiai alkalmassághoz szükséges feltételekről, az alapképzésről és a rendészeti ösztöndíjas jogállásról. A nyílt nap résztvevői kipróbálhatták, hogy képesek-e teljesíteni az RTK által előírt fizikai követelményeket, valamint megtekinthették az RTK hallgatóinak és oktatóinak részvételével megrendezett intézkedéstaktikai, illetve tonfabemutatót.

„KICSI, DE KÜLÖNLEGES SZERVEZET A NEMZETKÖZI ÉS EURÓPAI TANULMÁNYOK KARA”

Olyan nagy érdeklődés kísérte az egyetem új karának bemutatkozó eseményét január 30-án a Ludovikán, hogy az előre berendezett két nagyelőadó mellett további három előadót kellett megnyitni a résztvevők előtt, akik a tantermek

NÉPSZERŰ VOLT AZ NKE STANDJA AZ EDUCATIO KIÁLLÍTÁSON

Az NKE iránt érdeklődők a 15. alkalommal megrendezett Educatio Nemzetközi Oktatási Szakkiállításán is találkozhattak az egyetemmel. Az intézmény munkatársai és hallgatói tűzserézs robottal, lézercéllövészettel, tűzoltó próbababával, ujjlenyomatvétellel, az egyetem pilóta nélküli repülőgéppel és nyereményjátékokkal várták a látogatókat. A résztvevők tájékoztatást kaptak a az induló szakokról, felvételi esélyekről, képzési rendszerről, juttatásokról és lehetőségekről. A szervezők szerint Közép-Európa legnagyobb oktatási szakkiállításán és vásárán mintegy a 30 ezer látogató vett részt. A hazai felsőoktatási intézményeken kívül külföldi egyetemekkel, nyelv- és szakiskolákkal is találkozhatnak az oktatás iránt érdeklődők.

belső zárt láncú közvetítésén keresztül élőben követték az eseményeket, és az előadásokat követően feltehetik kérdéseiket. A nyílt napon dr. Horváth József, az NKE főtitkára ismertette az egyetem hároméves kampuszfejlesztési terveit, amelynek részeként már épül egy új, 600 férőhelyes civil kollégium a Nagyváradi térenél. Dr. Kis Norbert továbbképzési és nemzetközi rektorhelyettes átfogó képet adott az NKE küldetéséről. Kiemelte, hogy a Ludovika Campuson létrejövő új kar ötvözi a hagyományt és a 21. századi modernitást, így szilárd alapokon kezdhet a dinamikus, fiatalos jövőépítésbe. A Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) rendeltetése a közigazgatási szervek diplomáciai és egyéb nemzetközi feladatainak ellátásához szükséges utánpótlás biztosítása, a külképviseleti, valamint az európai uniós

intézményekben dolgozó szakemberek felsőfokú képzése, amely mellett e szakemberek át-, illetve továbbképzése is szerepel majd az új kar feladatai között. Dr. Tóth Péter, a NETK frissen beiktatott dékánja az egyetemen belül „kicsi, de különleges” szervezetként írta le a kart, amely a korlátozott hallgatói létszám és a specializált képzés következtében minőségorientált, amely egyben magas követelményrendszert is jelent a leendő hallgatók számára. A kar az állami intézmények speciális területére, a külfölddel érintkező szervezetek számára képez ügyintézőket és vezetőket, akiket széles látókör, stratégiai látásmód, naprakész tudás, gyakorlatias gondolkodás és elemző szemlélet kell, hogy jellemezzen – a szakpolitikai ismeretek és nyelvismeret nyilvánvalóan magas színvonalával. ●

Államtudományok felsőfokon

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR

Az Államtudományi Kerekasztal programsorozat tavaly októberben indult útjára a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, ahol neves előadók vitatták meg az államtudomány pozíciójának változásait, a kutatások legfrissebb eredményeit.

ALudovika Főépület Hunyadi-termében két-háromhetente megrendezett fórumokon többek között szó esett az államtudomány koncepciójáról és kontextusáról, a modern állam konceptuális alakváltozásai közül az angolszász, a francia és a német modellről, illetve a Jó Állam és kormányzás 21. századi perspektíváiról. Az általában négyfős panelbeszélgetésen az államtudomány neves kutatói tartottak félórás, vitaindító előadásokat, amelyeket két korreferátum követett. Az előadások után a beszélgetőpartnerek között lehetőség nyílt a vitára, illetve az érdeklődők is tehettek fel kérdéseket. Az összesen öt alkalomból álló rendezvénysorozat neves előadói közül meg kell említeni Dr. Stumpf István vitaindító előadását *A jó állam és a jó kormányzás 21. századi perspektíváival* foglalkozó

Államtudományi Kerekasztal rendezvényén. Stumpf István alkotmánybíró, a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar egyetemi docense, az ELTE ÁJK Politikatudományi Intézetének munkatársa arról beszélt, hogy szerinte egy erős, aktív, intelligens és korlátozott állam képes kezelni azokat a kihívásokat, amelyekkel ma a társadalomnak szembe kell néznie. A szuperkapitalizmus válsága azt jelzi, hogy egyfajta egyensúly biztosítására van szükség a piac és a privát szféra között, ami nélkülözhetlenné teszi az állami szerep újragondolását, a hatékony és a jó kormányzás feltételeinek a megerősítését. Az állam megerősítése céljából újra fel kellene fedezni a weberi értelemben vett bürokráciát, amelyet a naprakészség, az áttekinthetőség, hierarchia és a felelősség elve jellemez. Stumpf István elmondta, hogy a jó kormányzáshoz kell egy erős felhatalmazással rendelkező politikai szereplő, amely konszenzusképes, szakpolitikai orientáltságú és hosszú távra tervez. Az alkotmánybíró hangsúlyozta, hogy az állam nem egy üzleti vállalkozás, hanem olyan nemzeti szolidaritásközösség, amely akkor működik jól, ha az előbb említett szolidaritásközösséget a mindennapokban megvalósítja. A francia állammodellel foglalkozó kerekasztal-beszélgetés főelőadója Prof. Dr. Trócsányi László igazságügyi

miniszter volt, aki négy évig volt Magyarország párizsi nagykövete. Előadásában kiemelte, hogy a reformok kérdése Franciaországban annyira fontos, hogy az államreformoknak külön minisztere van. Az igazságügyi tárca vezetője a francia államberendezkedésről a következőket mondta: „A francia állam számomra egy olyan központosított, hierarchikus gondolkodó állam, ahol minden a központban dől el. Ez az ország nem fog megváltozni, így kell elfogadni, ahogy van, szerintem nem várható olyan forradalmi változás, mint Nagy-Britanniában, hanem marad a központosított rendszer.” Trócsányi László szerint ez az előbb említett államkép nemzetközi szinten nem hatékony, hiszen Franciaország súlya ma már nem olyan jelentős nemzetközi téren, mint korábban. Hozzáfűzte, hogy az ország évtizedek óta leszálló ágban van politikai és gazdasági téren egyaránt, azonban krízishelyzetről szó sincs. A miniszter szerint Franciaországnak most egy olyan karizmatikus vezetőre, politikusra lenne szüksége, mint amilyen Charles de Gaulle volt, mert csak akkor tud újra meghatározó pozíciót szerezni a nemzetközi életben. A rendezvénysorozat ötödik és egyben utolsó előadásának a német állammodell volt a központi témája, ahol Prof. Dr. Paczolay Péter, az Alkotmánybíróság elnöke, kutatóprofesszor, egyetemi tanár tartott vitaindító előadást, amelyben

hangsúlyozta, hogy az állammal foglalkozó tudományos tárgyak létrejötte és differenciálódása tulajdonképpen a német tudományban valósult meg. „Elmondhatjuk, hogy sem Angliában, sem Franciaországban nem vált az állam központi kutatási területté, és maga az állam fogalma is bizonyos értelemben periférikus maradt. Tehát az államtudomány vagy államtan, mint diszciplína a német nyelvterületet kivéve tulajdonképpen nem is létezett” – fogalmazott Paczolay Péter. Előadásában utalt arra, hogy az államtudomány Magyarországon gyakorlatilag akkor jelent meg, amikor hazánk a német szellemiség, a német kultúra hatása alatt állt, akkor került át ez a tudományterület a magyar kutatások közé. A téma kapcsán kiemelte a német állam történelmének fontosabb állomásait, így a 19. század utolsó harmadáig fennálló széttagoltságot, a német egység megszületését, az első világháború kudarcát, a weimari köztársaságnak az alkotmányos alapok megerősítésére irányuló kísérletét, a náci hatalom létrejöttét, a második világháború után Németország újjászervezését, vagyis Nyugat- és Kelet-Németország megalakulását. Az Államtudományi Kerekasztal utolsó eseményén elhangzott, hogy a rendezvénysorozat eddigi előadásai szerkesztett formában elérhetőek lesznek az NKE honlapján. ●

Mentor-oktatókkal erősít az NKE

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM

Vezető kormányzati, közigazgatási, rendészeti és honvédelmi szakemberek mentor-oktatóként segítik a Nemzeti Közzolgálati Egyetem fejlődését a jövőben. A mentor-oktatói (Mentor Universitatis) cím használatáról szóló oklevelet február 11-én adták át az NKE Ludovika Főépületében, ahol megalakult a Mentorok Kollégiuma is. Vezetőjének dr. Gázsó L. Ferencet, az MTI Nonprofit Zrt. vezérigazgatóját választották meg.

Szükség van egyfajta lelki és szellemi kapcsolatra az egyetem és támogatói között, ennek megvalósulását is jelenti a többi között a mentor-oktatói cím – hangsúlyozta köszöntőjében Prof. Dr. Patyi András. Az NKE rektora szerint egyre összetettebb az állam működése, ami felkészült szakembereket igényel. Az egyetemen a tudás átadása alapvetően az oktatói-kutatói gárda feladata, de kellene olyan „külső” szakemberek, szakértők is, akik a saját

területükön felhalmozott gyakorlati tudással és tapasztalattal hatékonyan tudják segíteni az egyetem fejlődését. Az ünnepséget követően a mentor-oktatók részvételével megalakult a Mentorok Kollégiuma, amely véleményező és javaslattevő szakértői testületként működik majd a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen. Az alapító ülésen a testület elnökévé egyhangúlag dr. Gázsó L. Ferencet, az MTI Nonprofit Zrt. vezérigazgatóját választották meg a jelenlévők. A Mentorok Kollégiuma

elfogadta ügyrendjét is, amely szerint legalább negyedévente üléseznek majd. A jogász végzettségű dr. Gázsó L. Ferenc több mint harminc éve dolgozik a sajtóban, 2 éve vezeti vezérigazgatóként az MTI munkáját. A Mentorok Kollégiumának frissen megválasztott elnöke azt szeretné, ha a testület egyfajta projektszemlélettel segítené, hogy az NKE külső kapcsolataiban is minél sikeresebb legyen. Az NKE mentor-oktatói olyan szakemberek, akik a kormányzati, közigazgatási, »

rendészeti, honvédelmi, illetve az egyetem egyéb tevékenységéhez kapcsolódó szakterületen kiemelkedő tapasztalattal rendelkeznek, és szakmai-gyakorlati tudásukkal hozzájárulnak az intézmény oktatási, kutatási és kulturális feladatainak fejlesztéséhez. Mentor-oktatói címben részesült többek között dr. Pálffy Ilona, a

Nemzeti Választási Iroda elnöke, Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke, Dr. Kovács Zoltán, a Miniszterelnökség területi közigazgatásért felelős államtitkára, dr. Biró Marcell, a Belügyminisztérium miniszteri kabinetfőnöke és Zsinka András, a Belügyminisztérium személyügyi helyettes államtitkára.

A címet öt éven keresztül viselhetik a szakemberek, akik a többi között előadást tarthatnak, részt vehetnek a szigorlati és záróvizsga-bizottságok munkájában, valamint szakértőként a doktori és habilitációs eljárásokban. A mentor-oktatók a címmel automatikusan tagjaivá válnak a Mentorok Kollégiumának. ●

DR. BALTAY TÍMEA

a Miniszterelnökség kormányablakokért felelős helyettes államtitkára

DR. BARANYAI GÁBOR

az Igazságügyi Minisztérium miniszteri biztosa

BARTHEL-RÚZSA ZSOLT

a Századvég Politikai Iskola Alapítvány operatív igazgatója

DR. BIRÓ MARCELL

a Belügyminisztérium miniszteri kabinetfőnöke

DR. BOGNÁR LÁSZLÓ

a Belügyminisztérium Személyügyi Főosztályának vezetője

DR. BORDÁS GÁBOR

a Miniszterelnökség kormányirodát irányító helyettes államtitkára

DR. DANKU CSABA

a Miniszterelnökség jogi ügyekért felelős helyettes államtitkára

DR. DARGAY ESZTER

a Belügyminisztérium Közigazgatási

Államtitkár Titkárságának vezetője

DOBSON TIBOR TÚ. DANDÁRTÁBOROK

a Magyar Rendvédelmi Kar elnöke

FARKASNÉ DR. GASPARICS EMESE

a Belügyminisztérium önkormányzati helyettes államtitkára

DR. GÁVA KRISZTIÁN

a Nemzeti Választási Iroda elnökhelyettese

DR. GAZSÓ L. FERENC

a Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt. vezérigazgatója

DR. HAJAS BARNABÁS

a Pázmány Péter Katolikus Egyetem adjunktusa

DR. JÁVOR ANDRÁS

a Magyar Kormánytisztviselői Kar elnöke

KOMÁROMI RÓBERT

az Észak-Dunántúli Regionális Vízmű vezérigazgatói tanácsadója

KOTÁN ATTILA

a Magyar Tudományos Akadémia gazdasági igazgatója

DR. KOVÁCS ZOLTÁN

a Miniszterelnökség területi közigazgatásért felelős államtitkára

LANGERNÉ VICTOR KATALIN

az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára

DR. MATOLCSY GYÖRGY

a Magyar Nemzeti Bank elnöke

DR. MÜLLER GYÖRGY

a Nemzeti Közszolgálati Egyetem nyugalmazott egyetemi magántanára

PROF. DR. NÉMETH ERZSÉBET

az Állami Számvevőszék elnöki megbízottja

DR. PÁLFFY ILONA

a Nemzeti Választási Iroda elnöke

DR. PÁVA HANNA

az Emberi Erőforrások Minisztériumának egészségügyi koordinációért és EU-ügyekért felelős helyettes államtitkára

DR. RUPP ZOLTÁN

a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. projektigazgatója

DR. SALGÓ LÁSZLÓ PÉTER

az Igazságügyi Minisztérium kormányzati jogszabály-előkészítési összehangolásáért felelős helyettes államtitkára

SZÁMADÓ RÓZA ZSUZSANNA

a Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Irodájának főosztályvezetője

SZÁSZ JENŐ

a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

VETÉSI IVÁN

Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. portfólió és közigazgatási koordinációs ágazati igazgatója

ZALA MIHÁLY

a Pannon Egyetem Információbiztonsági Kutató-Fejlesztő Központjának alapítója és Felügyelőbizottsági elnöke

ZSIGMONDNÉ DR. VITÁLYOS ESZTER ZSUZSANNA

a Miniszterelnökség európai uniós fejlesztésekért felelős államtitkára

ZSINKA ANDRÁS

a Belügyminisztérium személyügyi helyettes államtitkára

Élet az afganisztáni küldetésben

SZÖVEG: TAKÁCS PÉTER
FOTÓ: HM/PRT ARCHÍV

Mintegy száz magyar katona teljesít szolgálatot a NATO január elejétől indult Rolute Support (Eltökélt Támogatás) missziójában, Afganisztánban. Amíg a korábbi műveletekben a katonai szövetség csapatai együtt harcoltak az afgán erőkkel, mostantól csak tanácsadással segítik ottani társaikat. Cikkünkben annak jártunk utána, milyen körülmények között élik mindennapjaikat a magyarok a távoli országban.

Kétágyas szobákban, páncélozott konténerekben laknak azok a katonák, akik a NATO Eltökélt Támogatás elnevezésű hadműveletének részeként szolgálnak Afganisztánban. A konténerblokkok egyenként akár negyven szobának is helyt adnak – beszélt a magyar katonákat is soraikban tudó haderő lakhatási körülményeiről Juhász István ezredes, aki tavaly év végén tért vissza aktuális kiküldetéséből, a Magyar Honvédség Művelési Tanácsadó csoport harmadik váltásának parancsnokaként. A lakókonténerek minden lehetőséget megadnak a katonáknak, hogy szabadidejükben pihenjenek, feltöltődjenek. Az Észak-Afganisztánban, Mazar-e Sharif város mellé települt Marmal tábor rendelkezik konditermekkel, könyvtárral, de még pizzéria is található benne. A katonák kényelmének csupán a konténerek végében elhelyezkedő közös vizesblokk használata szab némi határt. A táborban az afganisztáni hadműveletek csúcsidejében 5400-an is éltek. A 17-19 nemzet katonáit úgy igyekeznek elszállásolni, hogy az egy-egy nációhoz tartozó egyenruhások egymás közelében legyenek.

Nemcsak a konténerek biztonságosak, maga a tábor is fokozottan védett. A biztonsági intézkedések szintjére jellemző, hogy nagyfelbontású, éjjellátó kamerával figyelik a környéket a nap huszonnégy órájában. Ezt nem drónokkal oldják meg – mondta az ezredes –, hanem egy szabályozható magasságba emelkedő légballonra erősítik a megfigyelő berendezéseket. A Mazar-e Sharif közelében álló tábor utójára 2011-ben lőtték az ellenséges katonák, az országon belül a biztonságosabbak közé tartozik. A tábor és az Eltökélt Támogatás nevű misszió nyelve az angol, az ott szolgálók jobbára csak akkor használják anyanyelvüket, ha egymás között vannak.

Magyarország év elejétől vesz részt mintegy száz fővel a jelenlegi küldetésben, amely az ISAF (International Security Assistance Force – Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő) nevű hallgató műveletet váltja. A misszió lényege, hogy míg az előző évtizedben a NATO csapatai – csökkenő részvételi arányban – együtt harcoltak az afgán erővel, mostantól már csak tanácsadással segítik ottani társaikat. A 2001-től induló időszakban sikerült ugyanis képessé tenni az afgán hadsereget, hogy alapvető feladatait ellássa. Mint ismert, ebben az esetben a katonáknak elsősorban nem idegen hatalom betörése ellen kell védelmezniük a területet, hanem azt kell biztosítani, hogy Afganisztánban érvényesüljön a kormányzati akarat, működjön a közigazgatás, a tálib lázadók pedig az ország mind csekélyebb területét uralják. A fejlődést leginkább a jelentős korrupció nehezíti, de akadály a nyelvtudás hiánya is: az afgán katonák jellemzően nem beszélnek angolul, még kevésbé a misszióban résztvevő többi tagállam nyelvében. Ezért a küldetés szereplőinek folyamatosan helyi tolmácsokat kell foglalkoztatniuk.

A táborban a nap általában hajnali hat órakor indul, kivéve pénteken. Az ottani szokásokhoz igazodva ez az egyedüli

szabadnap, amikor a tisztek, altisztek akár kilenc óráig is ágyban maradhatnak. Péntekre marad a lakókörnyezet rendben tartása, a felszerelés ellenőrzése is. Ébresztő után tisztálkodás, majd a reggeli következik, amelyet a katonák jobbára a tábor két nagy éttermének egyikében költenek el. Az egyiket a németek, a másikat az amerikaiak üzemeltetik, mindkettőben az európai és amerikai ízlésnek megfelelő ételek érhetők el. Az ezredes elmondta: a táborban ugyan léteznek helyi fogásokat kínáló étkezdék is, ezt szinte kizárólag az afgán személyzet veszi igénybe.

Az a harmincöt fős tanácsadó csoport, amelyet Juhász ezredes vezetett, általában reggel nyolc óra környékén hagyta el a tábor. A konvoj indulását szándékosan variálták, biztonsági okokból. A katonák jól védett, a legkorszerűbb technológiát képviselő páncélozott járművekben tették meg az utat küldetési helyükig. Útközben és munkahelyükön is, ahol tanácsadási feladataikat végezték, egyfolytában védelmet biztosítottak számukra a kifejezetten ezzel a feladattal megbízott társaik. Afganisztánban a missziós katonák helyváltoztatását precízen megtervezik: pontosan kijelölik a konvoj közlekedésének idejét, útvonalát. Éles helyzetben szó sem lehet tétovázásról, így a kinn szolgálók rendszeresen gyakorolják, mi a teendő támadás esetén. Az úgynevezett drillek értelme, hogy a katonák szinte automatikusan a megfelelő eljárásrendet alkalmazzák a bajban. Juhász ezredes legutóbbi kiküldetésében a külső munkával rendszerint délután egy körül végeztek, a visszaút és az ebéd után a feladatok értékelése, a felkészülés a következő küldetésre már a tábor területén folyt. A katonák konkrét, napi időbeosztása persze időszakonként, beosztásonként változik. A helyben végzett munka órái alatt, a napi feladatmennyiségtől függően, lehetőségük van némileg rugalmasan alakítani foglalatosságait. Ha valakinek például egyórás konditermi edzéshez van kedve, az nem elképzelhetetlen a délután közepén sem. Fokozottabb terhelés esetén persze az is megesik, hogy a kinn szolgálóknak vacsora után vissza kell térniük a munkához. Juhász ezredes számára azok a napok jelentettek nagyobb kihívást, amikor nem akadt a táboron kívüli feladat. Ha külső helyszínre utaztak, „röpült az idő” – fogalmaz, a zárt kapuk mögött jóval lassabban pereg le a hat hónapos küldetés.

Aki az afganisztáni kultúrával kíván megismerkedni, nem jól választ, ha az Eltökélt Támogatás misszióban vállal feladatot. A katonák ugyanis idejük nagy részét a szigorúan őrzött táborban töltik, ezt a helyet csak a már említett páncélozott járművekben, pontosan megszabott rendben és időtartamban hagyhatják el. A biztonsági szempontok miatt szó sem lehet arról, hogy az egyenruhások sétálni indulnak a tábor környékén vagy egy közeli településen.

Bár a missziókban való részvétel magasabb javadalmazással jár, mint a hazai szolgálat, és a ranglétrán is gyorsabban lehet előrelépni, az ezredes tapasztalatai szerint nincs mindenrovára túljelentkezés. A Balkánra könnyebb embereket találni a Magyar Honvédségben, az afganisztáni speciális beosztási helyek esetében azonban a kijelölés is előfordulhat, ilyenkor az előjárónak kell megneveznie, hogy melyik magyar katona utazik ki a speciális tudást és tapasztalatot igénylő szolgálatra a messzi országba, fél évre. Ilyen különleges szolgálat például az orvosoké. A missziók tekintetében egyébként a fő szabály az önkéntesség. A jelentkezés után a katonáknak fizikai és pszichológiai teszteken is meg kell felelniük, a nyelv- és szaktudásról már nem is beszélve. A bezártság, a monotonitás és a veszélyesség miatt a katonákat megpróbáltatás elé állító külföldi szolgálat elviselését az könnyíti meg, ha az illetőnek stabil családi háttere van Magyarországon. Persze segít az alapos kiképzés is, amelyen a kiutazók még hazánkban átmenetileg

sabb lehet az előrejutás, az ezredes tapasztalatai szerint nincs mindenrovára túljelentkezés. A Balkánra könnyebb embereket találni a Magyar Honvédségben, az afganisztáni speciális beosztási helyek esetében azonban a kijelölés is előfordulhat, ilyenkor az előjárónak kell megneveznie, hogy melyik magyar katona utazik ki a speciális tudást és tapasztalatot igénylő szolgálatra a messzi országba, fél évre. Ilyen különleges szolgálat például az orvosoké. A missziók tekintetében egyébként a fő szabály az önkéntesség. A jelentkezés után a katonáknak fizikai és pszichológiai teszteken is meg kell felelniük, a nyelv- és szaktudásról már nem is beszélve. A bezártság, a monotonitás és a veszélyesség miatt a katonákat megpróbáltatás elé állító külföldi szolgálat elviselését az könnyíti meg, ha az illetőnek stabil családi háttere van Magyarországon. Persze segít az alapos kiképzés is, amelyen a kiutazók még hazánkban átmenetileg

A tavaly decemberben lezárult afganisztáni misszióját Juhász ezredes csapata emberveszteség nélkül fejezte be. Idén év elejéig a magyar katonák Afganisztán több területén szolgáltak, mostantól azonban már lényegében csak az említett Mazar-e Sharif környékére korlátozódik tevékenységük. Bár ez relatíve biztonságosabb helynek számít, a küldetés továbbra sem veszélytelen. Ezért is emeli ki Juhász ezredes, aki parancsnokként szolgált néhány hete zárult ötödik külföldi missziójában, hogy a legfontosabb mindig az emberi élet megóvása. A szigorú biztonsági intézkedések ezt szolgálják. A Marmal táborban ebből a szempontból még viszonylag elviselhetők a körülmények, az ezredes pályafutásában már akadt olyan missziós küldetés is, ahol a katonáknak gyakorlatilag a nap huszonnégy órájában maguknál kellett tartaniuk a mintegy negyven kilogrammot nyomó teljes védelmi felszerelést. ●

Academy of Diplomacy Budapest

SZÖVEG: **BENEDEK GYÖRGY**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem első, teljes egészében angol nyelvű egyszemeszteres képzési és kutatási programja, az Academy of Diplomacy Budapest 2014 szeptemberében indult el. A részismereti képzést ekkor még a Nemzetközi Intézet hirdette meg, azonban a sikeres programot követően a február közepén ismét egyetemünkre érkező külföldi hallgatók már a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karon kezdik meg tanulmányaikat.

A képzés célcsoportjába elsősorban olyan, a közsférában dolgozó külföldi szakemberek tartoznak, akik az NKE által kínált akadémiai program keretében szeretnék elmélyíteni ismereteiket a közszolgálat nemzetközi vonatkozású területein. A képzés a kötelező tárgyak mellett lehetőséget biztosít arra, hogy a hallgatók az érdeklődésüknek és szakterületüknek megfelelően választhassanak a biztonság- és védelempolitika vagy az európai tanulmányok szakirány között, és ennek megfelelően a programban hangsúlyos elemet képező kutatássemináriumokat az adott tárgykörben teljesítsék.

A képzéshez kapcsolódó egyedülálló támogatási lehetőség az NKE által biztosított Jó Állam Ösztöndíj (Good Governance

Scholarship). Ez teljes és részösztöndíj formájában elsősorban az Egyetem és az NKE Fenntartói Testületében képviselt tárcák nemzetközi stratégiai prioritásai közé tartozó országokból (nagy rész Afrikából és Ázsiából) érkező közszolgálati szakemberek részére biztosít támogatást, a képzési, az utazási és a megélhetési költségek megtérítése formájában.

A képzés megfelelő színvonalának biztosítása érdekében valamennyi jelentkező számára egységes felvételi követelmény az angol nyelv magas szintű ismerete és a legalább BA/BSc szintű szakirányú oklevél megléte vagy 180 ECTS kreditpontnak megfelelő teljesített képzés igazolása.

A program célja, hogy a szakmai ismeretek átadása mellett a számos különböző országból és kontinensről érkező hallgatók részére alkalmat kínáljon

egymás kultúrájának és nézőpontjának megismerésére, és arra, hogy képesek legyenek olyan szakmai kapcsolatok és hálózatok kialakítására, amelyek későbbi nemzetközi közszolgálati karrierjük során hasznosak lehetnek.

Az Academy of Diplomacy Budapest első évfolyamán nigériai, etióp, kenyai, tánzániai, palesztin, iraki, kambodzsai, kínai, macedón és román szakemberek hallgattak előadásokat és végeztek egyéni, illetve csoportos kutatómunkát többek között a jó kormányzás, az emberi jogok nemzetközi védelme, az E-közigazgatás, a regionális biztonsági kihívások, a nemzetközi szervezetek működése, a migráció és az EU közös kül- és biztonságpolitikája terén.

A hallgatókkal beszélgetve kijelenthetjük, hogy a program minden résztvevője a képzés tapasztalatai alapján jó döntésnek tartja,

„Budapest ideális egyetemi város, ahol egy külföldi hallgató számára a tanulmányok mellett rendkívül sok kulturális és egyéb programlehetőség kínálkozik.”

hogy az Academy of Diplomacyt választotta, és elégedett mind a program színvonalával, mind pedig az NKE Ludovika Campusa által kínált oktatási infrastruktúrával.

A Macedóniából érkezett Kristina Doda Skopjében végzett, nemzetközi jogra specializálódott jogász, aki otthon egy, az emberi jogok védelmével foglalkozó civil szervezet kutatója. Úgy véli, hogy az NKE-n szerzett tapasztalatai és kutatási munkája nagyban segíteni fogja őt jövőbeli karrierje során. Különösen az uniós ismeretekkel és az emberi jogok nemzetközi védelmével foglalkozó tárgyakat tartja ebből a szempontból hasznosnak, mivel a jövőben Macedónia európai uniós integrációja területén szeretne nemzetközi szakemberként tevékenykedni.

A szintén jogász végzettségű Zeleke Boru ügyészként dolgozott szülőhazájá-

ban, Etiópiában, és Kristinához hasonlóan a Jó Állam ösztöndíj segítségével tanulhatott az NKE-n. Az Academy of Diplomacy programban szerzett ismeretei segítségével nemcsak hazája közsférájának fejlődéséhez járulhat majd hozzá, hanem az etióp-magyar kapcsolatok erősödésén is munkálkodni szeretne.

Jennifer Suoyo Aga Nigériában a Human Rights Commission szervezetnél dolgozva épp az ösztöndíj elnyerését megelőzően került a jó kormányzás megvalósításával foglalkozó osztály élére, így számára igazán testreszabott volt a „good governance” kurzus, amelynek keretében naprakész információkat kapott a jó állam és kormányzás területének európai és nemzetközi trendjeiről. Elmondása szerint lenyűgözte őt a Ludovika Campus épületegyüttese és felszereltsége, a külföldi hallgatók magyarországi fogadtatása, és különösen nagy élmény volt számára, hogy az Academy of Diplomacy hallgatói ilyen sok országból és kultúrából érkeztek. E tekintetben nagyon hasznosnak tartotta, hogy mindjárt a program elején egy kétszer 8 órás interkulturális tudatosság-építés tréningen vehettek részt.

Valamennyi diák egyöntetűen kiemelte, hogy a program során felkészült oktatókkal találkoztak, akiknek a magas szintű angol nyelvtudása maradéktalanul lehetővé tette az ismeretek pontos átadását és a hallgatókkal való interaktív kommunikációt mind az előadások, mind pedig a kutatássemináriumok és a készségfejlesztő tréningek során. Szintén az összes diák véleményét fogalmazta meg Veress Csongor Balázs a Babeş-Bolyai Egyetemen végzett erdélyi hallgató, aki szerint Budapest ideális egyetemi város, ahol egy külföldi hallgató számára a tanulmányok mellett rendkívül sok kulturális és egyéb programlehetőség kínálkozik, a Ludovika Campus pedig jó megközelíthetőségével és infrastruktúrával adottságaival ideális helyszíne az NKE Academy of Diplomacy Budapest képzési programjának. ●

Franciaország iszlamista terrorfenyegetettsége

SZÖVEG: RÉPÁSI KRISZTIÁN, NKE SVKK

A párizsi Charlie Hebdo című satirikus lap szerkesztősége elleni január eleji támadás az egyik legvéresebb terrorakciók voltak, amit Franciaország területén valaha is elkövettek. Bár a történetek az egész világot sokkolták, számítani lehetett rá, hogy Mohamed Merah 2012-ben végrehajtott gyilkosság-sorozata után előbb vagy utóbb az iszlamista politikai erőszak valamilyen formában ismét lecsap

Franciaországra.

FRANCIAORSZÁG A MILITÁNS ISZLAMISTÁK ÁLLANDÓ CÉLPONTJA

Franciaország számára a terrorizmus nem ismeretlen jelenség, ugyanis a különböző színezetű cselekmények több évtizede sújtják a nyugat-európai országot: amíg az algériai szeparatizmus az 1960-as évek elején, a szélsőjobboldali és a szélsőbaloldali terrorizmus pedig az 1970-es évek vége és az 1980-as évek közepe között volt aktív, addig a korzikai szeparatista militánsok mind a mai napig éves szinten több tucatnyi merényletet hajtanak végre. Franciaország területe, az idegenben szolgáló francia katonák, valamint a külföldön lévő, az országhoz köthető létesítmények pedig már több mint három évtizede számítanak az iszlamista terrorizmus célpontjának is.

A 90-es években a közvetlen fenyegetés Franciaország számára egykori gyarmatából, Algériából érkezett. 1994 decembere és 1996 tavasza között az algériai Fegyveres Iszlám Csoport (GIA) több bombatámadást hajtott végre, illetve kísérelt

meg végrehajtani Párizsban és más francia nagyvárosban, hogy elrettentse Franciaországot az iszlamista felkelők és a szekuláris hatalom között 1992-től 1997-ig tartó polgárháborúba való beavatkozástól.

A közvetett veszély ugyancsak ebben az évtizedben jelentkezett, ez azonban már nem csak Franciaországot érintette. Ekkorra kezdtek kiépülni földrészünkön azok az úgynevezett dzsihadista hálózatok, amelyek ugyan még nem támadták Európát, de már kapcsolatot építettek ki a műveleti kapacitásának csúcsát elérő al-Kaidával. A hálózatokat ugyan 2001. szeptember 11. után jórészt felszámolták, de az évtized második felében a helyi muzulmán közösségek szélsőséges tagjai közül közvetítőként keresztül többen is kapcsolatot létesítettek a különböző ázsiai és afrikai országokban működő, az al-Kaidával is kapcsolatban álló militáns szervezetekkel. Közöttük olyan önkéntes harcosok is voltak, akik inkább abban az európai országban akartak merényletet elkövetni, ahol születtek vagy felnőttek.

AZ ISZLAMISTA TÁMADÁSOK TÁRSADALMI ÉS IDEOLÓGIAI HÁTTERE

Az Európába érkező első generációs bevándorlók közül sokan nem tudtak teljesen beilleszkedni a fogadó országba, ám az integráció hiánya és az ebből fakadó radikalizáció sokkal inkább az utánuk következő nemzedékeknél vált igazán láthatóvá: az 1980-as évek végén felnőttkorba ért fiatalokból jött létre az a muzulmán eredetű szegény, a többségi társadalomtól elidegenedő városi fiatalság, amely szüleiétől eltérően jóval fogékonyabbá vált a radikális eszmékre. Az akkori idők és a közelmúlt eseményei között meglehetősen szembetűnő a párhuzam. A GIA 1995-ös bombatámadásainak végrehajtására felhasználta a szociális nyomorúságuk elleni tiltakozásul a militáns iszlámhoz csatlakozó, maghrebi eredetű fiatalokat. A közülük kikerülő Hálid Kelkál története kísérteties hasonlóságot mutat a toulouse-i gyilkosságokért felelős Mohamed Merahnak és a Charlie Hebdonál véghezvitt mérszarlás elkövetőinek, a Kouachi testvéreknek az életével. Kelkál és Merah második generációs, munkanélküli, húszas éveikben járó, rossz hírű környéken élő algériaiak voltak, akik kisebb bűncselekmények miatt kerültek börtönbe, ahol aztán megismerkedtek az iszlám szélsőséges vonulatával. Hozzájuk hasonlóan a szintén algériai származású Kouachi testvérek is instabil családi háttérrel rendelkeztek, szüleiük korán meghaltak, és hamar kapcsolatba kerültek az alvilággal, valamint húszas éveikben a vallási fanatizmussal.

A szélsőséges nézetek követői között azonban nemcsak tanulatlanokat, munkanélkülieket, rossz körülmények kö-

zött élőket találunk, hanem felsőfokú végzettségű, feltörekvő, húszas-harmincas éveikben járó muszlimokat is (a 2005. július 7-i londoni merényletek négy elkövetője közül hárman főiskolai vagy egyetemi tanulmányokat folytattak). Náluk a szociális nyomor ugyan nem játszott szerepet a radikalizáció során, az elidegenedés, a többségi társadalomtól való elfordulás azonban igen. A magukat kívülállóknak tekintő, életcél nélküli fiatalokhoz társadalmi osztálytól függetlenül hamar utat találnak az interneten terjedő „dzsihadista szalafizmus” néven elterjedt nézetek, mindez pedig az európai muszlimok esetében az integrációval, a beilleszkedéssel teljesen ellentétes folyamatokat indít el. A szalafisták befolyása és népszerűsége az európai muszlim fiatalok körében egyre nő, Németországban a hívők száma jelenleg 3 és 7 ezer közé tehető, de hasonlóan nagy számban vannak jelen Hollandiában és Franciaországban is. Utóbbi országban legalább négy mecset a szalafisták irányítása alatt áll, ezekben Egyiptomból, Jordániából, Szaúd-Arábiából érkezett imámok tartanak szélsőséges hangvételű prédikációkat.

EURÓPAI ÖNKÉNTESK A „DZSIHÁD” SZÍNTEREIN

Az Europol az EU terrorfenyegetettséget vizsgáló kiadványaiban (TE-SAT), valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok éves jelentéseiben világosan nyomon lehet követni, hogy a világnak melyik szeglete szolgál a „hitetlenek elleni globális dzsihad” éppen aktuális színteréül. A folyamat három évtizeddel ezelőtt Afganisztánban kezdődött, majd az '90-es években rövid ideig Boszniában folytatódott, később pedig ismét Afganisztán és Irak következett, de az elmúlt 15 év során számos európai önkéntes harcolt és harcol kasmíri, csecsenföldi, észak-afrikai, szómáliai és a szíriai ellenállók között is. Hatalmas veszélyt jelenthetnek a hazatérő önkéntesek, ugyanis ők nemcsak azért számítanak biztonsági kockázatnak, mert harci tapasztalatukat felhasználva merényletet követhetnek el hazai terepen, hanem mert rajtuk keresztül az al-Kaida vagy az általa inspirált szervezetek könnyebben meg tudják szólítani az európai radikális muszlimokat.

Nagy-Britanniához és Németországhoz hasonlóan Franciaországból is számos önkéntes utazott el a különböző konfliktusövezetekbe harcolni a militáns iszlamista oldalán. 2012-ben francia hírszerző tisztek 85-re tették azoknak a francia állampolgárságú önkénteseknek a számát, akik a pakisztáni tálibokkal együtt gyakorlatoztak a kiképzőtáborokban a pakisztáni törzsi területeken. Bár az EU terrorizmus elleni koordinátora, Gilles de Kerchove 2013-ban összesen 500-ra becsülte a Szíriában harcoló európai önkéntesek számát, ennek ellentmond a francia belügyminiszter 2014. szeptemberi nyilatkozata, miszerint körülbelül 930 francia állampolgár vagy „Franciaország területén tartózkodó külföldi” vesz részt valamilyen módon az Irakban és Szíriában zajló harcokban. James Brandon szerint a

francia kormánynak még nincs hosszú távú stratégiája azzal kapcsolatban, hogy mit kezdjen a visszatérő, harci tapasztalatokat szerzett iszlamistákkal: a bebörtönzésük önmagában valószínűleg semmit sem oldana meg, ugyanis Franciaországban az elítéltek közel 60 százaléka muzulmán, és a börtönben végbemenő radikalizálódás már így is komoly probléma elé állítja a hatóságokat.

EGYRE TÖBB AZ INCIDENS ÉS A LETARTÓZTATÁS

Az iszlamista terrorcselekmények nagyon kis százalékát képezik az EU területén évente elkövetett összes – szeparatista, szélsőbaloldali stb. – merényletnek, világviszonylatban pedig az EU-n belüli iszlamista fenyegetés messze elmarad a közel-kelethez, az afrikaihoz vagy a dél-ázsiaihoz képest.

Ugyanakkor a vallási szélsőségeség által motivált terrorizmus általában a halálos kimenetelű akciókra, nem ritkán a Charlie Hebdo-nál dolgozók elleni támadáshoz hasonló, úgynevezett stratégiai terrorcselekményekre, vagyis a számos halálos áldozattal és sérülttel járó, hatalmas médiafigyelemmel kísért, nagy félelmet gerjesztő merényletekre helyezi a hangsúlyt. Meg kell azonban említeni, hogy stratégiai terrorcselekmény Európában nagyon ritkán fordul elő, másrészt nemcsak az iszlamisták követnek el ilyen típusú támadást. Ebbe a kategóriába tartozik például a szélsőjobb oldali Anders Breivik 2011 júliusában, Norvégiában végrehajtott, 77 halálos áldozattal járó akciója is. Mindamelllett az iszlamista terrorizmus nemcsak a pusztító erő miatt jelent hatalmas veszélyt, hanem azért is, mert egy adott ország több pontján is jelentkezhet egy időben.

Az EU területén, köztük Franciaországban is évről évre csökken a sikeres, a sikertelen és a hatóságok által megghiúsított terrorcselekmények száma. Franciaországban az Europol adatai szerint 2005 és 2013 között mindössze négy iszlamista terrorcselekmény történt, ráadásul ebből hármat egy személy, a már többször is említett Mohamed Merah követett el.

A cselekmények száma tehát csökken az EU területén, növekszik ugyanakkor – Franciaországban is – az iszlamista terrorizmusban való részvétel gyanújával őrizetbe vett személyek száma. 2013-ban és 2014-ben három franciaországi városból érkeztek arról hírek, hogy merényletre készülők iszlamistákat tartóztattak le, sőt támadások is történtek: a Párizs közelében található La Défense üzleti központban, Dijonban és a Tours melletti Joué-les-Tours-ban. 2014 májusában Brüsszelben, a zsidó múzeum előtt egy férfi tüzet nyitott a járőreldőkre, amelynek során négyen életüket veszítették. Az elkövető, Mehdi Nemmouche francia állampolgár, korábban Szíriában harcolt önkéntesként az Iszlám Állam soraiban. A franciaországi merényleteket minden valószínűség szerint

olyan, úgynevezett magányos merénylők követték el, akik mögött nem állt egy militáns szervezet által jól kiépített háttér.

A jelenlegi információk alapján viszont biztosan kijelenthetjük, hogy a Charlie Hebdo szerkesztőségét ért támadás nem „magányos farkas” típusú akció volt. Az al-Kaida jemeni szárnyát (AQAP) és az általa kiadott Inspire című magazin szerkesztőit régóta bosszantották a Charlie Hebdo karikatúrái. A gyilkosságok után egy, a szervezethez közel álló jemeni vallási tisztségviselő, Harith al-Nadhari elismerte, hogy az AQAP vezetősége irányította az akciót. A jemeni al-Kaida tudomásunk szerint az elmúlt öt évben legalább kétszer kísérelt meg merényletet elkövetni európai és amerikai célpontok ellen.

KONKLÚZIÓ

A párizsi Charlie Hebdo újság szerkesztősége elleni merénylet két, egymással összefüggő trendbe illeszthető bele. Egyrészt azok az Európán kívüli iszlamista szervezetek, amelyek nyugati célpontokra akarnak lecsapni, igyekeznek felhasználni a perspektíva nélküli, börtönben vagy egy szélsőséges vallási személyiség „segítségével” radikalizálódott európai muzulmánokat és az iszlámra áttért konvertitákat. A felkelőszervezetek vagy arra sarkallják az európai szélsőséges muszlimokat, hogy önmaguk cselekedjenek, anélkül, hogy külföldön képeznék ki őket („egyéni dzsihád”), vagy – mint a Kouachi-testvérek példája mutatja – ha sikerül kijátszani a hatóságokat, akkor kiképzik és felkészítik a „terroristajelölteket”, majd visszaküldik őket Európába, hogy támadást hajtsanak végre. Ezek a terrorista- és felkelőszervezetek minden bizonnyal szívesebben küldenék európai földre a saját embereiket Jemenből, Szomáliából, Pakisztánból vagy valamelyik észak-afrikai országból azért, hogy végrehajtsák a merényletet, de Európában nem áll rendelkezésükre olyan szintű infrastruktúra, aminek segítségével mindezt alacsony kockázat vállalásával megtehetnék. Ezáltal kihasználják a helyismerettel rendelkező, a célpontnak számító ország nyelvét beszélő, befolyásolható és fanatizált európai muzulmánokat. A másik trend azt mutatja, hogy Franciaország mintegy harminc éve ki van téve az iszlamista politikai erőszaknak, azon belül is elsősorban a szunnita szélsőségeseknek, főként pedig az algériai militánsok állandó fenyegetésének. Az elmúlt három év során egyre több radikális muszlim próbálkozott merényletet elkövetni a nyugat-európai országban, és számítani lehetett arra, hogy a toulouse-i gyilkoshoz hasonlóan előbb vagy utóbb sikerrel járnak.

Bár a felmérések szerint a radikális eszmékkel szimpatizálók száma egész Európában, így Franciaországban is nő, ennek ellenére mégis biztosan állíthatjuk, hogy az EU és Svájc területén élő 15-25 millió muszlimnak mindössze 2-3 százaléka szélsőséges, mert a többségük be akar illeszkedni a társadalomba, és elutasítja a terrorizmust. ●

„Soha ilyen távol nem voltunk még a békétől”

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT

*A terrorizmus megváltoztatta a világot, és az ellene folyó küzdelem gyanakvóná tette az embereket. A terrorizmus ezerarcú, és mint a vírus, ellenáll, sőt újabb és újabb alakzatait és cselekvési módszereit mutatja a világnak. A jelenség elleni védekezésről, a terroristák módszereiről, az **al-Kaida** mozgalomról, a **párizsi merényletről**, **2001. szeptember 11-ről**, háborúról és békéről beszélgettünk Georg Spöttle biztonságpolitikai szakértővel, a Rendészettudományi Kar külsős oktatójával.*

A terrorizmus elleni harc problémáival foglalkozó hazai és külföldi szakértők 1972-től számolnak a nemzetközi terrorizmussal. Lényegében ez a helyzet jellemezte a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre való felkészülést 2001. szeptember 11-ig, a new yorki és a washingtoni, hatalmas áldozatokat követelő al-Kaida terrortámadásig.

Georg Spöttle: Az első gépeltérítések, robbantások valóban ekkor kezdődtek, leszállásra kényszerítettek repülőgépeket a Közel-Keleten, Németországban. A nemzetközi terrorizmus kezdetben ideológiai alapokra építkezett, majd felcserélődött a

vallási alapú terrorizmusra a kilencvenes évek végén. Ebben az időszakban a radikális iszlám került a leginkább előtérbe. Az ideológiától erősebb a vallás, a nyelvi és a kulturális különbségek ellenére az iszlám összeköti a terroristákat. Az al-Kaida már nemzetközi szintre lépett, toborzott Csecsenföldről, Indonéziából és Kínából is embereket, akik csatlakozni akartak a Nyugat elleni harchoz.

A 2001. szeptember 11. után elkövetett, egyre nagyobb számú és egyre több áldozatot követelő terrortámadások világhosszú tették a haladó emberiség számára az új típusú terrorizmus

fokozódó veszélyét és az ellene történő határozott fellépés fontosságát, szükségességét.

G. S. Új típusúnak nem nevezném. Leginkább az áldozatok száma volt a megrendítő és az, hogy az Egyesült Államok területén történt. Amerikát a világháborúk megkímélték, a romok és a több ezer halott látványa sokként érte az amerikai nemzetet, ami még most is élénken él bennük.

Saxby Chambliss szenátor egyik felszólalásában még 2004-ben Washingtonban azt mondta: „az elmúlt tíz évben a saját hírszerző közösségünk félrevezetett és cserbenhagyott bennünket. Nem voltak képesek beférkőzni az al-Kaida szervezetbe, és mi megfizettük ennek az árát alaposan.” Mi erről a véleménye?

G. S. A nyolcvanas években az a döntés született, hogy az ügynökök ne legyenek kitéve veszélynek, így inkább csupán elektronikus módon próbáltak információkat szerezni – többek között – műholdak segítségével. Az elektronikus kémkedés megkímélte az ügynökeiket. Így nem látták a valós veszélyt, a 21. századi fenyegetettséget, nem ismerték az iszlámot és nem foglalkoztak a közel-keleti emberek lélektanával. Amikor rádöbentek, hogy ezen változtatni szükséges, akkor már késő volt. Afganisztánban 14. éve tart a háború, Irakban 10 éve zajlik a konfliktushelyzet, amely egyre csak fokozódik. Ugyanakkor fontos leszögezni, hogy nagyon nehéz közéjük beépülni, rendkívül bizalmatlanok, csak a klánok, családok ajánlása alapján csatlakozhatnak a leendő terroristák a szervezetekhez. A 14-16 évesek számára kiképzőtáborokat tartanak fenn, kiskoruktól folyik ez az ideológiai képzés. Aki okos, rafinált, nyelveket beszél, jó harcossá válik, Nyugat-Európába küldik, a többiek öngyilkos merénylők lesznek.

Abdel Rahmanal-Rashed vallástudós ezt a kijelentést tette: „Bizonyos, hogy nem minden muszlim terrorista, de ugyanannyira igaz az is – és ez az igazán fájdalmas –, hogy majdnem minden terrorista muszlim.” Szakértők véleménye szerint az elmúlt évek fanatikus vallási merényletei miatt is meg kell vizsgálni a vallási (iszlám) indíttatású terrorizmust.

G. S. Ez az esszenciája a történetnek és nagyon érdekes a pszichológiája. Hét évig vallástudománnyal foglalkoztam, kifejezetten az iszlámmal és kijelenthetem, hogy nagyon ferdítik a vallást. A Koránban szó sincs arról, hogy bárkinek a lemészárlása megengedett lenne azért, mert eltérő a vallásuk, másként gondolkodnak vagy egy másik szociális és kultúrkörhöz tartoznak. A dzsihádi mozgalom tagjai lefejezik az embereket, legutóbb előfordult az is, hogy élve elégették egy pilótát. Egy katona vagy terrorelhárító, ha szükség van rá, képes kioltani egy emberi életet vagy súlyos sérülést okoz, hogy a hazáját és olyan állampolgárokat óvjon, akik nem képesek magukat megvédeni.

De ezt senki sem teszi szívesen. Azok az emberek, akik levágott fejeket fényképeznek vagy élve elégetnek egy egészséges fiatalembert egy ketrecben, és utána az erről készült videókat felteszik az internetre, pszichésen sérültek, komoly mentális gondokkal küzdenek. Beszéltem olyan emberekkel, akik kisgyermekként bűncselekményeket követtek el. Életük hátralévő részében nem tudták feldolgozni szörnyű tetteiket, és felnőttként drogfüggők és alkoholisták lettek. Felsőbbrendű célt érezhetnek, amellyel szentesítik a saját gonoszságukat, annak értelmet adnak. Összességében sajnos nagyon gonosz világban élünk.

A párizsi merénylet tekinthető Európa szeptember 11-ének?

G. S. Nem nevezhető európai mérföldkőnek, mert a halálos áldozatok száma csekélyebb. A madridi bombamerényleteket tekintném annak, amelyben több mint kétszázan estek áldozatul.

A terrorizmus elleni védekezéshez, a hátrányos következmények kivédéséhez rengeteg pénzre és energiára van szükség. Hosszú távon bírják majd ezt a társadalmak?

G. S. Bírni kell. Amerikában külön szervezet jött létre, a repülőtereken – többek között – átvizsgálják az emberek ruházatát, kezét, hogy az elmúlt időben robbanóanyagokkal érintkezett-e. Sok pénzbe kerül, de ez az egyetlen megoldás a terrorizmus ellen, amit megakadályozni nem tudunk, mert terroristák mindig lesznek. Az aszimmetrikus hadviselés ellen az emberiség tehetetlen, hiszen nincs lehetőség arra, hogy az embereket 24 órában folyamatosan ellenőrizzük. Afganisztánban, Pakisztánban számos olyan emberrel beszéltem, akik elhitték, hogy a túlvilágon 72 szűz leány várja őket, ha mártírok lesznek. Megvizsgáltuk az öngyilkos merénylők tetemét és több alsónadrág, farmer is volt rajtuk, az egyik elérendő célért. Sokan nem ismernek más kultúrkört, nincs internetük, csak a Koránt tanulják meg. A terroristák azért veszélyesek, mert ötvözik a középkor és a 21. század eszméit, technikai vívmányait. Ezért is nehéz elfogni őket.

Technikailag védekezünk. Nem inkább a gyökereket, vadhajításokat kellene lemetszeni, a probléma fő forrását feltárni? Sokan vélekednek akként, hogy az iszlám világ fontosabb országaihoz közeledni kellene, segítséget kellene nyújtani számukra és mindent megtenni, hogy a nemzetközi terroristacsoportok támogatását beszüntessék.

G. S. Ez már régen megtörtént. Jó a kapcsolat az iszlám országokkal, tőlük vesszük az olajat, kereskedünk velük. A terroristák mindig találnak indokokat szörnyű tetteikre.

Ahogy azt Conor Greety is megfogalmazza: a terrorizmus szörnyűségei azért sikeresek, mert kénytelenek vagyunk odafigyelni rájuk. A terror sokkal nagyobb közvetett befolyást tud gya-

korolni a közhangulatra, mint az összes többi erőszakos történés együttvéve.

G. S. A terrorizmus látványos, hírtétkű: felrobbantanak valamit vagy megölnék egy tucat embert. Olyan világban élünk, amelyben a hírek fontos szerepet töltenek be, a véresebb tudósításokra sokan még inkább odafigyelnek. Az emberekben jelen van egy perverz kíváncsiság. Ezt tudják a terroristák is.

A terrorizmus századunk egyik fő veszélye, mely tovább fokozódhat, ha a terroriszervezetek tömegpusztító fegyverekhez jutnak, és akcióikban azokat alkalmazzák is. Vagyis a 21. századi terrorizmus már nem célszemélyeket, hanem nagyvárosokat, régiókat, országokat tehet célpontjává. Ez valós félelem?

G. S. Könnyen előállítható mustárgázzal, sugárzó anyagok és konvencionális robbanószerkezet ötvözetével sugárszenyvezetté tehetnék az embereket. Ez valós veszély, de szerencsére nagyon nehéz hozzájutni a harci gázokhoz, a bakteriológiai fegyverekhez.

Tavaly év végén azt mondta a Rendészettudományi Karon az egyik előadása során, hogy „soha ilyen távol nem voltunk még a békétől. A terrorfenyegetettség sem volt még ilyen magas. Nem az a kérdés, hogy lesz-e terrorcselekmény, hanem az, hogy mikor.”

G. S. Napi szinten történnek a világban ilyen cselekmények. Sajnos valóban távol vagyunk a békétől.

Sokan félnek, nehezen mozdulnak ki az országból, főként Európából. Gyakran felmerül a kérdés: Magyarországon biztonságban érezhetjük magunkat?

G. S. Hazánk kiegyensúlyozott politikájának köszönhető, hogy nálunk a terrorfenyegetettség nagyon alacsony. Magyarországon biztonságban vagyunk. ●

Az interjú elkészítésekor felmerült a kérdés, hogy mi lehet a lélektani háttere annak, hogy egy terrorista egy szélsőséges csoport gondolatait teljes egészében a magáénak vallja és a gyermekkorú életében, aki különös kegyetlenséggel emberölést követ el, milyen törés, sérülés követezik be. A válaszokat Dr. Farkas Johanna PhD. szakpszichológustól, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának adjunktusától kaptuk meg.

A terrorcselekményeket számos értelmezési keretben vizsgálják és elemzik, így politikai, gazdasági, szociológiai és nem utolsósorban rendészettudományi oldalról is. Azonban egyre nagyobb hangsúly helyeződik a pszichológiai aspektusok szerepére, amely véleményem szerint azzal magyarázható, hogy legtöbb esetben a terroristák hétköznapi életet élnek, és a tevékenységet – annak jellegéből fakadóan – megbújva végzik. Az elhárítók munkája nagy kihívással jár, hiszen azzal kell szembesülniük, hogy a terroristacsoport elsődleges szocializációs közegként funkcionál a terrorista életében, ezáltal pedig rendkívüli módon védi a tagot, a tag pedig a csoport értékrendjét, ami megnehezíti a célszemélyek azonosítását – hangsúlyozta Farkas Johanna.

Felmerül a kérdés, hogy mi a lélektani háttere annak, hogy egy személy a társadalmi normákat ugyan elfogadva, de azokat megsértve, egy szélsőséges csoport kívánalmait sokkal inkább magáénak vallja. A kérdés megválaszolásához elengedhetetlen a gyermekeket érintő jellegzetességek felvázolása. Számos tanulmány látott napvilágot arról, miként lehet őket megvédeni a terrorizmus hatásaitól, hogyan lehet feldolgozni a traumatikus élményeket, vagy éppen kezelni a poszttraumás stressz-zavarban szenvedő kiskorúakat. Azonban kevesen szólnak arról, hogy a felnőtt terroristák valamikor gyermekek voltak, és joggal mondhatjuk, hogy felnőttkori kognitív funkcióikra, főként a gondolkodási típusukra és magatartásukra – a gyermekkorú élmények következtében létrejött – inadekvát reakciói módok jellemzők. Bizonyos terroriszervezet gyermektáborokat működtet, ahol már az 5 éveseket AK-47-es pisztollyal tanítják löni. Ez a fajta közeg a gyermek személyiségfejlődésében pszichológiai szempontból több területen is zavart, torzítást eredményezhet, amely hatással van személyiségének alakulására, jellegzetességeire, valamint coping mechanizmusainak működtetésére. Továbbá a morális fejlődés és az azonosulási folyamat is jelentős mértékben érintett, ugyanis az identifikáció során – amelynek bizonyos kulcseseményei éppen 5-6 éves korban alakulnak ki – történik a példaképek introjektálása, amely a későbbi identitásképzés egyik alappillére. A kiskorú azonosul a példakép által képviselt normákkal és értékekkel, ezáltal pedig magába építi annak magatartási mintáit. A társadalom szempontjából ezek nem követendő cselekedetek, ezért a gyermekkorban introjektált deviáns elvárások és értékrendek gondolkodási torzításokhoz, magatartási zavarokhoz, és szociális inadaptációhoz vezetnek. Az előbb említett faktorok azok, amelyek arra készítik a gyermeket, hogy öngyilkos merényletre vállalkozzon és gondolkodás nélkül vállalja a mártírszerepet – fejezte be a gondolatmenetet a szakpszichológus.

Innováció a közsférában: egy új európai kutatási irány

SZÖVEG: ILLÉSSY MIKLÓS, NEMESLAKI ANDRÁS, MAKÓ CSABA

Európában egyre nagyobb figyelem övezi a közsféra intézményeinek innovációs teljesítményét. Az alábbiakban rövid áttekintést adunk a probléma háttéréről és a legfontosabb kihívásokról.

A versenyképesség és a termelékenység növelése, illetve a termékek és szolgáltatások minőségének javítása a magánszektor vállalatainak egyik legfontosabb stratégiai feladata. Különösen fontos ez az egyre intenzívebbé váló globalizáció körülményei közepette. Több évtizedes, jól ismert jelenségről van szó, aminek azonban van egy viszonylag friss vetülete is. A világ legfejlettebb országai ugyanis felismerték, hogy gazdaságuk nem lehet hosszabb távon versenyképes, a vállalatokat és a munkavállalókat hatékonyan támogatni képes közigazgatás és közszolgáltatások nélkül. A legfrissebb kutatási tapasztalatok arra hívják fel a figyelmet, hogy a közszolgáltatások fejlesztése, azok minőségének javítása az utóbbi egy évtizedben különös hangsúlyt kaptak a különböző nemzeti fejlesztési stratégiákban szerte a világon. A közigazgatás innovációs és tanulási képessége két irányban is pozitív hatással van a magánszektor versenyképességének javítására: egyrészt hatékonyabban

szolgálhatja ki azok igényeit, másrészt saját innovációs aktivitásán keresztül a szektor maga is fontos ösztönzője lehet az egész nemzetgazdaság innovációs teljesítményének. Nem beszélve arról, hogy az innováció eredményeként elért magasabb minőségű szolgáltatások nem csak a szolgáltatást igénybe vevők számára jelentenek kényelmesebb, gyorsabb, olcsóbb ügyintézés, de általában a szolgáltatás nyújtójának munkafeltételei is javulnak mindeközben. Márpedig ez azért sem elhanyagolandó, mert a közsféra az egyik legjelentősebb foglalkoztató; Európában átlagban a munkavállalók negyede dolgozik ebben a szektorban.

A közigazgatás és a közszolgáltatások intézményeit általában kettős nyomás hajtja a folyamatos újítás felé. Az egyik pénzügyi természetű, amely a gazdasági világválság kontextusában különösen fontos. Az egyes gazdaságok kormányai folyamatosan igyekeznek faragni a közkiadásokon vagy legalább javítani az elköltött pénzek felhasználásának hatékonyságát. A másik nyomás a társadalom oldaláról jelentkezik, hiszen mind

az állampolgárok, mind a gazdálkodó szervezetek felől egyre nagyobb az igény a modern, infokommunikációs eszközök használatán alapuló közszolgáltatások iránt. Mindezek figyelembevételével döntött úgy az Európai Unió, hogy a „Europe 2020 Innovation Union Flagship Initiative” keretében kísérleti projektet indít, amely az európai országok közsférájának innovációs teljesítményét hivatott mérni

„A közsféra az egyik legjelentősebb foglalkoztató; Európában átlagban a munkavállalók negyede dolgozik ebben a szektorban.”

(European Public Sector Innovation Scoreboard, EPSIS). A kutatás első eredményeit 2013-ban publikálták, tehát egészen friss kezdeményezésről van szó.

A felmérés eredményei érdekes ellentmondásra hívták fel a figyelmet Magyarországgal kapcsolatban. Miközben az innováció személyi feltételei, vagyis a közsférában foglalkoztatottak iskolázottsági mutatói az európai átlagot is meghaladják, hiányoznak azok a szervezeti rutinok, a mindennapi munkavégzésre jellemző új szervezési praxisok, amelyek a humán erőforrás által rendelkezésre álló alapokat az innováció szolgálatába tudnák állítani. Másképpen fogalmazva a magyar közsféra innovációs teljesítménye döntően azért marad el az európai átlagtól, mert hiányoznak azok a szervezeti minták, amelyek az egyébként rendelkezésre álló humán erőforrást megfelelő hatékonysággal tudnák mobilizálni.

A probléma megoldását sokszor az informatikai rendszerek bevezetésétől várjuk, illetve az alacsony hatékonyságot a technológiai rendszerek modelljeiben vagy üzemeltetésében keressük. Ez sajnos egyáltalán nem ismeretlen módon elfedi a lényegét a valós problémákról, ugyanis a versenyszférában is sokáig dominált az ún. termelékenységi paradoxon, azaz az információrendszerek hatásainak kimutathatatlansága a vállalatok munkatermelékenységében. Lényegében a 2000-es évektől – az első internetes vállalkozások részvényeinek látványos értékzuhanása után – lett egyértelműen világos, hogy ha nem követi a technológia befektetéseket szisztematikus humántőke-fejlesztés, párhuzamosan szervezetfejlesztéssel és sokszor átalakítással, akkor a leginnovatívabb eszközpark sem vezet a hatékonyság javításához vagy a versenyképesség növeléséhez.

A költségvetési természetű, a gazdaság oldaláról ható és az állampolgárok által gyakorolt követelményeknek megfelelő, a változásokhoz folyamatosan alkal-

mazkodni képes, a technológiai eszközök használatát hamar elsajátító, és az ezzel járó munkakultúrát magukénak érző közszolgákra és őket irányító vezetőkre, folyamatos tanulásra van szükség. A szervezetek előtt álló egyik legnagyobb kihívás az egykor megszerzett és értékes tudások egyre gyorsabb elvüléséből következően a munkavállalók tudásának folyamatos karbantartása és megújítása. Mindez azonban csak akkor lehetséges, ha a munkavégzésnek keretet adó munkaszervezet ebben támogatja és ösztönzi őket, ha a mindennapi munkavégzés során maguk is gyakran szembesülnek új megközelítésekkel, innovatív megoldásokkal, kreativitást igénylő problémákkal. A munkavállalóktól nem várhatjuk, hogy a munkaidőt vagy a foglalkoztatás más fontos feltételeit rugalmasan, azaz a munkáltató szempontjainak figyelembevételével kezeljék, ha a másik oldalon egy cseppet sem lazítunk a hierarchikus-bürokratikus munkaszervezeti jellemzőkön.

A munkavégzés minőségének javítása, amely magában foglalja a munkavállalói autonómia, a feladatok tudásgazdagságának bővítését csakúgy, mint a rugalmasság növelését annak legkülönbözőbb aspektusaiban, viszonylag nagy hagyományal rendelkezik, nem csak az európai szociológia kutatási irányjaiban, hanem az EU országainak közpolitikai programjaiban is. Az 50-es évektől kezdődően egészen napjainkig nem csak a skandináv országokban, de az Egyesült Királyságban, Franciaországban és Németországban is számos kezdeményezés született a munkavállalók munkakörülményeinek javítására. Magyarország történelmi helyzetéből adódóan kimaradt ezekből, az azonban már sokkal kevésbé nyilvánvaló, hogy az átalakulás 25 éve alatt sem fordítottak a politikai döntéshozók súlyának megfelelő fontosságot a 3,5-4 millió munkavállaló életét alapvetően meghatározó munkakörülmények javításának.

Mindennek az egyik oka talán az a tévhit lehet, hogy ha a munkafeltételek színvonalát emeljük, az a foglalkoztatás csökkenését vonja maga után. Márpedig empirikus kutatások igazolták, hogy semmilyen ilyen irányú trade-off nem létezik. A legjobb példák erre megint csak a skandináv országokban található, amelyek a foglalkoztatási ráta, valamint a munkavégzés minősége tekintetében egyaránt a világ élvonalába tartoznak. A Világbank egyik legfrissebb tanulmányában, a Policy Research Working Papers, No. 5852 címűben ennél is tovább mentek a szerzők. A 67 országra kiterjedő nemzetközi összehasonlító vizsgálat eredményei szerint az innovatív vállalatok egyáltalán nem csupán a magasan képzett munkaerő számára kínálnak álláslehetőségeket, de a képzetlen munkavállalókat is nagyobb arányban foglalkoztatják, mint a nem innovatív vállalkozások. Az innovációs aktivitás tehát kedvezően befolyásolja még a kvalifikálatlan munkavállalók munkapiaci integrációját is.

Magyarországon napjainkban a közigazgatásban történelmi léptékű átalakítások és fejlesztések zajlanak, ami esélyt teremt arra, hogy a közsféra innovációs teljesítményének, a munkahelyek minőségének eddig, többnyire nem csak Magyarországon elhanyagolt szempontjai érvényre jussanak. Ez nem csupán annak a közel egymillió embernek az elemi érdeke, akik jelenleg a közszférában állnak alkalmazásban, de mindazoknak a vállalatoknak és magánszemélyeknek is, akik napi szintű kapcsolatban vannak a közigazgatási és közszolgáltatási szervezetekkel. Gyakran elfeledkezünk arról az egyszerű tényről, hogy a globalizáció nemcsak a magánszférában működő vállalatokat érinti, hanem a közszféra intézményeit is. Éppen ezért a közszférában működő munkaszervezetek tanulási potenciáljának növelése, valamint az innovációs kapacitás felmérése és erősítése elsődleges nemzetgazdasági érdek is, amely jelentősen javíthatja Magyarország nemzetközi versenyképességét. ●

Érzékenyítő képzés

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR

A Közigazgatás-tudományi Kar Életpálya és Emberi Erőforrás Intézete érzékenyítő képzést indított, hogy közszolgálatban dolgozók megfelelő érzékenységgel és szakértelemmel intézzék a fogyatékkal élő emberek ügyeit. A fogyatékkal élő esélyegyenlősége a közszolgálatban című kurzus fél évig tart, de a cél az, hogy az NKE központi törekvésének megfelelően, az egyetemi közös modul részeként 2015 szeptemberétől minden kar hallgatója elsajátíthassa az előadások ismeretanyagát.

A nyitó előadáson Czibere Károly, az EMMI szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára *Érzékenyítés az iskolákban, érzékenyítés a mindennapokban* című előadásában hangsúlyozta, hogy legalább olyan elkötelezettséggel, elhivatottsággal kell viszonyulni a közszolgálatban dolgozóknak a fogyatékkal élő problémáihoz, mint az egészséges emberekéhez. „Az előadás-sorozat elsődleges célja az, hogy ezt a típusú érzékenységet próbáljuk önmagunkban, hallgatókban erősíteni. Egy utunk van csak, hiszen nincs külön útja a fogyatékosnak és az egészségesnek. Meggyőződésem szerint ugyanolyan minőségi közszolgáltatáshoz kell hozzáférnie egy fogyatékkal élő embernek, mint egy egészségesnek” – jelentette ki Czibere Károly. Tapolczai Gergely, fideszes országgyűlési képviselő *A társadalmi szemléletformálás eszközei, módszerei, a befogadó társadalom* címmel tartott előadást jelnyelvi tolmács segítségével. A honatyá hangsúlyozta, hogy napjainkban nagyon fontos kérdés az, hogy a társadalom mit tud tenni azért, hogy a fogyatékkal élő emberek számára a ma még létező akadályok legyőzhetőek legyenek. A kormánypárti képviselő történelmi áttekintésében kiemelte, hogy a fogyatékos mint probléma gyakorlatilag egydős az emberiséggel. Kitért arra, hogy az 1793-as francia alkotmány szabályozta először a fogyatékos személyekről való gondoskodást. Az igazi áttörést a 20. század hozta, ugyanis a két világháborúban sokan sebesültek meg és váltak rokkantakká, fogyatékosokká. A honatyá

említette az 1961-ben létrejött Európai Szociális Chartát, amely elismeri a fogyatékosoknak a társadalomba való beilleszkedéshez való jogát. A „semmit rólunk, nélkülünk” alapelvet megfogalmazó 2002-es Madridi Nyilatkozatot pedig mérföldkőnek nevezte. Magyarországon „A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról” szóló 1998. évi XXVI. törvény” elfogadásával megszülettek azok a jogi keretek, amelyek biztosítják a fogyatékkal élő jogait. „A többségi társadalomnak fel kell ismernie azt, hogy a fogyatékos emberek jótékonykodás helyett esélyegyenlőséget akarnak, ehhez a társadalom tagjainak a fejében, gondolkodásában van szükség változásra. A többségi társadalomnak ezért el kell fogadnia a diszkriminációmentesség elvét” – mondta Tapolczai Gergely. ●

Az államtudományok szolgálatában

Megalakult az Államtudományi Intézet

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Szenátusa 114/2014. (X. 15.) számú határozatával megalapította az Államtudományi Intézetet, amelynek fő feladatai közé tartozik az államtudományok területén végzendő kutatások eredményeinek közzététele, az NKE-n folyó államtudományi kutatómunka koordinálása és ezzel összefüggésben tananyag-fejlesztési és oktatási feladatok ellátása. Az intézet január elején kezdte meg munkáját Dr. Kaiser Tamás tudományos és Juhász Lilla Mária szervezési igazgató vezetésével, akik szerint csak lelkes, elkötelezett kollégákkal lehet eredményes munkát végezni.

Milyen céllal jött létre az Államtudományi Intézet a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen?

Kaiser Tamás: Az intézet létrehozásának háttérében és feladatainak középpontjában az a kérdés áll,

hogyan tudunk tudományos módszerekkel, megközelítéssel kutatásokat, elemzéseket folytatni a napjainkban folyamatosan változó állam működésével, feladataival, helyével, szerepével kapcsolatban. A mai globalizált világban az állam szerepe egyfolytában változik, az ezzel kapcsolatos vitának számos színtere, dimenziója van. Alapvető kérdések merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy mikor jó az állam. Például ha kicsi vagy nagy, erős vagy visszahúzó, esetleg éppen rugalmas. Az utóbbi fél évtizedben meg erősödött az a vélemény, miszerint erősíteni kell az állami szerepvállalást valamennyi társadalmi alrendszer-

ben. Ezzel párhuzamosan vissza kell térni ahhoz a kiindulóponthoz, hogy az államnak vannak jól körülhatárolható feladatai és ezzel kapcsolatos felelőssége. Az ilyen módon megnövekedett állami szerepvállalás különböző igényeket támaszt. Ezek egyfelől a lakosság részéről fogalmazódnak meg, másfelől az államnak önmagával szemben is megjelennek igényei. Szükség van intézményi és tudományos támogatásra ahhoz, hogy az állam régi és új feladatait kellő hatékonysággal el tudja látni. Az államnak és az azt megtestesítő intézményeknek tehát rövid időn belül gyors, hatékony és közérthető válaszokat kell

adnia azokra a kihívásokra, amelyek a globalizált világból erednek.

Juhász Lilla: Az állami humántőke reformjának részeként az NKE államtudományi felsőoktatási intézménnyé alakul át, erről a Kormány 1602/2014. (XI.4.) sz. határozata rendelkezik. Ezt a folyamatot kell felépítenünk, végrehajtunk, ennek a koordinációját véghezvük. A fejlesztések és szervezeti segítségünk kiemeltségét az is jelzi, hogy Prof. Dr. Patyi András rektor közvetlen irányítása alatt látjuk el feladatainkat. Az intézet az államtudományok tudásközpontjaként hivatott működni, célja interdiszciplináris, komparatív és alkalmazott megközelítésre épülő, az állam működéséhez kapcsolódó komplex kutatások, hatékonysági mérések összehangolt folytatása; pragmatikus, stratégiai-elemző és tanácsadói feladatok ellátása, továbbá tananyag-fejlesztési és oktatási tevékenység folytatása.

Hogyan működik az Államtudományi Intézet, mit kell tudni a szervezeti felépítéséről?

K. T. Az intézet alapvető célja és feladata, hogy az államtudományok területén kutatásokat végezzen, meghatározza az államtudomány mibenlétét és a már meglévő, illetve újonnan keletkezett kutatási eredményeket, tudást összegezze. Az intézet tevékenységének másik fő pillére a már említett tananyag-fejlesztés, a harmadik az oktatási feladatok ellátása. Ez a három fő működési terület, funkció szorosan kapcsolódik egymáshoz. Szervezete a következőképpen épül fel: Tudományos Tanács, tudományos igazgató, szervezési igazgató és a kutatóegységek.

J. L. M. Az intézet munkájába „ernyő”-szerűen minden egyetemi szervezeti egység és munkatárs bekapcsolódhat a jövőben. Az államtudományi

fejlesztések fő szellemi „motorja” az intézet Tudományos Tanácsa (TT), amelyben az egyetem által művelt összes tudományterület képviselője biztosított. Az Intézet Titkárságra és kutatóegységekre – azon belül kutatóműhelyekre és kutatócsoportokra – tagozódik. Január 1-jétől három kutatóműhely gondozása is hozzánk került: a Jó Állam Kutatóműhely, az Integritás Tudásközpont és a Választási Rendszerek Kutatóműhely. A további kutatóegységek kialakításának folyamatai jelenleg is zajlanak. A kutatási irányok meghatározása során komoly szerepe lesz az államtudományi fejlesztésre épülő Közigazgatás és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Programnak (KÓFOP) is.

Tudományos és a szervezési igazgatóként pontosan milyen feladatokat látnak el?

K. T. A legfontosabb feladatom a kutatások szervezése és koordinálása, hiszen minden más ebből következik. Ez elég nagy felelősséggel jár, ugyanis előzetesen véleményezni kell a kutatások alapját jelentő szakmai programokat. A tudományos támogatásokról szóló javaslatlattal, a létrejövő kutatóegységek munkájának összefogásával, illetve az oktatási és tudományos tananyagfejlesztő tevékenységek összehangolásával is foglalkozom. A közigazgatásból vett példával élve ez kétségtelenül egy „generalista” jellegű munkakört jelent. A tudományos igazgató mellett tevékenykedik a szervezési igazgató, és ez a két szerepkör lényegében kiegészíti egymást, hiszen egyik a másik nélkül nem működhet tökéletesen.

J. L. M. Mi, az intézet vezetőiként egymást folyamatosan tájékoztatva, támogatva, szoros együttműködésben látjuk el feladatainkat. Rektor úr mindkettőnkől kérhet tájékoztatást az ÁTI ügyeiben. Az intézet tudományos

képviselője, az államtudományi fejlesztés szakmai, kutatási feladatainak irányítása és felügyelete a tudományos igazgató feladata; a döntések előkészítéséről, végrehajtásáról szervezési igazgatóként én gondoskodom. Feladatom a tudományos eredmények közzététele, a kutatóegységek rendezvényeinek központi koordinációja és az intézet működéséhez kötődő adminisztráció biztosítása. A szervezési igazgató egyben a Tudományos Tanács titkára is. A január közepétől az egyetemen megvalósuló Államreform Operatív Programok (ÁROP) projektjeinek zárásához kapcsolódó feladatok végrehajtását is irányítom.

Mikor mondanák azt, hogy elégedettek az Államtudományi Intézet munkájával? Intézetvezetőként milyen célokat tűztek ki saját maguknak?

K. T. Jelenleg az intézmény alapjainak a lerakását tartom a legnagyobb kihívásnak, pontosabban azt, hogy egy jól működő szervezet legyen. A másik nagyon fontos feladat az államtudománynak mint diszciplinának a lehatárolása, kritériumainak meghatározása és az intézetnek a hazai tudományos közéletben való megjelenítése, valamint a tudományos viták kezdeményezése szakmai partnerszervezetek megszólításával. Végül, de

nem utolsósorban szeretném elérni, hogy további kutatóegységek jöjjenek létre a jelenleg működő műhelyek bázisán. Nagyon fontosnak tartom a KÖFOP-ot, hiszen nem tehetünk úgy, mintha annak ne lenne köze az Intézet fejlődéséhez és jövőképehez. Tehát a kutatóegységek és a KÖFOP-ban jelzett prioritások és pályázati javaslatok, projektötletek egyfajta koherenciáját kell megvalósítani. Ez jelentősen elősegítené a hazai és nemzetközi tudományos életbe való bekapcsolódást, és újabb kutatóegységek jöhetnének létre. Az előbb említett célok megvalósításához az államtudományokhoz kapcsolódó kutatásokkal azonosuló, elkötelezett, lelkes és munkabíró kollégákra van szükség, hiszen ez egy igazi csapatmunka.

J. L. M. Fontos, hogy az intézet olyan tudásközpontként működjön az NKE-n, amely hazai és nemzetközi viszonylatban is megállja a helyét, valamint biztosítja az állami működés hatékonyságának és hazánk versenyképességének növelése érdekében szükséges minőségi tudományos támogatást. Az államtudományi fejlesztések lehetővé teszik, hogy a közszolgálat bázisintézményében a modern állam kihívásainak megfelelő szakember állomány képzése valósuljon meg fenntartható módon. Az intézet akkor lehet sikeres, ha a létrehozatala által kitűzött, fenntartók által is támogatott, korábbiakban megfogalmazott kiemelt célokat megvalósítja. E célok eléréseért tenni, ebben a feladatban részt venni és elmélyülni komoly kihívás, véleményem szerint érdem is minden résztvevő számára. Hálásak vagyunk a lehetőségért, hogy a tudomány fejlesztését szolgálhatjuk és alázattal, elhivatott szorgalommal, az említett „csapatmunka” szellemében fogjuk segíteni az intézet küldetésének megvalósítását. ●

„Legfontosabb feladatunk az államtudományok definiálása”

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Tudományos Tanács a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen létrehozott Államtudományi Intézet kutatási programjának kialakítását irányító és véleményező testülete, amely folyamatosan értékeli az intézet tudományos munkájának eredményeit. A tanács megalakulásánál fő szempont volt, hogy az NKE által művelt valamennyi tudományterület képviseltesse magát. Elnöki pozíciójának betöltésével Prof. Dr. Jakab Évát bízta meg az NKE rektora.

„A munka januárban kezdődött el, és elmondható, hogy elég nagy ütemben dolgozunk, hiszen ezalatt a rövid időszak alatt is már több ülésünk volt. Mivel most kezdjük az építkezést, ezért az egyik legfontosabb feladatunk az, hogy az államtudományokat hogyan definiáljuk. Egyrészt a tudomány oldaláról absztraktnan kiindulva a tudományos módszertan segítségével, az ezekből fakadó kritériumokat alapul véve tesszük ezt meg, másrészt ebben a munkában nem hagyhatjuk figyelmen kívül az egyetem által megfogalmazott konkrét igényeket. Tehát az előbb említett két fontos tényezőt összekapcsolva folyik jelenleg egy komoly tudományos munka, ezen dolgozunk” – mondta Jakab Éva. Hozzátette, az államtudományokat próbálják körüljárni és erről már rengeteg írásos anyagot készítettek. „Az lenne a cél, hogy a modern államtudományi kutatásokba beágyazva, a nemzetközi mo-

dem irányokat is figyelembe véve, azokat adaptálva a hazai viszonyokra meghatározzuk az államtudományok helyét a magyar tudományos élet palettáján.” Jakab Éva szerint ez nehéz feladat, a későbbi konkrét munkák ennél sokkal könnyebbek lesznek. Az Államtudományi Intézet átvett kutatási projektet, kutatóműhelye-

ket, itt működik a Jó Állam Kutatóműhely, a Választási Rendszerek Kutatóműhely, illetve az Integritás Tudásközpont, de valójában a különböző karokon folyó több mint húsz projektet kell majd a közeljövőben koordinálni. „Fontosnak tartom megemlíteni, hogy vannak olyan tudományos igények, illetve a kormányzat számára is fontos tudományos területek – az Európai Unió tagjaként meg kell felelnünk különböző nemzetközi elvárásoknak –, amelyeket az egyetem fel tud vállalni.” Az Államtudományi Intézet munkája elválaszthatatlan az Államreform Bizottság működésétől, amelynek Prof. Dr. Patyi András rektor az elnöke. Jakab Éva szerint ez a kapcsolódás elsősorban az NKE jellegéből adódik, hiszen az egyetem közel áll a közzsférőhöz, a köztisztviselőket képezi, neveli. „Az Államreform Bizottság feladatai közé tartozik az NKE államtudományi egyetemmel alakítása, amelyről kormányhatározat is született. Ennek a fejlesztésnek a kimunkálása és tudományos támogatása az Államtudományi Intézet Tudományos Tanácsa elnökének a feladata is. Az intézet stratégiai célja, hogy mi végezzük az elméleti megalapozását az államtudományok definiálásának. A tudományos testülettel már szakvéleményezzük a jelenlegi kutatóműhelyek eddigi működését, valamint továbbfejlesztését és kiterjesztését. A kutatások célja hosszú távon egy oktatás- és tananyagfejlesztés lesz.” ●

Jakab Éva a Szegedi József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán szerzett jogi diplomát kiváló eredménnyel, a Magyar Tudományos Akadémián doktori címet. Az MTA Bolyai Szakértői Kollégiumának és az Igazságügyi Minisztérium Tudományos Tanácsadó Testületének tagja. Volt már az év professzora, megkapta a Magyar Felsőoktatásért Emlékérmet, legutóbb pedig a Szerzők, kiadók, halózok – A szellemi alkotások védelmének kialakulása Európában című könyvéért nívódíjjal ismerték el. Számos külföldi ösztöndíjat kapott és kutatóúton vett részt. Ezenkívül több nemzetközi konferenciát szervezett.

Stratégiák és reformok az állam működésében

Magyarország a korábbi évekhez képest jobban teljesít az államszervezet, a közigazgatás fejlesztése kapcsán, de vannak még hiányosságok, így a megkezdett munkát folytatni kell – ez állapítható meg az OECD nemrég megjelent országjelentéséből, amelyet a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi Intézete szervezésében megvalósult workshop keretében mutattak be és elemeztek az intézet vezetői, szakértői. Az országjelentés több pontján említi és minden aspektusból pozitívan értékeli az NKE tevékenységét, a megvalósított képzések, a kifejlesztett és alkalmazott tudástartalom hozzájárult hazánk pozitív nemzetközi értékeléséhez.

A 2010 és 2014 közötti kormányzati ciklus egyik legfontosabb célkitűzése a közigazgatás átfogó reformja, a Magyar-Program végrehajtása volt. Ezt segítette a kormány és az OECD közötti közigazgatás-fejlesztési keretmegállapodás is, amelynek keretében külföldi szakértők mellett az NKE oktatói-kutatói is részt vettek a közigazgatás fejlesztését célzó tervek kidolgozásában és megvalósításában. A 2015. január elején megjelent OECD-jelentés többek között pozitívként említi, hogy Magyarországon racionalizáltabbá és átláthatóbbá vált az állam szervezeti- és intézményrendszere, jelentősen fejlődött és egyre ismertebbé vált az állampolgárok körében az elektronikus ügyintézés és jelentős lépések történtek a korrupció elleni küzdelem területén is. Az országjelentés ugyanakkor arra is felhívja a figyelmet, hogy a reformok kapcsán erősíteni kell az alulról szerveződő társadalmi részvételt, a jogalkotásba

jobban be kell vonni a szakmai és civil szervezeteket, továbbá több időt kell hagyni a jogszabálytervezetek megvitatására. Az értékelés a hiányosságok említésénél ajánlásokat fogalmaz meg hazánk irányába, amelyek több esetben időközben már megvalósult célokat jelölnek ki, ugyanakkor a fejlesztéseket folytatni kell. Az országjelentés több alkalommal kiemelten említi az NKE pozitív szerepét a közigazgatás reformja kapcsán, így a képzésben, továbbképzésben és a kutatások területén is fontosnak tartja az intézményben zajló munkákat. Így például kiemeli az egyetem kormányablakok rendszerének kialakításában vállalt képzési szerepét, valamint az integritás és korrupció elleni küzdelem témájában megvalósuló közszolgálati hallgatói, tisztviselői képzéseket. A kifejlesztett tudástartalom és a képzések fenntartható módon járulnak hozzá az állami működés hatékonyságához. ●

NKE a külföldi vendégoktatók szemével

SZÖVEG: SZABADKAI PÁL

David Wineroither és Lando Kirchmair. Két fiatal kutató, mindkettő Ausztriából. Mi a közös bennük, azon túl, hogy imádják Budapestet? A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Karának csapatát erősítik vendégoktatóként május végéig. Arra voltunk kíváncsiak, ők hogyan látnak minket.

David Wineroither számára nem idegen Magyarország. Magyar feleségével Kanadában, az Albertai Egyetemen ismerkedett meg, így Budapest a második otthona. A magyar nyelvről kicsit kevesebbet, az ország történelméről és kultúrájáról azonban sokat tanult már, köszönhetően – ahogy fogalmaz – „edes anyos”-ának, az ELTE-n korábban magyar irodalmat tanító egykori professzornak.

A Felső-Ausztriából származó **David Wineroither** összehasonlító államtudomány szakon, modern történelem és keresztény filozófia szakon végzett az innsbrucki, a bécsi és az albertai egyetemeken. PhD.-fokozatát 2008-ban szerezte meg. Ezt követően több posztdoktori pozíciója is volt, adjunktusa az Innsbrucki Egyetemnek és tudományos munkatársa a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézetének. Kutatása a politikai vezetésre, a preferenciák formáira és az elszámoltathatóságra fókuszál, így a fiatalabb és régebbi demokráciák minőségeinek kérdéseivel, illetve a jó kormányzás gyakorlataival foglalkozik munkája során.

Az elmúlt időszakban már hivatalos minőségben ismerkedik hazánkkal. Eddig úgy látja, hogy a „fiatal” egyetemen számos szervezeti aspektus még szükségszerűen átmeneti, ám hozzátette, hogy októberi kezdése óta számos olyan kutatóval és munkatárssal volt szerencséje találkozni, akik tekintélyes tapasztalattal rendelkeznek. A maga részéről megpróbálja a nyugat-európai és

észak-amerikai felsőoktatásban szerzett kompetenciákat átadni, de ugyanolyan fontosnak tartja az NKE nemzetközi hírnevének erősítését is, tekintettel arra, hogy fiatal intézményről van szó. Ehhez ő is igyekszik hozzájárulni nemzetközi konferenciákon való részvétellel és külföldi médiamegjelenésekkel.

Az NKE-n most fejezte be a doktórandsz hallgatóknak tartott kutatói

szemináriumát „A politikai elszámoltathatóság módjai: minták, buktatók és teljesítmények” témájában, amelyen szó esett kutatásmódszertani, illetve a kvantitatív kutatások szoftverhasználati kérdéseiről is. Reményei szerint tavasszal az Academy of Diplomacy MA programban is tanít majd.

Wineroither eddig számos előadást tartott az Ostrakon Szakkollégium felkérésére és több együttműködés megvalósult már a kar tagjaival. Ezek közül a Nemeslaki András professzor által szervezett nemzetközi workshopot emelte ki, amely lehetőséget adott a doktorandusz hallgatóknak, hogy megosszák egymással gondolataikat a karrierépítésről a társadalomtudományok területén.

A vendégoktató lapunknak elmondta, hogy jelenleg két előadáson dolgozik. Az egyik, amelyet március végén az ECPR összevont ülésén Varosóban ad majd elő, a politikai felelősség mintáinak kérdését boncolgatja Nyugat- és Kelet-Európában, a másik projektben pedig Bartha Attilával és Patkós Veronikával, az MTA PTI tudományos segédmunkatársaival tanulmányozza az elnöki rendszerű pártvezetéshez vezető utakat.

Lando Kirchmair is Ausztriából, a gyönyörű tiroli hegyekben található Ostersteinből érkezett. Október óta él hazánkban, ahol még öt izgalmas hónap vár rá. Vendégoktatóként nagyra értékeli, hogy az NKE ilyen hangsúlyosnak tartja nemzetközi kapcsolatrendszerének további erősítését. Ennek kiváló eleme az Academy of Diplomacy program, amelyet roppant izgalmas kezdeményezésnek tart.

A jog és közpolitika nemzetközi dimenziói iránt érdeklődő hallgatóknak azt tanácsolja, hogy próbáljanak minél több tapasztalatot szerezni: teremtsenek kapcsolatot az ide érkező

Lando Kirchmair a Salzburgi Egyetemen doktorált 2012-ben. Szakdolgozatában a nemzetközi és alkotmányjoggal foglalkozott. Ezt követően az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusánál Strasbourgban és a Casa Stefan Zweignél Rio de Janeiróban szerzett további tapasztalatokat. Mielőtt Budapestre jött, Heidelbergben volt vendégkutató a Max Planck köz- és nemzetközi jogi összehasonlító Intézetnél.

külföldi diákokkal, és éljenek azon lehetőségekkel, amelyek külföldre vezetnek – legyen az Erasmus nyári egyetem, nemzetközi konferencia vagy csak önmagában egy külföldi utazás.

Magyarországon remekül érzi magát. Hiába szomszédosak országaink, korábban sosem járt hazánkban. Varázslatosnak tartja, milyen sok eltérő perspektíva létezik ilyen szoros szomszédság ellenére is. Élvezi Budapestet, ezt a tudományos értelemben is nagyon izgalmas várost, annak megannyi egyetemével. A magyar nyelvet gyönyörűnek látja, és lelkesen beszél azon tervéről, hogy annak nehézsége ellenére is mindenképp szeretne megtanulni magyarul. Az úton elindult már, de még sok van hátra: mint meséli, a múltkor például „hús kávé” rendelt „hosszú kávé” helyett.

Sok minden érdekli. Jogi és üzleti jogi tanulmányai mellett pszichológiát éppúgy hallgatott, mint újlatin nyelveket, spanyolt és portugált. Bevallása szerint mindig is lenyűgözte a nemzetközi és az európai jog, így számos országban járt már. Az Erasmus miatt a spanyolországi Salamancába utazott, de volt Tajvanon és Olaszországban is.

Főelőadóként részt vett az NKE, Prof. Dr. Nemeslaki András által szervezett *Public Administration – A Multidisciplinary Approach PhD Consortium* című doktori workshopján, ahol a

nemzetközi jogi doktorálással kapcsolatos tapasztalatait osztotta meg az érdeklődőkkel. Kirchmair egy kutatási szemináriumot tart majd a közeljövőben, ami a PhD/MA-d dolgozat megírásának gyakorlati és módszertani aspektusaival foglalkozik. Kutatási szempontból alkalmazta a „jogalkotók körforgásának” elméletét, amelynek lényegét PhD-dolgozatában fejtette ki. Az elmélet a nemzeti és nemzetközi jog, valamint az magyar Alaptörvény Q cikkelyének kapcsolatát boncolgatta.

Kísérleti elgondolását számos hivatalos és nem hivatalos alkalommal bemutatta és megvitatta másokkal, így nagyon értékes tapasztalatot szerzett a magyar kollégáktól is, akiket nagyra tart.

Mint mondja, mindig is érdekelték az új ötletek és kutatási módszerek, így már most izgatottan várja a hallgatók kutatási projektjeit.

Számos egyéb téma is foglalkoztatja, mint például a velünk született erkölcsi érték kérdése, a nemzetközi bíróság bírójának elfoglaltsága, a nemzetközi szokásjog és az alkotmányjog informális fejlesztési területei. Ezen projektek kapcsán folyamatos párbeszédet folytat számos kiváló tudóssal Budapesten. Az ilyen beszélgetésekből – mint mondja – először is ő maga, másodsorban pedig munkája profitál mérhetetlenül. ●

A szóvivők első parancsolata: „Ne szerepelj, tájékoztass!”

SZÖVEG: TÚRÓCZI ZOLTÁN
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az elmúlt negyed évszázad televíziózásának egyik legismertebb személyisége. Neve, jellegzetes orgánuma és a televíziós kameráknak háttérül szolgáló Teve utcai Rendőrpalota nap mint nap feltűnt a híradókban. Az eseménydús életpályának ez azonban csak egy szelete volt, hiszen a jelenleg a Nemzeti Büntetőeljárás Tanács kommunikációs igazgatójaként dolgozó táborkor már karrierje kezdetétől sem csak a rendőri hivatásnak áldozza aktív mindennapjait. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen vagy annak elődintézményeiben végzett „híres” embereket bemutató sorozatunkban először Garamvölgyi Lászlóval beszélgettünk.

Több mint 20 szóvivőként eltöltött év után ma már a büntetőeljárás elősegítése jelenti az elsődleges feladatát.

Garamvölgyi László: 2013 szeptembere óta állok a Nemzeti Büntetőeljárás Tanács kötelékében, ahol dr. Hatala József altábornagy, korábbi rendőrfőkapitány közvetlen munkatársaként a kommunikáció mellett több, a Nemzeti Büntetőeljárás Stratégia keretében megvalósuló projekt menedzseléséért is felelek. Ezek közül kettőt emelnék ki, az első a fiatalok életmódváltását, a második pedig a rendőrség népszerűsítését igyekszik elősegíteni. A „Legyen más a szenvedélyed!” program keretében megújult propagandával igyekszünk felhívni a fiatalabb korosztály figyelmét a kábítószer, az alkohol és a dohányzás káros hatásaira. Fontos, hogy a már elcsépett közhelyeket felváltva inkább alternatívát kínáljunk számukra, többek közt a sport és a művészet segítségével. A „Police Café” sorozat célja pedig az, hogy közelebb

hozza az állampolgárokat a rendőrséghez. Péntekenként egy nagy áruházláncban települnek ki a helyi szervek képviselői, akik a vásárlást követően állnak az érdeklődők szolgálatára. A közel 3500, kvázi mélyinterjú beszélgetésből leszűrhető, hogy a rendőrség megítélése a lakosok körében 90 százalékban pozitívnak mondható.

23 évig foglalkozott a legmagasabb szinten szervezeti kommunikációval. Hogyan indult a pályája az ORFK-t megelőzően?

G. L. A 70-es években végeztem tanulmányaimat egy újságíró iskolában, majd egy évig a Zsaru magazin elődjénél, a Magyar Rendőrnél voltam „külsős” újságíró, később szerkesztő és rovatvezető. Az oknyomozás fogott meg legjobban az újságírásban már akkor is, és egyben rokon szakmának is tartom ezt a két ágat. Mindkettő múltban lezajlott cselekményt tárt fel, az újságíró és a rendőr szerepe pedig csak az utolsó pillanatban válik szét.

Ezért választotta később a rendőri hivatást?

G. L. Igen, abszolút rendőrneked érzem magam azóta is, de a mai napig sem szakadtam el az írástól. Az oknyomozás iránti érdeklődésem miatt tanácsolták, hogy lépjek a rendőri pályára, amit a II. kerületi kapitányságon kezdtem meg először járőrként, majd nyomozóként. Az akkori időszak során sok olyan tapasztalattal gazdagodtam, amit később mind a rendőri, mind az írói munkásságom alatt fel tudtam használni. Utóbbi esetre példa, hogy a 80-as években a virágzó „aluljáró irodalom” időszakában Leslie Valley művésznévén több krimi is kiadtam, amelyek cselekményei a valós nyomozásaimon alapultak.

A Budapesti Rendőr-főkapitányságon még nyomozóként, az ORFK-ban azonban már a rendőrségi kommunikáció megalakítójaként tevékenykedett.

G. L. A rendszerváltást követően a kifejezetten európai és haladó gondolkodású Szabó Győző rendőrfőkapitány kérésére vállaltam szerepet az országos szervnél. Az akkori kommunikációs stáb mindösszesen három teljes állású és egy rész munkaidős kollégából állt össze, ma ez a szám már 50 körül jár. A rendőrség szervezeti kommunikációja fokozatosan fejlődött, amelynek hatványozott lendületet adott 1997-ben a kereskedelmi televíziók és rádiók indulása. Az információs versenyben fontos szerepet kapott a bűnügy, hiszen a kormányzat után ezen a területen keletkezik a legtöbb hír. A kommunikációs igazgatóság a tájékoztatás mellett fontos szerepet játszik a sajtó integrálása, a direkt marketing, valamint a PR területén is, elég ha Doszpot Péterre gondolunk, akinek alakja sok diákot vonzott akkoriban a rendőr pályára. Szintén jelentős fordulópont volt a Zsaru magazin piacra lépése, amely így vezető pozícióba is került a bulvár bűnügyi újságok között, illetve százezres olvasótáborra biztosított a szakmának.

Milyenek képzeljük el a rendszerváltás előtti időszak kommunikációját?

G. L. Rendszerváltás előtt a rendőrségi kommunikációt a Kék fény jelentette kéthavonta, amely nagy népszerűségnek örvendett az egyetlen tv-adón. A cenzúra miatt még nem voltak erre szakosodott újságírók ezen a területen. A szocializmusban ugyanis nem kapott szerepet a bűnözés, a hamis elvek miatt. Társadalmilag idegen dolog volt, ami később elhal majd az állammal együtt. A 80-as években ez kifejezetten nagy problémát jelentett, mivel négyeszeresére nőtt a regisztrált bűncselekmények száma. Ennek oka, hogy az emberekben elcsorbul az ösztönös védekezésre való hajlam. Ez a probléma fennmaradt, amit ma az egyre nagyobb szerepet kapó jogos védelem intézménye próbál ellensúlyozni.

21 év alatt 9 rendőrfőkapitányt szolgált ki. A bizalmi kapcsolat volt a kulcsa ennek a hosszantartó életpályának?

G. L. Abszolút bizalmi szerepet tölt be a szóvivő egy ilyen vezető életében, hiszen olyan információknak is birtokába kerültem, amelyek csak a történetek megértését szolgálták, az újságíróknak

azonban nem mondhattam el. Alapvetően alkalmazkodó személyiségnek tartom magam, valamint 40 éve vagyok a rendőrség állományában, így az újságírók elfogadtak hiteles forrásnak, és a főnökeim is – akiket legtöbbször már régebb óta ismerem – tiszteltek és elismertek.

Az említett titkos információkról Ön hogyan értesült?

G. L. Mivel krízishelyzetekben mindig ott kellett lennem, így legtöbbször a nyomozást vezető tájékoztattak a részletekről, amelyek továbbítása a közvélemény felé hátráltathatta volna a nyomozás menetét, nekem azonban tudnom kellett, hogy átlássam a helyzetet, és hitelesen tudjam kommunikálni. Ilyen esetre volt példa a móri bankrablás is.

Mennyire viselik meg Önt a mórihoz hasonló vérengzések, balesetek?

G. L. Megszokjuk, hiszen ez a munkánk, feldolgozni azonban csak nagyon nehezen lehet. Megkérgesedik az ember lelke ezeknél az eseteknél, elég, ha csak a 93-as pörbolyi tragédiára, a Szajolban kisiklott vonatbalesetben elhunyt 30 ember látványára vagy a síófoki 50 német turista életét követelő buszbalesetre gondolok. Ezekben a helyzetekben is kötelező megnyilvánulni a sajtónak, ami nyilván nem egyszerű, épp ezért nem is várható el, hogy faarcjal adjuk elő a történeteket. Akik az ilyen helyzetekben színészek, nem jó kommunikátorok, hiszen elvesztik a hitelességüket.

Jelenleg 26. könyvén dolgozik. Milyen eseteket dolgozott fel eddig műveiben?

G. L. Többek közt Mátyás király volt az egyik könyvem alanya, amelyben azt bizonyítottam, hogy a középkor legnagyobb uralkodóját, aki rendkívül művelt volt, fiatalon is kézben tartotta az országot, okos és egyben kiváló katonaként hadseregével sakkban tartotta fél Európát, megmérgezték. A fenti okok egyértelművé teszik, hogy sokaknak állt érdekében megölni Mátyást. A történészek nem foglalkoznak ezekkel a részletekkel, azonban a magyar történelmet sosem hagyta nyugodni az a tény, hogy Mátyás betegségben halt meg. A bizonyítás persze komoly munkát igényel, amelyhez a segítség a levéltárakban hever. Csak érdekességként: Mátyás korából közel 80 ezer

dokumentum található csak az Országos Levéltárban, ami jó alapot ad a kutatáshoz.

Témái között szerepel József Attila halála is. Mennyire fogadja el az irodalom, hogy Ön azt bizonyította, hogy a költő nem öngyilkos, hanem baleset áldozata lett?

G. L. A Mátyással foglalkozó kutatás nehézsége legfőképp az, hogy nincs olyan személy, aki direkt megerősítené az eredményeket. József Attilánál sem volt meg először, így a helyszíni nyomozásmat követően pár évvel később a síófoki televízió juttatott el hozzám egy videofelvételt, amelyben egy öregúr meséli el, hogy előben látta a balesetet. Hosszú lenne most részletekbe bocsátkozni ezeknél az eseteknél, de tény, hogy az irodalmárok – akárcsak a történészek – nem foglalkoznak a kriminalisztikai oldalal, ennek ellenére azonban mindenkinek van véleménye. Ahogy mondani szoktam: én vagyok az ügyész, az olvasó pedig a bíró.

Milyen tervei vannak az elkövetkező időszakokra?

G. L. Könyvek terén Teleki Pál és Semmelweis Ignác halálának nyomozása lát hamarosan napvilágot, illetve készítek egy büntetőeljárás szakkönyvet is. Emellett tanítok a Kodolányi János Főiskolán, valamint előadásokat tartok különböző intézményekben, többek közt a Rendészet-tudományi Karon is. A szóvivői szakma befejeztével tervezhetőbb az életem, így igyekszem a jelenlegi tanácsi feladatom maximálisan ellátni, és tovább nyomozni a történelem nagy kérdéseit. ●

Páncélosalakulat, de páncélos cirkáló

Megjelent az új Katonai Helyesírási Szótár

SZÖVEG: TAKÁCS PÉTER

Páncélosalakulat egyben, de páncélos cirkáló külön írva: nem egyszerű a katonai szaknyelvet használók élete. Katonai helyesírási szótár 1980-ban jelent meg utoljára, márpedig azóta sok minden változott. Prof. dr. Szabó Miklós nyugalmazott altábornagy, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának oktatója bosszankodva tapasztalja, hogy sok doktorandusz-hallgató képes agyoncsapni – egyébként színvonalas – munkáját a gyatra helyesírással. A szakember szerint más hivatalos iratokban is előfordulnak helyesírási hibák a katonai szaknyelvben.

Leginkább az egybeírás, különírás jelent problémát a katonai szakkifejezések használatakor – mondja Szabó Miklós. A páncélos előtag használatába például sokaknak beletörik a bicskája. A páncéloshadosztályt egybe kell írni, a páncélos vitéz ellenben két szó.

A hadtudományi szakszövegekkel foglalatosságok dolgát az sem könnyíti meg, hogy a kifejezések helyesírása koronként változik. Az altábornagy azt szokta javasolni hallgatóinak, hogy ha korabeli szöveget idéznek, hagyják meg az eredeti helyesírást, de jelezzék, hogy nem véletlenül írták úgy a szavakat. Bizonyos kifejezések írásmódjánál nem következetes a helyesírás: bár mai fogalmaink szerint másképpen kellene írni őket, a régi írásmód gyökeredzett meg. Ezeket sokszor nem lehet változtatni.

Szabó altábornagy kezdeményezésére 2012-ben alakult meg egy tíztagú szerkesztőbizottság, hogy a 80-as évek helyesírási szakszótárát felrüssítse. A professzort az is ösztönözte, hogy az előző változatból nyomtatott példányok 1989-re elfogytak. Ebben az is szerepet játszhatott, hogy az altábornagy abban az időben a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola parancsnokaként az összes, akkor még létező példányt megvette a Zrínyi Kiadótól az általa vezetett intézmény számára. A szerkesztőbizottságban a nyelvtudományi szempontok érvényesüléséért prof. dr. Nyomárkai István akadémikus és prof. dr. Prószéky Gábor egyetemi tanár felelt az egyéves alkotómunka során. A szótár 2013-ban jelent meg, amely még mindig nem tökéletes. Ahogyan az minden könyvvel lenni szokott, a végleges, kinyomtatott példányokban szinte

azonnal találtak hibákat. Időközben már javító szójegyzék is készült hozzá.

A könyv tehát már létezik, csupán használni kellene mindazoknak, akik ebben a témában hivatalos iratot adnak ki a kezükből – értékel a tábornok. Mint ismert, a helyesírási szabályzat nem jogszabály, ám a Magyar Honvédség vezetése azt tervezi, felhívja a katonák figyelmét a helyesírási szabályzatban foglaltak betartására. Szabó Miklós úgy véli, a helyesírási szabályok nem öncélúak. Az írástudó, publikáló embernek pedig nagy felelőssége van abban, hogy érvényesüljenek az előírások. Azt a tábornok sem vitatja, hogy a nyelv folyamatosan változik, fejlődik, alkalmazkodik. A minőségi nyelvhasználat azonban szerinte állandó követelmény, amely minden korban értelmezhető.

A professzor berzenkedik a „bevetésre kerül”, „felhasználásra kerül” és

ezekhez hasonló nyakatekert megfogalmazásoktól. Ilyenkor azt szokta írni tanítványainak, levelezőpartnereinek: „én meg falramászásra kerülök”.

Az altábornagy a katonai szövegekben gyakran előforduló, a kívüllőknak teljesen érthetetlen rövidítések dolgában a mértékletesség híve. Az elve, hogy fő szabály szerint minden kifejezést írjanak ki. Ha egy szövegben ugyanaz sokszor előfordul, persze van lehetőség a rövidítések alkalmazására. De mindig szigorúan csak úgy, ha már az adott írásműben megmagyarázták jelentésüket. Szabó Miklós szomorúan tapasztalja, hogy a magyar katonai szaknyelv mekkora lelkesedéssel veszi át az angolszászok rövidítésmániáját. A tobzódó rövidítésektől egyébként a tolmácsok is rettentően szenvednek – teszi hozzá. Az altábornagy nemzetközi tapasztalatai

szerint angol nyelvterületen egy-egy előadás kedvéért is hajlamosak a katonák újabbnál újabb rövidítések bevezetésére. Amikor három-négy év múlva az előadás anyagát megnézi egy érdeklődő, már senki sem akad, aki fel tudná idézni, vajon mit is jelentettek a betűcsoportok. A kellemetlenségek netovábbja, amikor ugyanazt a rövidítést a katonai szaknyelv egyes területei más-más jelentésben használják. A Honvéd Vezérkarnál mindenestre megtalálható a rövidítéseket tartalmazó hivatalos jegyzék.

Kérdés volt a helyesírási szótár megújításakor, mit vegyenek át, mit hagyjanak ki az 1980-as változat anyagából. Szabó Miklós abból indult ki, hogy a kutatók, doktorandusz-hallgatók elsősorban az elmúlt idők szövegeivel foglalkoznak. Vagyis nincs felesleges szó, kifejezés, amire ma már ne lenne szükség. Persze nem győzött minden vitában, így például a pártállammal kapcsolatos kifejezések tekintetében sem. A századpártszervezet bekerült a szótárba, elvégre az államszocialista idők szakszókincsére még sokáig szükség lehet. Éppen a szótár keletkezésének idején kapott az altábornagy egy rendkívül értékes cikket lektorálásra a Munkásörtség témájában. A szerző egyetlen egyszer sem tudta helyesen leírni a munkásörszáslóalj, munkásörparancsnok, munkásör-alakulat szavakat – bánkodik a professzor.

Ugyanakkor Magyarország NATO-csatlakozásával megjelent egy sajátos terminológia a katonai szaknyelvben. A korábban gyakori hadművelet szavunk helyett például terjedőben van a művelet kifejezés. De a befogadóképességek, nemzeti támogató elem sem létezett korábban. Szintén 1980 után került be a katonai szaknyelvbe egy sor új szó az elektronikai, rádiótechnikai hadviseléssel kapcsolatban, az új szótárban már ezek is meg-

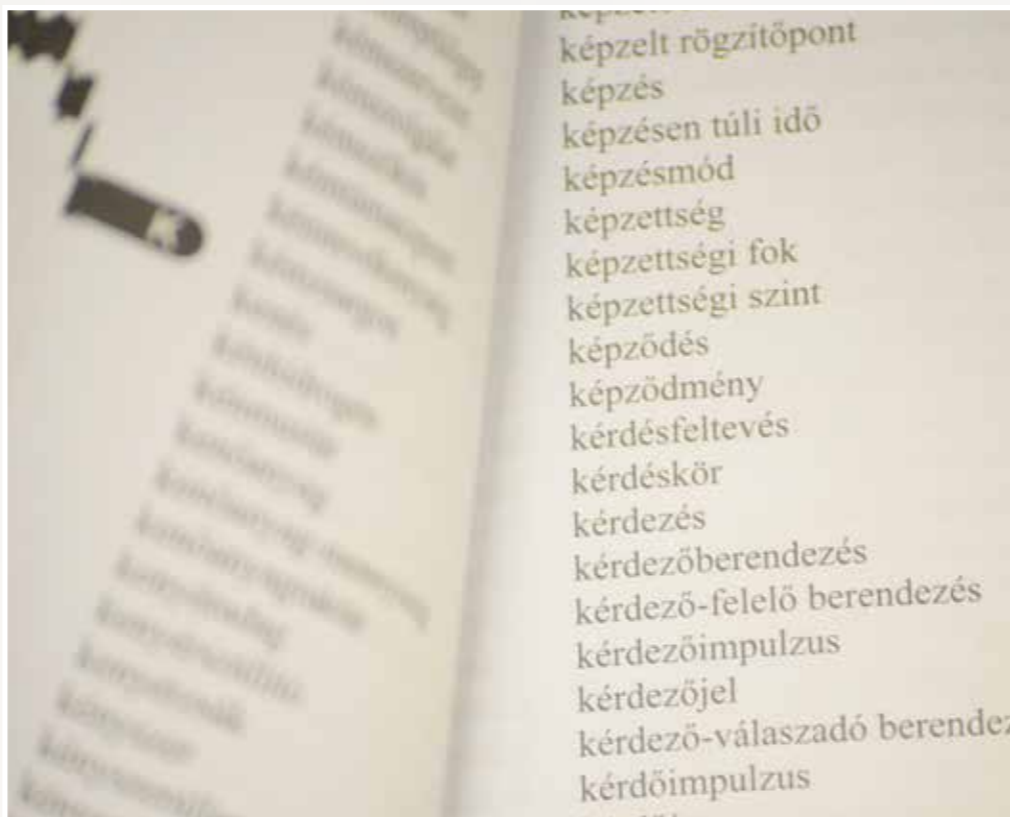
jelennek, mint ahogyan ott vannak már a drón és a dróntámadás szavak is.

Dr. Isaszegi János nyugállományú vezérőrnagy, a szótárat megjelentető HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. vezetője elmondta: a kiadvány elsősorban nem üzleti céllal jött létre. Ahol haszonnal forgathatják a könyvet, oda ingyenpéldányokat küldtek. Sőt, a vezérőrnagy saját doktorandusz-hallgatóit meg is ajándékozza a szótár egy-egy példányával, ezzel is segítve a diákok felkészülését. Ugyanígy tesz Szabó tábornok is tanítványaival, ők a könyv elektronikus változatát kapják majd meg ingyen.

A szótár publikus, elektronikus változata még nincs kész, de hamarosan megjelenhet a számítógépre telepíthető kiadás. A hazánkban legelterjedtebb szövegszerkesztő program helyesírás-ellenőrző moduljába sem sikerült még hibátlanul integrálni a katonai szakkifejezések adatbázisát, de a szakemberek ennek a problémának a megoldásán is dolgoznak.

Arra a kérdésre, hogy érzékelhető-e már az új szótár hatása a tanítványok, cikkszerzők munkájában, a professzor elgondolkodva így felelt: „Igen, igen... Bár én többet várnék.” Összességében van eredmény, de azért „gyötörjük őket” – teszi hozzá.

A munka nem ér véget, hiszen a Honvéd Vezérkar szeretné, ha készülné egy katonai értelmező szótár is. A munkálatok jelenleg is tartanak, a könyv megjelenése nyár közepére várható. Ebben az esetben az egyik legnagyobb kihívást az angol kifejezések fordítása jelenti. Az egyes szavak ugyanis más jelentéstartalommal rendelkeznek a különböző nyelvekben, ezért a tükörfordítás nem alkalmazható. A katonai értelmező szótárban helyet kapnak majd a Magyarországon használatos rövidítések is. ●

Veszélyes fiatalok vagy fiatalok veszélyben?

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT
FOTÓ: BODÓ PÁL

A fiatalok kriminalitása örökzöld téma. A fiatalkorú elkövetők több mint egy évszázada különleges kategóriáját alkotják a büntető igazságszolgáltatás rendszerének. Mekkora felelősséggel tartozik a büntetés-végrehajtás és a társadalom a bűnelkövetővé vált fiatalokért? Miért és mennyiben determinált a sorsuk? Dr. Czenczer Orsolya PhD. bv. őrnagy, egyetemi docens több mint tíz éve kutatja a büntetés-végrehajtási intézetekkel kapcsolatba kerülő fiatalkorúak helyzetét. Ebben a témában írt monográfiájáról, bántalmazotti típusokról, elhanyagolt fiatalkorú elítéltekről és jövőbeli tervekről beszélgettünk.

Fotó: Bodó Pál

Kérem, meséljen arról az útról, ami a bv. őrnaggyá válásáig vezetett.

Czenczer Orsolya: Temesváron végeztem jogi tanulmányaimat, közvetlenül utána Vókó György professzor segítő közreműködésével Budapesten, a Károli Gáspár Református Egyetemen tanítottam

tam büntetőjogot. Ott végeztem el a doktori képzést is, a kutatási témám a fiatalkorúak szabadságvesztés-büntetésének, azon belül a reszocializációs eszközök jogi vonatkozásainak vizsgálata volt. 2008-ban védtem a doktori téziseimet, amikor a nyilvános vitára Prof. Dr. Ruzsonyi Péter dandártábornok is eljött, és tanítani hívott az akkori Rendőrtiszti Főiskolára. Felszereltem a szervezethez és a Büntetés-végrehajtási Tanszékre kerültem, de már 2003 óta a büntetés-végrehajtási jog a szakterületem.

Kutatást folytatott a Tudományos Nemzetközi Együttműködés Támogatása című nemzetközi pályázat keretében. A kutatási téma ötletét milyen szempontok befolyásolták?

Cz. O. 2013-ban egy korábbi kutatásom során megismert holland kolléga által talákoztam egy olyan vizsgálati anyaggal, ahol a holland második generációs bevándorló családok gyermekei által elkövetett erőszakos bűncselekmények és a családon belüli konfliktusok összefüggéseit vizsgálták. Elkezdtem olvasgatni az európai szakirodalmat az ilyen jellegű vizsgálatokról. Azt tapasztaltam,

hogyan az elmúlt években több nagyszabású kutatás is zajlott hasonló szempont alapján Franciaországban az algériai kisebbség tekintetében, Németországban a török fiatalokat érintően. Így merült fel bennem a kérdés: ezek a fiatalok veszélyesek vagy veszélyben vannak?

Arra voltam kíváncsi, hogy van-e jelentős összefüggés a bűnelkövetés és a bántalmazott gyermekek között, azaz megállapítható-e, hogy a bántalmazó családban felnövő gyermek fiatalkorúként már bűncselekmény elkövetőjévé válhat, vagy nagyobb valószínűséggel válik azzá. A kutatás rávilágított arra a megkérdőjelezhetetlen tényre, hogy azok a gyermekek, akik bv. intézetben töltik büntetésüket, főként, amelyek bántalmazó családból származnak, lényegesen több odafigyelést, konkrét támogatást, foglalkozást igényelnek azon jogalkotói cél megvalósítása érdekében, hogy hatékonyan reintegrálni lehessen őket a társadalomba. Még ez sem garancia semmire, hiszen a legtöbbjük ugyanabba a környezetbe megy vissza a szabadulását követően, amelyből hozzánk került. A kutatásom gyakorlati megvalósításának költségeit a 2014 februárjában az NKE rektora által meghirdetett Nemzetközi Tudományos Együttműködés Pályázat finanszírozta. Olvasva a kiírást, arra gondoltam, hogy kiváló lehetőség lenne számomra, ezért kutatási tervet nyújtottam be. Az elnyert összeg a költségek teljes egészét fedezte, így nekem csak a munkával kellett foglalkoznom. Egy ilyen nagyszabású kutatás, ami külföldi utazásokkal, szakértő bevonásával, több ismeretlenes helyzettel jár, rugalmas és támogató környezetet igényel, és Padányi József rektorhelyettes ebben maximálisan partner volt, meghallgatta a terveimet, felkarolta az ötletet és az egész kutatás alatt támogatta az elképzeléseimet.

Milyen arányban vannak jelen a hazai büntetés-végrehajtási intézetben olyan fiatalok, akik bántalmazó családból származnak?

Cz. O. A szakirodalom nem egységes e körben, de a bántalmazást négy típusba lehet sorolni: elhanyagolás, lelki- (érzelmi), fizikai- és szexuális bántalmazás. Az elhanyagolás a fiatalkorú fogvatartottak szinte teljes populációjára jellemző. De sajnos rendkívül magas azon fiatalkorúak aránya is a börtöneinkben, akik gyermekkorukban rendszeres fizikai erőszaknak voltak kitéve a családjuk körében.

Jellemzően milyen bűncselekmények elkövetése okán kerültek büntetés-végrehajtási intézetbe a vizsgált fiatalok?

Cz. O. A fiatalkorú bűnelkövetők nagy része nagyon elleni bűncselekmények, leginkább rablás, lopás elkövetése miatt tölti büntetését. De meghatározók a testi sértés különböző formái, a kábítószerrel való visszaélés, illetve meglepő módon megjelennek olyan bűncselekmények is, mint például a közokirat-hamisítás. Ez azért furcsa, mert gyakran az

írás-olvasással komoly nehézségekbe ütköző fiatalkorúról nehéz elhinni, hogy ilyen bűncselekményt követett el, de mégis: jellemzően a gyermekotthonban elhelyezettek előszeretettel hamisítanak bérletet, különféle segély jogosultságát igazoló okiratokat.

Található az elkövetés módjában vagy bűncselekmény típusában valamilyen összefüggés?

Cz. O. Egyértelműen az erőszak.

Minderről monográfia készült. Kiknek ajánlja a könyvet?

Cz. O. Igyekeztem úgy megírni ezt a kutatást, hogy olvasmányos és könnyen érthető legyen. Így bárki nyugodtan fellapozhatja. De nyilvánvalóan a cél az, hogy olyan szakemberek olvassák, akik fiatalkorúakkal foglalkoznak. Nem feltétlenül csak elítéltekkel, hanem problémás fiatalokkal általában, tehát akár a gyermekvédelemben vagy javítóintézetben dolgozóknak, párfogó felügyelőknek, bírásoknak, ügyészeknek, rendőröknek, de kutatóknak, e témával foglalkozóknak is jó szívvel ajánlom a monográfiát.

Megállapította-e, hogy a bántalmazó családban felnövő gyermek fiatalkorúként egyértelműen bűncselekmény elkövetőjévé válhat?

Cz. O. Nem egyértelműen, de nagyobb valószínűséggel.

Milyen módszerekkel próbálják a büntetés-végrehajtási intézetben dolgozók ezeknek a fiataloknak a társadalomba való visszakerülésüket elősegíteni?

Cz. O. A Csemegi-kódex óta kap kiemelt helyet a fiatalkorúak jogi szabályozása a büntetések rendszerében, így a szabadságvesztés végrehajtásában is. Az elmúlt évtizedek során sok irányzat, rengeteg program és még annál is több próbálkozás igyekezett több-kevesebb sikerrel ennek az érzékeny kategóriájú populációnak segíteni. Most van egy új büntetés-végrehajtási kódexünk, ami január elsején lépett hatályba, és kiemelten a reintegrációra helyezi a hangsúlyt. Olyan progresszív rezsimszisztémát igyekszik bevezetni, ami sok lehetőséget rejt magában és feltételezi a fogvatartott együttműködését. Fiatalkorúak esetén bár nem pontosan ilyen formában, de ez a fokozatosság már létezett az intézetekben, >>

ezért ennek megerősítése, illetve a családhoz való közelítés került fókuszba. Így a kódex értelmében a fiatakorúak családi konzultáció és családterápia formájában (is) erősíthetik, rendezhetik majd kapcsolataikat. Amit viszont az intézeteknek kell majd kialakítaniuk, hogy ebbe a rezsimszisztembe és ilyen személyi állományi leterheltség mellett is fokozottan szervezzenek csoportos és egyéni foglalkozásokat, valamint célirányosan és egyénre szabva reintegrációs programokat. A fiatakorúakat foglalkoztatni kell, programokkal lekötni, elvonni a figyelmüket, leterhelni, hogy elfáradjanak, állandóan irányítani az energiájukat, figyelmüket, idejüket.

Az Ön által vezetett kutatócsoport milyen eredményekre jutott?

Cz. O. A börtöneinkben raboskodó fiatakorúak nagy aránya jön bántalmazó családból. Sokan rejtőzködtek a kérdőívek során, gyakran próbáltak hátrítani, szintén számottevő létszámú gyermek természetesnek tartotta a verést, a fizikai bántalmazást. Az is megerősítést nyert, hogy azok a hátrányos helyzetű családban felnőtt gyermekek, ahol a szülők rendszeres alkoholfogyasztók, munka- vagy rendszeres jövedelemnélküliek, bűnözői életmódot folytattak/folytatnak, már voltak börtönben vagy éppen most is ott vannak, természetesnek tartják a bűnelkövetést. Nem látnak alternatívát és nem félnek a börtöntől. Ahol a fentiek mellett még a fizikai erőszak is megjelenik a családban, ott a fiatal szinte kikövezett út vezet hozzánk.

Az interjúk milyen szempontok alapján készültek?

Cz. O. Elsősorban egy pszichológus szakértő segítségével kiválasztottunk három olyan kérdőívet, amelyek a leginkább mérni tudták az agressziót, a szülő-gyermek emlék- és kapcsolatrendszer, valamint a bántalmazottság mértékét. Elkészítettem egy olyan strukturált mélyinterjút, amely a kiegészítő, pontosító, precíziós kérdéseket tartalmazta. Felvettük a kérdőíveket az elítéltekkel, kiértékeljük, majd a kiválasztott csoportokba bekerült alanyokkal felvettem a mélyinterjút. Mindegyik bántalmazotti csoportból kiválasztottam azt a három személyt, akiknek élettörténete a legjobban jellemezte azt a csoportot. Így mutattunk be tizenkét profilt a csoportokból, és egyet azokon kívül.

Szerepel a könyvben egy fiatakorú elítélt, aki szerzői kedvenc lett. Mi ennek az oka?

Rendkívüli jelentőségű, hogy a veszélyeztető családokban élő gyerekeknek minél korábban segíteni tudjanak. De ez nem a büntetés-végrehajtás dolga.

Cz. O. A család működése egy olyan kiiktathatatlanság és megkerülhetetlen minta, ami rögzül a gyermekben. Az hogy ebből ő mit hoz ki, hová vezet az útja, az mindig kérdéses. Ezért rendkívüli jelentőségű, hogy az ilyen veszélyeztető családokban élő gyerekeknek minél korábban segíteni tudjanak. De ez nem a büntetés-végrehajtás dolga. Mi a rendszer végén vagyunk, tehát ha egy gyermek hozzánk kerül, az már régen rossz...

Milyen megválaszolásra váró kérdések maradtak még Önben?

Cz. O. Rengeteg. Tervezem, hogy folytatom a bántalmazottsági vizsgálatokat, ez alkalommal főleg a fogvatartottak egymás közötti bántalmazása tekintetében, fiatakorúaknál leginkább a bullying szempontjából, ami viszont egy rendkívül nehéz téma, mert nagy a rejtőzködés, látencia és a tabu ezen a területen. De igyekszem megtanulni, hogy jó kutató legyek, azaz kíváncsi és kételkedő. ●

Cz. O. A fiú klasszikusan elhanyagolt csoportba sorolható, egész kicsi kora óta gyermekotthonokban, nevelőszülőknél élt. A bűnügyi anyagának többszöri áttanulmányozása után is kérdéses volt számomra és a kollégák számára is, hogy elkövette-e a számára megállapított bűncselekményt. Ennek ellenére a fiatal nagyon szeretett a börtönben lenni. Hangsúlyozta, hogy végre kiszámíthatóvá vált az élete, tudja mikor mit várnak el tőle, rend van körülötte.

Említi az írásában, hogy egyébként a legtöbb fiatal pozitívan éli meg a börtönéletet.

A fiatakorú fogvatartottakra önmagában nagyon jellemző, hogy amikor egyedül vannak egy kutatóval vagy érdeklődővel, hihetetlen magas lesz bennük a megfelelési vágy. Sokan nálunk találkoznak életükben először a renddel, a rendszerességgel, egyáltalán a keretekkel. Van, akinek ez egyébként tetszik, jól alkalmazkodik hozzá, szereti a kiszámíthatóságot. Ez jelenik meg néhány profilban, de hogy kifejezetten szeretnének a börtönben lenni, ez semmiképp nem igaz.

Tapasztalatai szerint mely okok vezettek el odáig, hogy ezek a fiatalok bűncselekmény elkövetőjévé váltak?

Újra kitárta a tudás kapuját az NKE

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Tavaly októberben indította el hagyományteremtő céllal az NKE a Ludovika Szabadegyetemet, abból a megfontolásból, hogy a különböző tudományos témákat közérthető formában dolgozza fel és ismertesse meg a nagyközönséggel. A kezdeményezés sikerét jól mutatja, hogy szinte minden előadás teltházas volt, ezért nem meglepő, hogy nagy volt az érdeklődés a Szabadegyetem második évadának nyitányán is. Az eseményen Dr. Fülöp Mihály, az NKE kutatóprofesszora A befejezetlen béke. Az európai rend és a párizsi magyar békeszerződés 1947 címmel tartott előadást, aki négy évtizede foglalkozik ezzel a témával, amelynek nemzetközileg is elismert kutatója, szakértője.

LUDOVIKA
SZABADEGYETEM

Fülöp Mihály az eseményen a többi között elmondta, ahhoz, hogy lássuk Magyarország helyét és szerepét Európában, előbb meg kell ismernünk, hogy milyen természetű az európai rend, amely a második világháborúból ered. Az előadó hozzáfűzte, hogy manapság két teljesen

eltérő természetű rend ütközéséről van szó, amikor például Angela Merkel német kancellár nemzetközi rendről beszél vagy Barack Obama amerikai elnök azt emlegeti az orosz-ukrán konfliktus kapcsán, hogy a határok erőszakkal nem változtathatók meg. Egyfelől van az európai béke- >>

rend, amely a második világháború után született meg a győztes nagyhatalmak, vagyis a Szovjetunió, az USA és Nagy-Britannia akaratából, illetve van az a rend, amely 1990, tehát a hidegháború után, már az Európai Unió és a NATO részvételével kezdett felépülni. Fülöp Mihály Francois Mitterrand-t, Franciaország egykori köztársasági elnökét idézte, aki 1989-ben látván, hogy Európa keleti fele felszabadul és demokratikus, független államok jönnek létre, a következőket mondta ijedten a francia külügyminiszternek: „Ez borzasztó, újra kezdődik a második világháború utáni állapot és Kelet-Európa háborúk sorozatától fog szenvedni még jó sokáig, ami talán a harmadik világháborúhoz vezethet.” Valóban Európa keleti részén alakultak ki konfliktusok, ami az előadó szerint arra vezethető vissza, hogy ennek a térségnek van két, szinte az örök időktől fogva létező domináns nagyhatalma, mégpedig Oroszország és Németország. Ezzel kapcsolatban kitért arra, hogy 1939. augusztus 23-án született meg a Molotov-Ribbentrop-paktum, amellyel felosztották egymás között a németek és a szovjetek az úgynevezett köztes Európát, amely Finnországtól Görögorszáig terjed. 1945-ben, a második világháború végén ezeknek az államoknak a függetlenségét kellett helyreállítani. Az európai békerendezés a győztes nagyhatalmak, így az Amerikai Egyesült Államok, Szovjetunió és Nagy-Britannia által létrejött egyetértésen alapult, tehát a jelenlegi európai rend valódi atyjai nem mások, mint Sztálin, Roosevelt és Churchill.

A professzor előadásában hangsúlyozta, hogy a párizsi békeszerződés a második világháború győztes nagyhatalmainak diktált békéje, hiszen a legyőzött államokkal nem tárgyalták meg a békeszerződéseket. 1943 januárjában a casablancái konferencián a feltétel nélküli megadás elvét fogadták el, és ennek alapján jöttek létre a fegyverszünetek. Ez azt jelentette, hogy győztes legyőzöttel nem tárgyalt a békeszerződés cikkelyé-

ről. Fülöp Mihály kitért arra is, hogy a párizsi békeszerződés egyben büntető jellegű béke is volt, ugyanis a legyőzött államoknak jóvátételt kellett fizetniük, a területi rendelkezések is ezt mutatták. „Érdekes módon a béke attól befejezetlen, hogy a főbűnös, a náci Németországgal soha nem kötöttek békeszerződést, ugyanis a győztesek a német csatlós államokkal kezdték a békeszerződések sorát, vagyis Olaszországgal, Romániával, Bulgáriával, Magyarországgal és Finnországgal” – jelentette ki a kutatóprofesszor. Miután nem létezett 1945-ben német kormány, ezért a négy szövetséges nagyhatalomból, vagyis az angolokból, az amerikaiakból, a szovjetekből és a franciákból álló Szövetséges Ellenőrző Tanács átvállalta a német főhatalmat, 1947-ben nem sikerült megkötni a német békeszerződést. A professzor érdekességként említette, hogy a második világháború óta a mai napig nem zárult le az az orosz-japán területi vita, amely a négy szigetből álló Kuril-szigetek hovatartozásának kérdéséről szól, és emiatt nem akar a két egykori hadviselő fél egymással békeszerződést aláírni.

A Krím félsziget kérdéséről, mint időszerű témáról a neves kutató elmondta, hogy Sztálin önkényesen határozta meg a szovjet köztársaságok közötti határokat, s ugyanilyen önkényes módon döntött Nyikita Szergejevics Hruscsov 1954-ben. Egy átmulatott éjszaka után úgy döntött, hogy a Krím félszigetet odaadja Ukrajának. A jelenlegi orosz-ukrán konfliktus nem más, mint egy szovjet utódállami válság.

Fülöp Mihály előadásban kitért a második világháború utáni „szomorú magyar békekötésre”, amelyet Molotov szovjet, Byrnes amerikai és Bevin angol külügyminiszter tárgyalt, a döntés tehát az ő kezükben volt. Magyarország végül 1947. február 10-én írta alá a párizsi békeszerződést. A béketárgyalásokon a csehszlovák delegáció azt vetette föl, hogy honvédelmi okokból szükség van a pozsonyi hídfő kibővítésére, ezzel

A LUDOVIKA SZABADEGYETEM
A RÉSZTVEVŐK SZEMÉVEL:

„Most voltam először a Ludovika Szabadegyetemen, alapvetően úgy jöttem el, mint egy érdeklődő. Hallottam új dolgokat, érdekesnek találtam, számomra hiánypótló dolog volt.”
(Laki Szilárd, projekt-koordinátor)

„Az újságban olvastam, hogy kezdődik a szabadegyetem második szemesztere és érdekesnek tűnt számomra az előadás témája.”
(Berec Tibor adjunktus, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem)

„Nagyon tetszett az előadás, érdekelt a téma, és vártam is már nagyon, ugyanis az előző félévben minden szabadegyetemi előadásban itt voltam. A tesztek is kitöltöttem, átlagban nyolcvan százalékban sikerült a kérdéseket megválaszolni. Jövök a következő alkalomra is, sőt szeretnék az összes előadásban itt lenni. A mai is hasznos időtöltés volt nekem.”
(Tik Rozália nyugdíjas)

„Én most vagyok itt először, nagyon érdekesnek és visszafogottnak itélem meg az előadást. Sok szélsőség elhangzik manapság ebben a témában, de úgy érzem, hogy a professzor úr körültekintően és minden túlzástól mentesen beszélt a párizsi békeszerződésről. Ez nagyon pozitív csatlódás volt nekem.”
(Závodszy Péter nyugdíjas)

újabb 62 négyzetkilométert csatoltak el hazánktól. A Duna jobb partján még három falu, Horvátjárfalu, Dunacsúny és Oroszvár lett Csehszlovákiáé. Hazánknak jóvátételt is kellett fizetnie, mert Sztálin meg akarta büntetni. A hivatalos indok úgy szólt, hogy Magyarország agressziót követett el Szovjetunió ellen. A jóvátétel összege összesen 300 millió dollár volt, ebből 200 millió dollárt Szovjetunió, 70 millió dollárt Jugoszláviának, 30 millió dollárt pedig Csehszlovákiának kellett megfizetnünk. Az előadó a békeszerződés kapcsán érdekességként említette még Bulgáriát, az egyetlen olyan náci csatlós államot, amely nem területi veszteséggel, hanem területi nyereséggel került ki a háborúból, ugyanis visszakapta Dél-Dobruzdát. ●

Szárnyal a páva a Ludovikán

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR

Újra indult az elmúlt félévben már nagy sikert aratott Fölszállott a páva, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem és az MTVA együttműködésében megvalósuló népzenei és néptánc programsorozat, ahol a Fölszállott a Páva című tehetségkutató televíziós műsor legjobbjai a Kárpát-medence egy-egy jellegzetes tájegységének népzenei és néptánc-kultúrájából adnak ízelítőt az érdeklődőknek. A második évad első eseményén a dunántúli tájegység, Mezőföld táncai kaptak főszerepet a Ludovika Főépület Zsibongójában.

A rendezvényen a hegedűsből, brácsásból, bőgősből, cimbalmosból, fúvósból és énekesből álló Galiba zenekar zenészei húzták a talpalávalót. Az 1996-ban alakult, magyar népzenei játszó együttes kezdetben a Székesfehérvár környéki tánccsoportok zenei kíséretét szolgáltattak, majd több alkalommal külföldön is felléptek. Néhány éve az 1949-ben alakult Alba Regia Táncegyüttes kísérőzenekara.

Az eseményen Diószegi László történész-koreográfus tartott előadást Mezőföldről, amely a Székesfehérvár és a Duna közötti területet foglalja magába, és nagyon gazdag néptánc-kultúrája van. Ezen a tájegységen nem volt jellemző a török hódoltság jelentős befolyása, mint például az Alföldön, ezért maradhettek fenn a Mezőföldön a török uralom előtti időkből származó tánc típusok, tánclelemek. Nagy lendülettel tört be az új divat a 17. és 18. században a mezőföldi tánc kultúrába, ezért a rég és az új az együttélése jellemzi az adott tájegység néptáncát. A koreográfus a mezőföldi népviseletről is beszélt, amelyet a néptáncosok jóvoltából be is mutatott a közönségnek. „A férfiaknál a fehér ing és a gatyá párosul a polgári világra emlékeztető viselettel, tehát a régi és az új együttélése a népviseletben is fellelhető. De ugyanez a kettősség figyelhető meg a zenében is, ugyanis a Galiba zenekarban játszanak dudán, amely középkori hangszer, és ez egészült ki az újkori, vonós zenekari alapfelállással” – fűzte hozzá Diószegi László.

Az Alba Regia Táncegyüttes tagjai elsőként a Falvaink jussa című mezőföldi táncot ropták, majd a juhait kereső pásztor történetét táncolták el, amely dramatikus tánc. Ennek része volt az úgynevezett „Sudidrom”, vagyis a kendős ügyességi tánc, amely csak a Mezőföldre jellemző. Lényege, hogy a táncos a tánc közben ne ejtse le a kendőt. Az Alba Regia Táncegyüttes jóvoltából megismerhette a közönség a somogyi kanásztáncot, az üveges táncot, a seprű táncot, a somogyi párosugrót, annak lassú és friss formáját.

A Fejér megyében máig is elevenen élő, farsangvégi, húshagyókeddi szokás is megelevenedett a székesfehérvári táncosok jóvoltából, akik megmutatták, hogy mi is az a „Mohai tikverőzés”. A téltemető, termékenységvarázsló szokás Moha nevű faluhoz kötődik, ahol a fiatalok csapatokba verődtek, álarcokat vettek fel, hogy ne ismerjék meg őket a falubeliek. Bekormoztak mindenkit, aki az útjukba került. Ezt követően berontottak a házba és a füstölőből elvitték a kolbászt, majd az udvaron a tikok, vagyis a tyúkok fenekét megverdesték egy pálcával, hogy sok tojást tojjanak.

A rendezvény végén a közönségnek is lehetősége nyílt kipróbálni a mezőföldi táncokat, a Fölszállott a páva szervezői tánc háza invitálták a vállalkozó kedvű érdeklődőket. A rendezvénysorozat keretében idén Gyimes és Moldva, a Felvidék, valamint Dél-Alföld hagyományait is ismerkedhetnek meg az érdeklődők a meghívott szakértők segítségével. ●

Első díjjal jutalmazták a Kereszthegy című filmet

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR,
FOTÓ: SNOJ PÉTER

Négy földrész, tizenkilenc ország ötvenöt filmje közül nyert első díjat tavaly év végén a történelmi filmek kategóriában az olaszországi Bracciano városában megrendezett egyenruhás filmkészítők fesztiválján a Kereszthegy című film, amely a második világháborúban hősiiesen helytállt magyar királyi 65. székely honvéd határ vadászcsoporthoz tartozókat meséli el.

Honnan jött az ötlet, hogy a magyar királyi 65. székely honvéd határ vadászcsoporthoz tartozókat meséli el?

Wonke Rezső: A történet felkutatásában elvitathatatlan érdeme van Nagy József gyergyóremetei történésznek, illetve Bárány Krisztiánnak, aki filmes és történész is egyben. Ők beszélgettek ma még élő öregekkel. Ezek megmaradhattak volna a szokásos egyszerű beszélgetéseknek, amelyeket fekete háttér előtt vettek fel kamerával, és lehetett volna belőle egy egyszerű dokumentumfilm is. Végül nem így lett. Megkerestek minket, a HM Zrínyi Média ügyvezetőjét, Bozsonyi Károlyt, aki fantáziát látott ebben a történetben. Az igazi filmkészítés innen indult el Berszán

György operatőr közreműködésével. Ez a történet egyszerű emberekről szól, olyanokról, akik bármelyikünk nagyapái lehetnek volna. Olyan hétköznapi hősökről, akik Erdélyben otthagyták a családjukat, a földjüket és elmentek harcolni. Nagy József hihetetlen mennyiségű, értékesebbnél értékesebb fényképes dokumentumot gyűjtött össze.

Mit kell tudnunk magáról a stábról?

W. R. A Zrínyi Katonai Filmstúdió munkatársai voltak a stáb tagjai, akik főként egykori köztévészek. Egy nagyon összeszokott stábról van szó, profi operatőrökről, vágókról, hangmérnökökről, akik megcsinálták ezeket a játékfilmes elemeket, amihez nagy segítséget

A film Bárány Krisztián történész, újságíró forgatókönyve alapján készült, amelynek kutatója, társrendezője és írója Nagy József történész volt. Az alkotásért járó díjat Wonke Rezső, a HM Zrínyi Nonprofit Kft. Katonai Filmstúdió vezetője, a film vezető rendezője vette át. A film a HM Zrínyi Nonprofit Kft., a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály és a Magyar Művészeti Akadémia együttműködésében készült.

adtak a soproni hagyományörzők. Két helyszínen forgattuk a filmet, Erdélyben és Csobánka környékén. Az erdélyi helyszín azért volt rendkívül fontos, mert autentikus. Volt olyan forgatási helyszín is, ahol több száz statisztát vett részt. Van egy olyan jelenet a filmben, amikor egy falusi misén forgattunk, ott valójában nem statiszták szerepeltek, hanem azoknak a katonáknak a leszármazottai, akikről szól a film. A kornak megfelelő szekereket, szerszámokat használtuk. Nagyon nehéz munka volt, mert viszontagságos körülmények között forgattunk. Sokat gondoltunk azon, hogy filmes megoldást válasszunk, tehát egy kamerával, vagy televíziós megoldással, vagyis négy-öt kamerával forgassunk. Végül az idő szűke miatt ez utóbbi mellett döntöttünk. HD kamerával és speciális kiskamerákkal dolgoztunk, amelyeket a patakba is be lehetett tenni vagy akár a lovakra is fel tudtunk szerelni. Volt olyan toborzó jelenet, ahol

az egész falu beöltözött korabeli népviseletbe. Ami igazán nehézséget jelentett a forgatás során, hogy Erdélyben a jelenlegi politikai viszonyok között eléggé rizikós lett volna, ha második világháborús egyenruhába öltözött katonák megjelennek és elkezdnek lövöldözni, főként egy olyan produkcióban, amelyet a Honvédelmi Minisztérium támogatott.

Tudna mondani olyan jelenetet a filmből, ami igazán emlékezetes, megrázó volt?

W. R. A film egyik jelenete egy eskütétel. Végtelen szerencsénk volt, egy egészen furcsa vihar előtti délutánon, amikor Erdélyben kimentünk egy nagyon szép helyszínre, pont azok közé a hegyek közé, ahol az egész film játszódik, kijötték az ott élő öregek. Megható volt látni a tartást bennük, pedig annyi nyomorúságon mentek keresztül, háborúkon, éhezésen, szeretteik elvesztésén. Ami számomra talán legfontosabb, hogy azok, akik látták a filmet és megélték az akkori borzalmakat, azt jelezték, hogy hitelesen adtuk vissza a hősiesen harcoló magyar királyi 65. székely honvéd határ vadászcsoporthoz tartozókat meséli el. A film egyébként az olaszországi elismerés mellett egy varsói szakmai versenyen is díjat kapott, és bemutatták az Uránia Filmszínházban is.

Milyen filmes terveik vannak, dolgoznak-e hasonló jellegű filmen, mint a Kereszthegy?

W. R. Elkezdtek forgatni az 1914 decemberében a galíciai kisváros mellett lezajlott limanovai csatáról szóló filmet. Az ütközetben a magyar katonák az orosz cári haderő fölött arattak dicsőséges győzelmet a csataterén. A forgatókönyvíró ismét Bárány Krisztián, s jelenleg az anyaggyűjtés és az előforgatás időszakában vagyunk. Egyébként ez a film is a Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály támogatásával készül, és reményeink szerint hasonló sikert arat majd, mint a Kereszthegy. ●

Túljárni a másik eszén

SZÖVEG: TAKÁCS PÉTER
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Túljárni a másik eszén, talán ez a vívósport legfontosabb összetevője – véli Horváth Sz. Tibor vívómester, aki ötvenéves edzői tapasztalattal segíti a Nemzeti Községi Sportegyesület Tiszti Vívóklubjának munkáját. A szakosztály történetéről tavaly májusban írtunk, most magát a vívást nézzük meg közelebbről.

A kinek vívni támad kedve, egy valamitől biztosan nem kell tartania: a sérüléstől. A filmekben látható párbajtőrívás során gyakorlatilag nem fordulnak elő sebesülések – mondja a vívómester. Ennek egyik oka a felszerelés, amely lényegében átszűrhatatlan, a másik pedig a fegyverek. Horváth Sz. Tibor párbajtőrt, tört és kardot is elővesz az egyesület szekrényéből az edzőterem melletti helyiségben, ahol a foglalkozás előtt beszélgetünk. Mindhárom fegyver meglepően könnyűnek tűnik, semmi közülük azokhoz a gyilkoszszerzőkhöz, amelyekkel az ember iskolai múzeumlátogatásokon találkozhat, szörnyülködve a pengék súlyán. A modern vívófegyverek másik sajátossága, hogy sem hegyűk, sem élük nincsen. A vívósportban a cél nem az ellenfél megsebesítése, hanem a megfelelő ponton történő megérintése a fegyverrel. Míg a tőrrel és párbajtőrrel szúrunk, a karddal vágni is lehet. A gyakorlatban ez annyit jelent, hogy az előbbi két fegyver végén van egy precízen kalibrált nyomógomb, amely találat esetén jelet ad a fegyverben húzódó elektromos vezetéknek. A kard abban tér el

ettől, hogy itt az érintés nemcsak az eszköz végén jelez, hanem a penge teljes felületén. Mindhárom fegyvernemben vezeték húzódik a sporteszköz teljes hosszában, amely csatlakozón át adja át a jelet a ruházat ujjában lévő folytatásának, a testvezetéknek. Ez a versenyző felsőruházatának oldalán elhelyezkedő karikára rögzített újabb vezetékén át kapcsolódik a találatjelző berendezéshez. A vívók feje fölött van a felfüggesztve a derekukra kötött vezeték, tehát a küzdelem során nem fordul elő, hogy hátrálva keresztesnek rajta.

Karddal a felsőt testen, a karokon és a fejen érhető el találat, tőrrel csupán a felsőt testen, párbajtőrrel ellenben az ellenfél teljes testfelülete támadható. Fejvédőt mindenesetre mindhárom fegyvernemben használnak, az arc előtt elhelyezkedő acélháló az eszközt kézbe fogva rendkívüli teherbírásúnak tűnik. Igaz, nem is olcsó mulatság, egy fejvédő ára 20-30 ezer forint. A párbajtőrök ára 18 ezer forintnál kezdődik. A vívóknak alsó hangon 50 ezer forinttal kell számolniuk, ha a felszerelésről van szó, de a mester szerint ebből csak a legszerényebb minőségű eszközök szerezhetőek be. Az NKE SE vívóklubjában a sporttal ismerkedők-

nek persze nem kell ennyi pénzt költeniük, legalábbis ha amatőr szinten kezdenek foglalkozni a vívással. A klub minden tagjának biztosítja a felszerelést az edzések idejére.

Ha valaki kedvet kap a víváshoz, az ismerkedés kététnapos tanfolyammal indul. Ez alatt megtanulja például a láb munkát, ami kulcsfontosságú ebben a sportágban. Ha ezzel megvan a vívójelölt, fegyvert kaphat a kezébe, elsajátítja a támadást és a védekezést. Végül a két dolog összehangolása következik. Az alapozó tanfolyam után a sportoló magára öltheti a vívóruháit és megpróbálhatja az első találatot bevinni az ellenfélnek. Ez persze nem sikerül azonnal: a vívómester nem titkolja, mint a legtöbb eredményért az életben, ezért is meg kell küzdeni. Hogy ki mennyire gyorsan fejlődik, az nagyrészt saját magától függ. Horváth Sz. Tibor tapasztalatai szerint aki szorgalmasan gyakorol, fél-háromnegyed év után kimerészkedhet az első versenyre is. Az NKE SE vívó szakosztályában heti két alkalommal jelent néhány órányi elfoglaltságot az alaptanfolyam, de akad olyan vívó is, aki hetente négy edzést látogat.

Az érdeklődőtől függ, melyik fegyvernemet választja. Néhány éve már

mindhárom elérhető a férfiak és a nők számára is. A vívómester tapasztalatai szerint a párbajtőrnél előnyösebb a magasabb testalkat, de nincsenek szigorú szabályok. Már csak azért sem – mondja Horváth Sz. Tibor –, mert a vívásban a versenyzők több képességüket használják. Akinél az egyik gyengébb, pótolhatja egy másikkal. Az érdeklődőknek mindenestre az edzők elmondják mindhárom fegyvernem szabályait, és az edzéseken bele is lehet nézni a küzdelmekbe.

A vívás szinte csodákra képes a testtartási, mozgásszervi problémák kiküszöbölésében is. A vívómester ismer olyan olimpiai bajnokot, aki gyógytornára járt, mielőtt vívni kezdett. A sportág a test szinte minden izmát megdolgoztatja. Nagy előnye például az atlétikai sprintszámokkal ellentétben, hogy az eredmény nem függ nagymértékben a sportoló testalkatától. Az életkor tekintetében is meglehetősen rugalmaság: hetven-nyolcvanéves versenyzők is indulnak veteránoknak szervezett viadalokon, ugyanakkor az NKE SE vívó szakosztályának legfiatalabb tagja mindössze kilencéves. A mester tanítványai között van olyan katonatiszt, aki a nyugdíj után döntött

nikus szűrőpárnákkal ismerkedtek, amelyekhez a sportolók a Hallgatói Önkormányzat jóvoltából juthattak. Dr. Németh András százados magyarázta társainak, hogyan lehet gyakorolni a modern berendezésekkel. A táblákon felvillant egy-egy fénypont, amelyet

villámgyorsan meg kell szűrni a fegyverrel. Ez a fajta gyakorlás a vívók reflexeit és a találati pontosságot javítja. Horváth Sz. Tibor elmondta: az efféle modern találmányok előtt a mesterek különféle leleményes módszereket találtak ki a reakcióidő csökkentésére. Például a szűrőtábla fölött tartottak egy kesztyűt, amit egy előre nem jelzett pillanatban elengedtek. A sportolónak olyan gyorsan kellett odaszűrnie a pengével, hogy a lehulló sporteszközt a táblához szögezze.

úgy, belevág a vívásba. Az persze előny, ha a sporttal ismerkedők előéletében szerepel valamilyen rendszeres testmozgás.

Bal- és jobbkezesek egyaránt lehetnek jó vívók, a fegyverek markolatából mindkét oldalra optimalizált verzió létezik.

Az NKE SE Zrínyi Laktanya udvarán álló vívóteremben egyszerre nyolc mérkőzést tudnak lebonyolítani. A pástokat felfestéssel jelzik. Ez azért előnyös, mert nincs esély arra, hogy a sportolók óvatlanul lépjenek a küzdőtérrel és kifecimítsék a bokájukat. A mester szerint egyébként ilyen megfontolásból egyre alacsonyabb pástokat használnak a nemzetközi viadalokon is.

A vívás egy sajátos előnye – valja a mester –, hogy míg az életben általában tiltott dolog a másik átverése, ebben a sportágban éppen a ravaszság számít. Itt igenis túl kell járni az ellenfél eszén.

Ebben biztosan lehet valami, mert Dr. Németh András százados, a szakosztály vezetője, ha teheti, négyszer is lemegy vívni egy héten. Azt mondja, inkább éjjel dolgozik, de ki nem hagyná a foglalkozásokat. Semmi sem kapcsolja ki annyira, mint a vívás.

Ott jártamkor a vívóklub tagjai éppen azokkal az újonnan beszerzett, elektro-

A vívóklub viszonylag jó évet zárt, ami a gazdálkodást illeti: több millió forintot költhettek működésre, fejlesztésre. Ebből a pénzből többek között lecserélték a felszerelések jó részét, új pástot és találatjelző berendezéseket vásároltak. Több millió forintot nyertek pályázaton létesítményfejlesztésre, ez a projekt még nem zárult le.

Az NKE SE Tiszti Vívóklubjának versenyzői egyéniben és csapatban összesen 6 tornagyőzelmet és 6 további dobogós helyezést szereztek 2014-ben. A klub aktív versenyzői közül az országos férfi párbajtőr ranglistán jelenleg Deák István a 16., Samu Péter a 17., Sal Gergely a 26. A „B” ranglistát jelenleg a klub sportolója, Deák István vezeti 365 ponttal. Mivel a tagság sokszínű és tavaly a vívók több új versenyzőt is igazoltak, a viadalok széles skáláján tudtak elindulni a sportolók az amatőr versenyektől a katonai és veterán versenyeken át az egyetemista, illetve profi felnőtt bajnokságokig.

A klub vár minden vívás iránt érdeklődőt az edzésein, legyen az egyenruhás vagy civil, fiatal vagy idősebb.

Elérhetőségük: www.vivoklub.hu ●

Hitler-szalonna, elégetett télkabátok

A doni katasztrófáról a magyar bakák szemszögéből

SZÖVEG: TAKÁCS PÉTER
FOTÓ: ZRÍNYI KIADÓ

Magyarország erején felül vállalt anyagi áldozatot a magyar 2. hadsereg felszerelésének biztosításakor: szó sincs arról, hogy készakarva küldték volna a halálba a katonákat – mondja Dr. Kaló József tartalékos százados, egyetemi adjunktus, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar oktatója. A szakember segítségével annak jártunk utána, hogyan élhette meg a doni katasztrófát egy akkor szolgálatot teljesítő magyar honvéd.

Katonáink a Don felé vezető út első szakaszát vonaton tették meg. A tisztiek személykocsikban, a többiek marhavagonban utaztak. A távolság jelentős részét azonban, amely akár ezer kilométeres utazást is jelenthetett, fogatokon és gyalogosan teljesítették. A páncélozott harcjárművek és a harcokocsik leginkább „saját lábukon” közelítették meg a frontot. Így mind a technika, mind a személyi állomány jelentősen „lerongyolódott”, még mielőtt bevetették volna őket. A kevésbé szerencséseket a vonatból való kirakodás után azonnal harcba küldték. Így jártak például azok, akik Brjanszk környékén vették fel a küzdelmet a szovjet partizánokkal.

A katonák indulásuk előtt alapkiképzésen vettek részt, de ez személyenként változó volt. Annak módját az 1942-ben éppen átalakulóban lévő Magyar Királyi Honvédség határozta meg – tekint vissza

a százados. Tudniillik azok a katonák, akik a területgyarapodásokkal kerültek vissza Magyarországhoz, átképzésen vettek részt. Ezen persze a többiek is áteshettek, hiszen a hadsereg vezetői igyekeztek átadni azt a tudást, ami a világháború tapasztalataiból addigra felhalmozódott. Az 1. páncélos hadosztály számára ez különösen fontos volt, mert a hadvezetés arra készült, hogy a németektől a legmodernebb haditechnikát kapják meg, amelyre korábban nem készíthették fel az állományt. Más kérdés – teszi hozzá Kaló József –, hogy a beígért haditechnika csak részben érkezett meg. Néha ekkor is késve, azaz a hadművelési területen kellett megtanulni alkalmazását.

Az 1942-ben bevetett állomány előtte több mozgósításon átesett, így a néhány hónapos alapkiképzésen felül a katonák már általában rendelkeztek több-kevesebb tapasztalattal. Ami a sorozást illeti: a

hadvezetés igyekezett kímélni a legértékesebb, a húszas éveik elején járó korosztályt, ezért behívták az idősebbeket is, negyvenéves korig bezárólag. Törekedtek a behívások arányos területi elosztására és nem hagyták ki a nemzetiségeket sem, bár közülük néhányan, a zsidókhöz hasonlóan, sokszor fegyvertelen munkaszolgálatot voltak kénytelenek teljesíteni.

De vissza a frontra: a magyar hadsereg egyik legnagyobb rákfeneje a gépesítettség hiánya volt. A Dont elérő katonák jobbára szedett-vedett, háborús szolgálatra behívott motorizált szállítóeszközöket vehettek igénybe. Ez azt jelenti, hogy a Magyar Királyi Hadsereg kiskereskedőktől rekvirált, még honvédségi festéssel sem rendelkező teherautókkal vonult a hadszíntér felé. Azzal kapcsolatban, hogy mennyire nem igaz a 2. magyar hadsereg tekintetében a „meghalni küldték őket” kezdetű >>

vélekedés, Kaló százados két adatot említ: az ide küldött katonák az összes, Magyarországon fellelhető fegyver 50 százalékát, a teljes szállítókapacitás 75 százalékát felhasználták, illetve igénybe vették. A magyar hadsereg, amely a 20-as évektől kezdve, a vesztes háború után eleve nem fejleszthetett, nem volt alkalmas az országhatároktól ennyire távol, ekkora volumenben végrehajtandó harci cselekményekre. Ezt a magyar politikai és hadvezetés egy része is pontosan tudta, Hitlernek azonban a II. világháború ezen szakaszában feltétlenül szüksége volt a magyar élőerőre.

A korról és a doni katasztrófáról sokat elmond a katonák akkori téli öltözeke: mint közismert, a Don-kanyarban uralkodó rettenetes hideg önmagában is több ezer áldozatot szedett a magyar 2. hadseregben az elégtelen felszerelés miatt. A szabványos felszerelés keretei között a vezetés nem tudott bundákat előteremteni, de Magyarországon többször gyűjtést rendeztek. Ennek azonban az lett az eredménye, hogy a katonák gyakorlatilag annyiféle téli öltözetet viseltek, ahányan voltak. Sőt, a bundák egy részét nem osztották ki nekik, majd amikor 1943-ban megindult a szovjet támadás, felgyűjtötták a raktárt, nehogy a ruhadarabokat az ellenség megszerezze. Vagyis amíg a katonák tömegével fagytak meg, a nekik szánt kabátok jó része elégett.

Gondot okozott az álcaruha hiánya is: a harcoló katonák ezen sokszor úgy segítettek – mondja a százados –, hogy a fehéreneműt húzták kívülre. Ezzel valamennyire bele tudtak olvadni a havas környezetbe. Az 1943. januári körülményekről sokat mond, hogy ha a katona a szabadban tüzelőállást vett fel a hadsereg szabványos felszerelésében, 10-15 percen belül megfagyott.

A sokszor paraszti sorból besorozott magyar katonák szívük szerint fehér kenyert, szalonnát, hagymát, kolbászt ettek volna, erről azonban szó sem lehetett. A magyar 2. hadsereg ételmezését a németek látták el, a magyar ízlésnek idegen és persze szegényes ételekkel. A kemény, szeletelhető, kocsonyaszerű Hitler-szalonnáért, azaz gyümölcslekvárért a magyarok nem igazán lelkesedtek. A magyar gyomor, legalábbis az akkori harcoló katonáé a barna kenyeret sem kedvelte. Mindezt még tetézte, hogy a németek csak a legközelebbi vasútállomásig vitték el az ételmet, onnan már a hazaiaknak kellett gondoskodniuk a szállításról. Az élelmiszer nagy része egyszerűen odaveszett. Már csak azért is, mert a Magyarországról rekvirált lovak sem bírták a néha mínusz 35 fokos hideget. A hadseregnek úgynevezett „lődültető” állomásokat és lókorházakat kellett felállítania több ezer kilométerrel a hadszíntér mögött, így volt remény arra, hogy az állatok egy része megmenthető és később bevethető legyen.

Az első vonalban harcoló magyar katonák lakhelyül fa-földbunkereket építettek, ezekben persze tisztálkodásra nem nagyon volt lehetőség. A hátrébb elhelyezkedő vonalaknál lévők a helyi lakosság lakóépületeiben szállásolták el magukat. Az arcvonalban lévő katonáknak a tűzrakással is csínján kellett bánniuk, hiszen a felszálló füst remek jelzőpontként szolgálhatott az ellenség tüzei számára.

Bár a főleg zsidókból álló fegyvertelen munkaszolgálatosok saját, otthonról hozott ruhájukat viselték és nehéz fizikai munkát végeztek, például erődítéseket építettek, kevesen tudják róluk – emlékeztet a százados –, hogy soraik között az emberveszteség jóval alacsonyabb volt, mint a katonáknál.

A munkaszolgálatosok élete az úgynevezett keretlegénységen múlt: ebben az állományban pedig egyaránt akadtak emberséges és kegyetlenkedő parancsnokok, akik közül egyesek a munkaszolgálatosoknak szánt vörös-keresztes csomagokat is elvették.

Jellemző volt az is, hogy egyes polgárok gyakran megpróbálták kiharcolni munkaszolgálatos hozzátartozóikat a hadvezetésben meglévő kapcsolataikat latba vetve. Mivel sok kegyetlenkedésre hajlamos keretlegény a hazahívott zsidókat egyszerűen agyonlőtte, a magyar hadvezetés egy idő után saját ügynököket küldött a Donhoz, velük tartóztatta le a hazahozandókat. A keretlegénység azt hihette, hogy ezekre a foglyokra itthon halál vár, elengedték őket, így menekültek meg a pusztulástól.

Az első vonalban harcolt Jány Gusztáv vezérezredes, a magyar 2. hadsereg parancsnoka, az 1943. január 12-i szovjet támadás utáni napokban. Saját kortársai szerint nagyon bátor ember volt – idézi fel a százados. Mint ismert, a magyar 2. hadsereg óriási, a becslések szerint 93 és 148 ezer fő közötti veszteséget szenvedett. Jány Gusztáv a háború után önként adta fel magát a magyar hatóságoknak. A Népbíróság megfosztotta rendfokozatától és halálra ítélte. Kegyelmet nem kért, 1947-ben kivégezték.

A magyar 2. hadsereg tagjai elégtelen felszereléssel és fegyverzetel, hazájuktól távol voltak kénytelenek harcolni egy olyan célért, amelyet maguk sem ismerhettek igazán. Mindezek ellenére kijelenthetjük, hogy a magyar katonák többsége ilyen körülmények között is próbálta teljesíteni kötelességét, és minden más fegyvertársukhoz képest utolsóként hagyták el a Dont – értékkel a százados. ●

„Egy ember, akit könnyű volt szeretni és nehéz elfelejteni”

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR

Dr. Mathia Károly, a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémián szakszolgálatos századosként tereptant és nyelveket tanított, vezette a Ludovika Akadémia Zrínyi önképző körét, illetve ének- és zenekarát. Igazi polihisztor volt, gimnáziumi és főiskolai tanár, a bölcsészettudományok doktora, valamint zeneszerző is egyben. Kodály Zoltán munkatársaként népzene gyűjtésével és népdalgyűjtemények szerkesztésével foglalkozott. Tiszteletére nemrégiben emléktáblát avattak budapesti lakóházának falán.

Mathia Károly zenei tehetsége már a középiskolában megmutatkozott. A nagykanizsai piarista gimnáziumban diáktársai közül 14 évesen zenekart szervezett és vezényelte őket, több házi hangversenyt tartottak. Fiatalabb korában hegedülni és zongorázni tanult. Később a Budapesti Tudományegyetemre járt magyar-történelem-latin szakra és ezzel párhuzamosan a Zeneakadémiára is beiratkozott, ahol Kodály Zoltántól és Siklós Alberttől tanult zeneszerzést. Később olasz és angol nyelvből szerzett tanári diplomát.

A kőszegi Hunyadi Mátyás alreáliskolában kezdte tanári pályafutását, ahol az iskolai énekkar vezetője is volt. Ebben az időszakban főleg egyházi énekeket gyűjtött, amely tevékenységéért XI. Piusz pápától megkapta a Pro Ecclesia et Pontifice kitüntetést. Később a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémián tanított nyelveket és itt volt nevelőtanár. Ő vezette a Ludovika Akadémia 150 fős ének- és zenekarát. Előbb őrnagy lett, majd 1944. július 1-től, 42 évesen szakszolgálatos alezredes.

1944-ben, az orosz támadás után a Ludovika Akadémiával Németországba vezényelték, ekkor bízták rá az akadémia könyvtárának szállítását és felügyeletét. 1945 áprilisában esett amerikai hadifogságba egy bajorországi kisfaluban, ahonnan 1946-ban tért vissza Magyarországra. Amikor hazatér leszerelték a katonaságtól, ekkor alezredesi rangban volt, de mivel csak nevelőtanár volt, nem kapott semmilyen büntetést. Miután leszerelték, civil életet élt,

a bencésekénél és a piaristáknál tanított latint és vezetett énekkart 1950-ig, az iskolák bezárásáig. Ezt követően Kodály Zoltán munkatársaként dolgozott a Zenetudományi Intézetben. A kitelepítéstől Kodály Zoltán mentette meg. Mathia Károly főként Erdélyben és Heves megyében gyűjtött népdalokat, és a *Jeles Napok* című kiadvány Betlehemes játékok című fejezete is az ő nevéhez fűződik.

A *104 magyar katonadal* című kiadványt 1942-ben készítette, de ezt a gyűjteményt később politikai okokból tiltólistára tették, mert Horthy Miklósról utaló énekek is voltak benne. A népdalgyűjteményt azonban *104 magyar induló és népdal* címmel 1948-ban újra kiadták, miután Kossuth Lajosra alakították át a Horthy Miklósról szóló népdalokat. Ebben a gyűjteményben szerepel a *Gábor áron rézagyúja* kezdetű népdal is, amelyet általában szinte mindenki rossz szöveggel énekel. Az eredeti dal szövege nem úgy hangzik, hogy „Édes rózsám a hazáért el kell válnom tőled”, hanem „Édes rózsám Isten véled, el kell válnom tőled.”

Az ÁVH rendszeresen zaklatta őt. Egy éjszakai házkutatás során elvitték lakásából a ludovikás évkönyveket és cserkészkiadványokat. Ez lelkileg annyira megviselte, hogy fél év múlva elhunyt. Az újbudai kerületi önkormányzat nemrégiben emléktáblát avatott tiszteletére utolsó budapesti lakóházának külső falán. Az egyik egyházi újságban a következőket írták róla: „Mathia Károly olyan ember volt, akit könnyű volt szeretni és nehéz elfelejteni.” ●

KÖNYV

**Embermentő
közszolgák**

Az ENSZ tíz évvel ezelőtt nyilvánította január 27-ét a holokauszt nemzetközi emléknapjává. 1945-ben ezen a napon szabadították fel az auschwitz-bierkenau koncentrációs táborát a Vörös Hadsereg katonái. Az auschwitzi múzeum adatai szerint mintegy 1,3 millióra tehető a koncentrációs táborok komplexumban deportáltak száma, ebből mintegy 430 ezer ember Magyarországról érkezett. Az emléknap alkalmából az NKE gondozásában jelent meg Dr. Kovács Tamás **Embermentő közszolgák a holokauszt idején** című könyve.

A könyvbemutatón Dr. Latorczai Csaba, a Miniszterelnökség kiemelt társadalmi ügyekért felelős helyettes államtitkára elmondta: „Fontos, hogy kegyelettel és együttérzéssel emlékezzünk az áldozatokra és elítéljük a totalitárius rendszerek kiszolgálóit, ugyanakkor büszkén, és hálával tekintünk azokra az igazakra, akik sokszor a halált is vállalva dacoltak az embertelen diktatúrával.” A kötetet hiánypótló műnek nevezte, amely mintegy harminc közszol-

ga, hivatalnok, katona és rendvédelmi dolgozó által megmentett ember sorsát hozza közelebb hozzánk, összefoglalva az embermentők legfontosabb cselekedeteit. Dr. Janza Frigyes nyugalmazott rendőr vezérőrnagy, az NKE Fenntartói Testületének tagja szerint a könyv egyik fő üzenete az, hogy a végrehajtó hatalom szolgálatában is kötelességünk az alapvető emberi és közösségi jogok feltétlen érvényesítése. A szerző, Dr. Kovács Tamás, a Magyar Nemzeti Levéltár fősztályvezető-helyettese a könyv írása közben számos embermentő történetével ismerkedett meg. Eközben felmerült benne a kérdés, hogy vajon mi motiválta ezeket az embereket, hogy olyanokon segítsenek, akiket mindenki üldöz, akik ellen törvényeket hoznak. A mindig különböző társadalmi háttérű embermentőkben volt egy közös jellemző: ember és ember között nem teszünk különbséget, se származása, se vallása miatt. Kovács Tamás úgy látja, hogy az utókor sajnálatos módon nem volt hálás ezeknek az embereknek a II. világháborút követő években. A könyv célja az, hogy őket példaként állítsa a közszolgák és a magyar társadalom elé.

SZÍNHÁZ

**Sarkadi-Fábri-
Nádasy-Vincze:
Körhinta**

Szerelem, föld, házasság, érdekek. Vajon melyik a fontos? A fiatalok boldogsága, vagy hogy – évszázadok paraszti törvénye szerint – egyesüljenek a

birtokok, amelyek majd megélhetést jelentenek egy új család számára.

Szerelem? Lehet-e a pillanat boldogságára jövőt építeni? Erősebb-e a „földhöz a föld törvénye”, a józan ész, mint két ember egymást akarása? A Körhinta klasszikus alkotás, amely úgy szól az ötvenes évek gyilkos világáról, hogy a legszebb emberi érzés, a szerelem győzelmét hirdeti mindenekfelett. Közel 60 évvel az Arany Pálma díjra jelölt legendás film bemutatója után, Bíró Máté és Pataki Mari szerelmének története a Nemzeti Színház Nagyszínpadán elevenedik meg újra Vidnyánszky Attila rendezésében, aki számára a történet személyes és társadalmi szála közül a személyes a fontos. A szerelem ereje, hatalma és a beteljesülő szerelemben a jövő lehetősége... Vidnyánszky az érzelmek sodró erejét grandiózus színpadi kompozíciókban viszi színre. A nagyszerű szereposztás mellett a produkció dinamizmusáért Zsuráfszky Zoltán koreográfus és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes felel. Február 20-ától újra műfajokat átívelő, a prózát, a táncot, a zenét egyesítő költői színházi előadás látható a Nemzeti Színházban.

Szereplők: Cserhalmi György, Szűcs Nelli, ifj. Vidnyánszky Attila, Kiss Andrea, Farkas Dénes

További információk:
www.nemzetisinhaz.hu

XXXII. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekció

2015. március 31. – április 2.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campusán a
XXXII. OTDK Állam-és Jogtudományi Szekciójában

11 egyetem

30 tagozatban

295 pályamunkával

száll versenybe és méri össze tudását.

www.otdk2015.uni-nke.hu

Folytatódik a Ludovika Szabadegyetem az NKE-n

*Milyen a magyar? - országgépünk a nagyvilágban
Kiberhadviselés Magyarországon
Paks és a nukleáris biztonság kérdései*

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem ismét megnyitja kapuit:
újabb érdekes témákkal várja hallgatóit a Ludovika Szabadegyetem!

***A keddenként, 18.00 órától kezdődő előadások
az Egyetemen folyó legérdekesebb kutatásokba engednek betekintést.
Helyszín: Ludovika Campus Főépület, II. előadó (1083 Budapest, Ludovika tér 2.)***

Program:

február 24.	Dr. Marsai Viktor: Szomália – Konstruktivizmus és nomád klán-állam Afrika szarván
március 3.	Prof. Dr. Munk Sándor: Interoperabilitás: az informatika kék madara, avagy hogyan értsenek szót a számítógépek
március 10.	Dr. Kovács Gábor: Az illegális migráció – határrendészeti válaszok
március 17.	Prof. Dr. Szenes Zoltán: Új bor a régi palackban? – A kollektív védelem reneszánsza a NATO-ban
március 24.	Prof. Dr. Kovács László: Kiberhadviselés Magyarországon
március 31.	Prof. Dr. Csath Magdolna: Emberarcú versenyképesség
április 14.	Dr. P. Szabó Sándor: Kifulladás-e a kínai növekedés? – A kínai gazdaság aktuális helyzete és növekedésének fenntarthatósága
április 21.	Szalay Tihamér: A Ludovika feltámadása
április 28.	Dr. Pátzay György: Paks és a nukleáris biztonság kérdései
május 12.	Prof. Dr. Padányi József: A Muraköz pajzsa – Zrínyi-Újvár felfedezése

További információ és regisztráció:
www.uni-nke.hu/szolgaltatasok/ludovika-szabadegyetem

Ludovika Szabadegyetem – Legyen nyitott a tudásra!